

Q U I N T U S
H O R A T I U S
F L A C C U S.

Q U I N T U S
H O R A T I U S
K.
F L A C C U S;

A D
LECTIONES PROBATIORES
DILIGENTER EMENDATUS,
E T
INTERPUNCTIONE NOVA
SAEPIUS ILLUSTRATUS.

EDITIO TERTIA.

GLASGUÆ:
IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI
M.DCC.LVI.

1068 | 6

B

QUU

ES

IDON

PAT

JO

I

SI

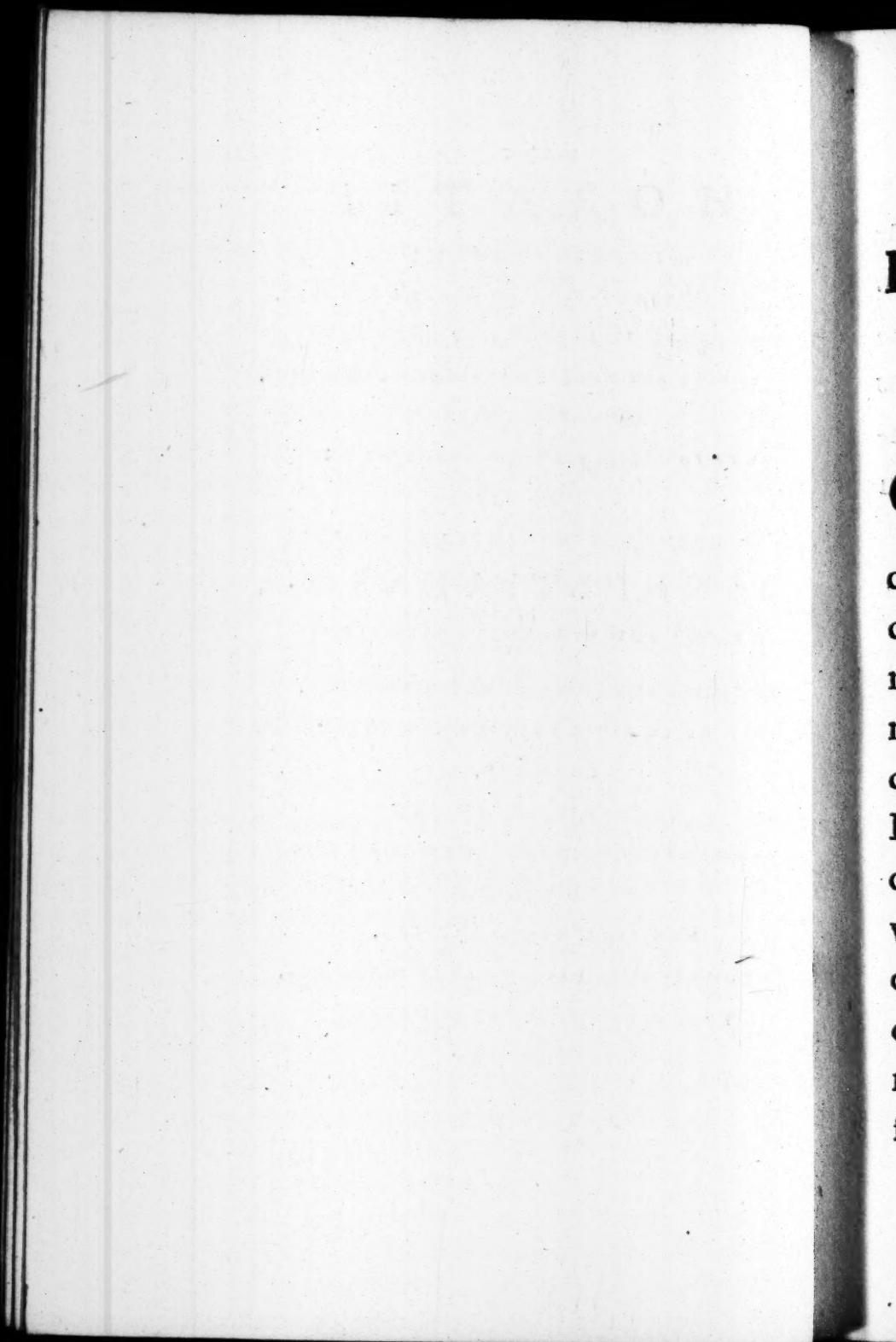
SI QU

E

ET

HANC
H O R A T I I
I M P R E S S I O N E M ;
Q U U M T E S T I M O N I O P U B L I C O M U N I T A P R O D E A T ,
E S S E S I M U L E T E L E G A N S E T E M E N D A T A ;
I D O N E U M I N A R T E N O S T R A S P E C I M E N C E N S U I M U S ,
Q U O D E D E R E M U S
G R A T O P I O Q U E A N I M O I N S C R I P T U M
O P T I M O V I R O ,
P A T R O N O Q U E N O S T R O S E M P E R A M I C I S S I M O ,
J O A N N I S T E V E N S O N ,
M E D I C O E D I N B U R G E N S I C L A R I S S I M O :
S I Q U I D E N I M I N A R T E T Y P O G R A P H I C A ,
S I Q U I D E T I N A L I I S A R T I B U S H U M A N I O R I B U S ,
C O N A M U R ,
C U I B E N I G N E F A V E A N T
E L E G A N T I O R E S I N T E R E R U D I T O S V I R I ;
E A O M N I A ,
N O N S I N E H U J U S A U X I L I O ,
E T C O N A T I S U M U S , E T C O N A R I P E R G I M U S ,
R O B E R T U S E T A N D R E A S F O U L I S ,
T Y P O G R A P H I .

L E C T O R I S A L U T E M.

QUID a nobis praestitum sit, quo Horatius, pro nostro saltem judicio, quam emendatissimus prodiret, paucis accipe. Priores quae in aliquo honore sunt, editiones diligenter examinavimus, si forte esset quam ubique sequeremur. Quum vero editorum alias, Lectionum sanitatis nimis securos, alias conjecturis suis nimium indulgentes invenimus; mutato consilio, quae ubique optimae videbantur Lectiones undique collegimus; ita tamen ut nullas admiserimus quae non codd. MSs. auctoritate fulcirentur; nisi in loco uno aut altero,

vi L E C T O R I S.

ubi praeter optimorum Criticorum consensum, manifesta loci depravatio MSs.
fide discedere persuadebat. Interpunctionibus praeterea sedulam navavimus
operam; unde plurimis locis aliquantum lucis atque venustatis accessum
speramus.

HORATII

VITA,

AUCTORE

C. SUETONIO TRANQUILLO.

HORATIUS FLACCUS, Venusinus, pater, ut ipse tradit, libertino, et exactionum coactore: ut vero creditum est, falsamentario, quum illi quidam in altercatione exprobraffet: Quoties ego vidi patrem tuum cubito se emungentem? Bello Philippensi, excitus a M. Bruto imperatore, tribunus militum meruit: victisque partibus, venia impetrata, scriptum quaestorium comparavit. Ac primo Maecenati, deinde Augusto insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Maecenas quantopere eum dilexit, satis monstratur illo epigrammate, ubi inquit:

Ni te visceribus meis, Horati,
Plus jam diligo, tu tuum sodalem
Hinnulo videas strigosiorem.

Sed multo magis extremis, tali ad Augustum elo-
gio: Horati Flacci, ut mei, memor esto.

AUGUSTUS ei Epistolarum officium obtulit, ut hoc ad Maecenatem scripto significat: Ante ipse scribendis epistolis amicorum subsiciebam; hunc occupatissimus et infirmus, Horatium nostrum a te cùpio abducere. Veniet ergo ab ista parasitica mensa ad hanc regiam; et nos in scribendis epistolis juabit. Ac ne recusanti quidem aut succensuit quidquam, aut amicitiam suam ingerere desit. Exstant epistolae, ex quibus, argumenti gratia, pauca subjeci: Sume tibi aliquid juris apud me, tamquam si convictor mihi fueris: recte enim, et non temere feceris; quoniam id usus mihi tecum esse volui, si per valetudinem tuam fieri possit. Et rursus: Tui qualem habeam memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire: nam incidit, ut illo coram fieret a me tui mentio: neque si tu superbus amicitiam nostram sprevisti, ideo nos quoque *ανθυπερηφανεμεν*. Praeterea saepe inter alios jocos purissimum penem, et homunctionem lepidissimum appellat: unaque et altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus usque adeo probavit, mansuraque perpetuo*: ut non modo Saeculare carmen componendum injunxerit, sed et Vindelicam viatoriam Tiberii Drusique privignorum: eumque coegerit propter hoc, tribus carminum libris, ex longo intervallo, quartum addere: post Sermones quoque lectos, nullam sui mentionem habitam, ita sit ques-

* Opinatus est, Rutgersius ex MS. Regio.

HORATII VITA.

ix

*tus: Iraisci me tibi, scito; quod non in plerisque
eiusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. An
vereris, ne apud posteros tibi infame sit, quod vi-
dearis familiaris nobis esse? expressitque eclogam,
cujus initium est:*

*Quum tot sustineas, et tanta negotia, solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Caesar.*

Horatius habitu corporis brevis fuit, atque obesus: qualis a se ipso et in Satiris describitur, et ab Augusto hac epistola: Pertulit ad me Dionysius libellum tuum, quem ego, ut accusem te, quantuluscumque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris, ne majores libelli tui sint, quam ipse es; sed si tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas: quum circuitus voluminis tui sit ὀγκωδέσατος, sicut est ventriculi tui. Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini aut Tiburtini: domusque ejus ostenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas et Elegi sub ejus titulo, et Epistola prosa oratione, quasi commendantis se Mae- cennati: sed utraque falsa puto. Nam Elegi vulgares, Epistola etiam obscura: quo vitio minime tenebatur. Natus est sexto Idus Decembres, L. Cotta et L. Torquato consulibus. Decessit quinto Kalendas Decembres, C. Marcio Censorino, et C. Asinio Gallo

consulibus, post nonum et quinquagesimum annum,
haerede Augusto palam nuncupato : quum urgente
vi valetudinis, non subficeret ad obsignandas testa-
menti tabulas. Humatus et conditus est extremis
Esquiliis, juxta Maecenatis tumulum.

am,
ente
sta-
mis

HORATII VITA, E VETUSTISSIMO CODICE DESCRIPTA.

QUINTUS HORATIUS FLACCUS Libertino patre natus in Apulia, cum patre in Sabinos migravit, quem cum pater puerum Romanum misisset in ludum literarium, parcissimis eruditus impensis angustias patris vicit ingenio, coluitque adolescens Brutum, sub quo Tribunus militum civili bello militavit, captusque a Caesare, post multum tempus beneficio Maecenatis non solum servatus, sed etiam in amicitiam receptus est. Quapropter Maecenati et Augusto in omnibus Scriptis suis venerabiliter adsurgit. Scripsit Carminum Libros quatuor, Epodon unum, Carmen Saeculare, Sermonum II. Epistolarum II. De Arte Poetica unum. Commentati sunt in illum Porphyron, Modestus, Helenius Acron; optime omnium Acron.

ANNUAL REPORT

ANSWER **NOTES** **ANSWER** **NOTES**

CUSTODIAL SIGHTINGS (See also **SEARCHES**)

VETERUM Scriptorum
PRAECIPUA DE
Q. HORATIO FLACCO
JUDICIA.

OVIDIUS Lib. IV. Trist.

Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.

PERSIUS Sat. I.

Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
Tangit, et admissus circum praecordia ludit;
Callidus excusso populum suspendere naso.

QUINTILIANUS Instit. Orat. Lib. X.

At Lyricorum idem Horatius fere solus legi dignus. Nam et insurgit aliquando, et plenus est jucunditatis, et gratiae; variis figuris et verbis felicissime audax.

PETRONIUS.

PRAETEREA curandum est, ne sententiae emineant extra corpus orationis expressae, sed intexto vestibus colore niteant. Homerus testis, et Lyrici, Romanusque Virgilius, et Horatii curiosa felicitas.

Fragmentum Hendecasyllaborum CILNII MAECE-
NATIS in obitum HORATII, quod apud ISIDO-
RUM est, ita restituit JANUS DOUSA.

LUGENS te, mea vita, nec smaragdos,
Beryllos mihi, Flacce, nec nitentes,
Nec percandida margarita quaero,
Nec quos Thynica lima perpolivit
Anellos, nec Iaspis lapillos.

RECE-
SIDO-

QUINTI

HORATII FLACCI

C A R M I N U M

LIBRI QUATUOR.

1990-1991
1991-1992

22 JULY 1967 A.D.

2022-07-27 10:00:00

Q U I N T I
HORATII FLACCI
C A R M I N U M

L I B E R P R I M U S.

AD MAECENATEM. ODE IV.

M A E C E N A S atavis edite regibus,
O et praesidium et dulce decus meum:
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat, metaque fervidis
Evitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos:
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur areis.
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta fecet mare.
Lucentem Icarii flumibus Africum
Mercator metuens, otium et oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rates
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,

A

Nec partem solido demere de die
 Spernit ; nunc viridi membra sub arbuto
 Stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae.
 Multos castra juvant, et lituo tubae
 Permisus sonitus, bellaque matribus
 Detestata. manet sub Jove frigido
 Venator, tenerae conjugis immemor;
 Seu visa est catulis cerva fidelibus,
 Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
 Me doctarum hederae praemia frontium
 Dis miscent superis; me gelidum nemus,
 Nympharumque leves cum Satyris chorū
 Secernunt populo: si neque tibias
 Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 Quod si me Lyricis vatibus inferis,
 Sublimi feriam sidera vertice.

AD AUGUSTUM. ODE II.

JAM satis terris nivis atque dirae
 Grandinis misit Pater; et rubente
 Dextera sacras jaculatus arces
 Terruit Urbem:
 Terruit gentes, grave ne rediret
 Seculum Pyrrhae, nova monstra questae:
 Omne cum Proteus pecus egit altos
 Vifere montes;
 Piscium et summa genus haesit ulmo,
 Nota quae sedes fuerat columbis;
 Et superjecto pavidae natarunt
 Aequore damae.
 Vidimus flavum Tiberim, retortis

LIBER PRIMUS.

Littore Etrusco violenter undis,
Ire dejectum monumenta Regis,
Templaque Vestae:
Iliae dum se nimium querenti
Jaftat ultorem, vagus et sinistra
Labitur ripa, Jove non probante, u-
xorius amnis.

Audiet cives acuisse ferrum,
Quo graves Persae melius perirent:
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara juventus.

Quem vocet divum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctae minus audientem
Carmina Vestam?

Cui dabit partes scelus expandi
Jupiter? tandem venias, precamur,
Nube candentes humeros amictus,

Augur Apollo:
Sive tu mavis, Erycina ridens,
Quam Iocus circumvolat, et Cupido:
Sive neglectum genus et nepotes

Respicis, auctor,
Heu, nimis longo fatiate ludo:
Quem juvat clamor, galeaeque leves,
Acer et Mauri peditis cruentum

Vultus in hostem:
Sive mutata juvenem figura
Ales in terris imitaris, almac
Filius Maiae, patiens vocari
Caesaris ultor.

Seru in coelum redeas, diuque
Laetus intersis populo Quirini:

C A R M I N U M

Neve te nostris vitiis iniquum
 Ocyor aura
 Tollat. hic magnos potius triumphos,
 Hic ames dici Pater atque Princeps:
 Neu sinas Medos equitare inultos,
 Te duce, Caesar.

AD NAVEM QUA VIRGILIUS VEHEBATUR
ATHENAS PROFICISCENS. ODE III.

Sic te diva potens Cypri,
 Sic fratres Helenae, hicida sidera,
 Ventorumque regat pater,
 Obstrictis aliis praeter Iapyga,
 Navis, quae tibi creditum
 Debes Virgilium, finibus Atticis
 Reddas incolumem, precor,
 Et serves animae dimidium meae.
 Illi robur et aes triplex
 Circa pectus erat, qui fragilem truci
 Commisit pelago ratem
 Primus, nec timuit praecipitem Africum
 Decertantem Aquilonibus,
 Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti:
 Quo non arbiter Adriae
 Major, tollere seu ponere vult freta.
 Quem mortis timuit gradum,
 Qui siccis oculis monstra natantia,
 Qui vedit mare turgidum, et
 Infames scopulos Acroceraunia?
 Nequicquam Deus abscidit
 Prudens Oceano dissociabilis
 Terras: si tamen impiae

Non tangenda rates transiliunt vada.
 Audax omnia perpeti
 Gens humana ruit per vetitum nefas.
 Audax Iapeti genus
 Ignem fraude mala gentibus intulit.
 Post ignem aetheria domo
 Subductum, macies et nova febrium
 Terris incubuit cohors:
 Semotique prius tarda necessitas
 Lethi corripuit gradum.
 Expertus vacuum Daedalus aëra
 Pennis non homini datis.
 Perrupit Acheronta Herculeus labor.
 Nil mortalibus arduum est.
 Coelum ipsum petimus stultitia: neque
 Per nostrum patimur scelus
 Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD SESTIUM. ODE IV.

SOLVITUR acris hyems grata vice Veris et Favoni:
 Trahuntque siccas machinae carinas:
 Ac neque jam stabulis gaudet pecus, aut arator igni;
 Nec prata canis albant pruinis.
 Jam Cytherea choros dicit Venus, imminente Luna:
 Juncta equae nymphis Gratiae decentes
 Alterno terram quatiant pede; dum graves Cyclopum
 Vulcanus ardens urit officinas.
 Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,
 Aut flore, terrae quem ferunt solutae.
 Nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
 Seu poscat agna, sive malit hoedo.
 Pallida Mors aequo pulsat pede pauperum tabernas,

Regumque turres. o beate Sesti,
Vitae summa brevis spem nos vetat inchoare longam:
 Jam te premet nox fabulaeque manes,
Et domus exilis Plutonia: quo simul meâris,
 Nec regna vini sortiere talis;
Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet juventus
 Nunc omnis, et mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM. ODE V.

Quis multa gracilis te puer in rosa
 Perfusus liquidis urguit odoribus
 Grato, Pyrrha, sub antro?
 Cui flavam religas comam,
 Simplex munditiis? heu, quoties fidem,
 Mutatosque Deos flebit, et aspera
 Nigris aequora ventis
 Emirabitur insolens,
 Qui nunc te fruitur credulus aurea,
 Qui semper vacuam, semper amabilem
 Sperat, nescius aurae
 Fallacis! miseri, quibus
 Intentata nites. me tabula facer
 Votiva paries indicat uida
 Suspendisse potenti
 Vestimenta maris Deo.

AD AGRIPPAM. ODE VI.

SCIRBERIS Vario fortis et hostium
 Victor, Maeonii carminis alite,
 Quam rem cumque ferox, navibus aut equis,
 Miles, te duce, gesserit.

Nos, Agrippa, neque haec dicere, nec gravem
 Pelidae stomachum cedere nescii,
 Nec cursus duplicitis per mare Ulyssëi,
 Nec faevam Pelopis domum
 Conamur, tenues grandia: dum pudor,
 Imbellisque lyrae Musa potens vetat
 Laudes egregii Caesaris et tuas
 Culpa deterere ingenii.
 Quis Martem tunica tectum adamantina
 Digne scripserit? aut pulvere Troïco
 Nigrum Merionen? aut ope Palladis
 Tydiden superis parem?
 Nos convivia, nos praelia virginum,
 Sectis in juvenes unguibus acrium,
 Cantamus, vacui, sive quid urimur,
 Non praeter solitum leves.

AD MUNATIUM PLANCUM. ODE VII.

L AUDABUNT alii claram Rhodon, aut Mitylenen,
 Aut Ephesum, bimarifve Corinthi
 Moenia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
 Insignes, aut Theffala Tempe.
 Sunt quibus unum opus est intactae Palladis Urbem
 Carmine perpetuo celebrare, et
 Undique decerp tam fronti praeponere olivam.
 Plurimus in Junonis honorem
 Aptum dicit equis Argos, ditesque Mycenæ.
 Me nec tam patiens Lacedaemon,
 Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,
 Quam domus Albuneæ resonantis,
 Et præceps Anio, ac Tiburni lucus, et uda
 Mobilibus pomaria rivis.

Albis ut obscuro deterget nubila coelo
 Saepe Notus; neque parturit imbres
Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
 Tristitiam vitaeque labores
Molli, Plance, mero; seu te fulgentia signis
 Castra tenent, seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
 Cum fugeret, tamen uda Lyaeo
Tempora populea fertur vinxisse corona,
 Sic tristes adfatus amicos:
Quo nos cumque feret melior fortuna parente,
 Ibimus, o socii comitesque.
Nil desperandum, Teucro duce, et auspice Teucro:
 Certus enim promisit Apollo,
Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
 O fortis, pejoraque passi
Mecum saepe viri, nunc vino pellite curas:
 Cras ingens iterabimus aequor.

AD LYDIAM. ODE VIII.

LYDIA, dic, per omnes
 Te deos oro, Sybarin cur properes amando
Perdere: cur apricum
 Oderit campum, patiens pulveris atque solis.
Cur neque militaris
 Inter aequales equitat, Gallica nec lupatis
Temperat ora frenis?
 Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum
Sanguine viperino
 Cautius vitat? neque jam livida gestat armis
Brachia, saepe disco,
 Saepe trans finem jaculo nobilis expedito?

Quid latet, ut marinae
 Filium dicunt Thetidis sub lacrimosa Trojac
 Funera; ne virilis
 Cultus in caedem et Lycias proriperet catervas?

AD THALIARCHUM. ODE IX.

VIDES, ut alta stet nive candidum
 Soracte, nec jam sustineant onus
 Silvae laborantes, geluque
 Flumina constiterint acuto.
 Dissolve frigus, ligna super foco
 Large reponens: atque benignius
 Deprome quadriimum Sabina,
 O Thaliarche, merum diota.
 Permitte Divis caetera, qui simul
 Stravere ventos aequore fervido
 Depraeliantes, nec cupressi,
 Nec veteres agitantur orni.
 Quid sit futurum cras, fuge quaerere: et,
 Quem fors dierum cumque dabit, lucro
 Adpone: nec dulces amores
 Sperne puer, neque tu choreas,
 Donec virenti canities abest
 Morosa. nunc et campus, et areae,
 Lenesque sub noctem fusurri
 Composita repetantur hora:
 Nunc et latentis proditor intimo
 Gratus puellae rifs ab angulo,
 Pignusque dereptum lacertis,
 Aut digito male pertinaci.

AD MERCURIUM. ODE X.

MERCURI, facunde nepos Atlantis,
 Qui feros cultus hominum recentum
 Voce formasti catus et decorae
 More palaestrae:
 Te canam magni Jovis et Deorum
 Nuntium, curvaeque lyrae parentem,
 Callidum, quidquid placuit, jocoſo
 Condere furto.
 Te, boves olim niſi reddidifſes
 Per dolum amotas, puerum minaci
 Voce dum terret, viduus pharetra
 Risiſt Apollo.
 Quin et Atridas, duce te, superbos
 Ilio dives Priamus relicto,
 Theſſalosque ignes et iniqua Trojae
 Caſtra feſellit.
 Tu pias laetiſ animas reponis
 ſedibus, virgaque levem coērces
 Aurea turbam, ſuperis Deorum
 Gratus, et imis.

AD LEUCONOEN. ODE XI.

Tu ne quaſieris (ſcire nefas) quem mihi, quem tibi
 Finem Di dederint, Leuconoë: nec Babylonios
 Tentaris numeros. ut melius, quidquid erit, pati!
 Seu plures hyemes, ſeu tribuit Jupiter ultimam,
 Quae nunc oppofitis debilitat pumicibus mare
 Tyrrhenum. ſapias, vina liqueſ, et ſpatio brevi
 Spem longam refecces. dum loquimur, fugerit invida
 Aetas. carpe diem, quam minimum credula poſtero.

HYMNUS DE LAUDIBUS DEORUM ATQUE
HOMINUM. ODE XII.

Quem virum, aut heroa, lyra, vel acri
Tibia sumis celebrare, Clio?

Quem Deum? cuius recinet jocosa
Nomen imago,

Aut in umbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelidove in Haemo?
Unde vocalem temere infecutae

Orpheus silvae,

Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus celeresque ventos,
Blandum et auritas fidibus canoris

Ducere quercus.

Quid prius dicam solitis Parentis
Laudibus, qui res hominum ac Deorum,
Qui mare ac terras, variisque mundum

Temperat horis?

Unde nil majus generatur ipso;
Nec viget quidquam simile, aut secundum:
Proximos illi tamen occupavit

Pallas honores

Praelius audax. neque te silebo
Liber; et faevis inimica Virgo
Belluis; nec te, metuende certa

Phoebe sagitta.

Dicam et Alciden puerosque Ledae,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem: quorum simul alba nautis

Stella refulsi,

Defluit faxis agitatus humor:
Concidunt venti, fugiuntque nubes:

Et minax (quod sic voluere) ponto
Unda recumbit.

Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasces, dubito, an Catonis
Nobile lethum.

Regulum, et Scauros, animaeque magnae
Prodigum Paulum, superante Poeno,
Gratus insigni referam camoena,
Fabriciumque;

Hunc, et incontis Curium capillis
Utilem bello tulit, et Camillum
Saeva paupertas, et avitus apto
Cum lare fundus.

Crescit, occulto velut arbor aevo,
Fama Marcelli: micat inter omnes
Julium sidus, velut inter ignes
Luna minores.

Gentis humanae pater atque custos,
Orte Saturno, tibi cura magni
Caesaris fatis data: tu secundo
Caesare regnes.

Ille, seu Parthos Latio imminentes
Egerit justo domitos triumpho:
Sive subjectos Orientis orae
Seras et Indos;

Te minor latum reget aequus orbem:
Tu gravi curru quaties Olympum;
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

LIBER PRIMUS.

13

AD LYDIAM. ODE XIII.

CUM tu, Lydia, Telephi
Cervicem roseam, cerea Telephi
Laudas brachia; vae, meum
Fervens difficii bile tumet jecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa sede manet: humor et in genas
Furtim labitur, arguens
Quam lentis penitus macerer ignibus.
Uror, seu tibi candidos
Turparunt humeros immodicae mero
Rixae; sive puer furens
Impressit memorem dente labris notam.
Non, si me satis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbare
Laudentem oscula, quae Venus
Quinta parte sui nectaris imbuit.
Felices ter et amplius,
Quos inrupta tenet copula; nec malis
Divulsus querimoniis,
Suprema citius solvet amor die.

AD REM PUBLICAM. ODE XIV.

ONAVIS, referent in mare te novi
Fluctus? o quid agis? fortiter occupa
Portum. nonne vides, ut
Nudum remigio latus,
Et malus celeri saucius Africo,
Antennaeque gemant? ac sine funibus
Vix durare carinae
Possint imperiosius

Aequor? non tibi sunt integra lintea:
 Non Di, quos iterum pressa voces malo.
 Quamvis Pontica pinus,
 Silvae filia nobilis,
 Jactes et genus et nomen inutile:
 Nil pictis timidus navita puppibus
 Fidit. tu, nisi ventis
 Debes ludibrium, cave.
 Nuper sollicitum quae mihi taedium,
 Nunc desiderium curaque non levis,
 Interfusa nitentes
 Vites aequora Cycladas.

NEREI VATICINUM. ODE XV.

PASTOR cum traheret per freta navibus
 Idaeis Helenam perfidus hospitam;
 Ingrato celeres obruit otio
 Ventos, ut caneret fera
 Nereus fata. Mala ducis avi domum,
 Quam multo repetet Graecia milite,
 Conjurata tuas rumpere nuptias,
 Et regnum Priami vetus.
 Eheu, quantus equis, quantus adest viris
 Sudor! quanta moves funera Dardanae
 Genti! jam galeam Pallas, et aegida,
 Currusque, et rabiem parat.
 Nequicquam, Veneris praesidio ferox,
 Peetes caesariem, grataque feminis
 Imbelli cithara carmina divides:
 Nequicquam thalamo graves
 Hastas, et calami spicula Gnossii
 Vitabis, strepitumque, et celerem sequi

Ajacem : tamen, heu, serus adulteros
 Crines pulvere collines.
 Non Laërtiadē, exitium tuae
 Gentis, non Pylium Nestora respicis?
 Urguent impavidi te Salaminius
 Teucerque, et Sthenelus sciens
 Pugnae, sive opus est imperitare equis,
 Non auriga piger. Merionen quoque
 Nosces. ecce furiit te reperire atrox
 Tydides melior patre:
 Quem tu, cervus uti vallis in altera
 Vifum parte lupum graminis immemor,
 Sublimi fugies mollis anhelitu,
 Non hoc pollicitus tuae.
 Iracunda diem proferet Ilio
 Matronisque Phrygum classis Achillei.
 Post certas hyemes uret Achaicus
 Ignis. Iliacas domos.

PALINODIA. ODE XVI.

O M A T R E pulcra filia pulcrior,
 Quem criminosis cumque voles modum
 Pones iambis; sive flamma,
 Sive mari libet Adriano.
 Non Dindymene, non adytis quatit
 Mentem facerdotum incola Pythius,
 Non Liber aequē; non acuta
 Sic geminantis Corybantes aera,
 Tristes ut irae: quas neque Noricus
 Deterret ensis, nec mare naufragum,
 Nec faetus ignis, nec tremendo
 Jupiter ipse ruens tumultu.

Fertur Prometheus addere principi
 Limo coactus particulam undique
 Desectam, et insani leonis
 Vim stomacho adposuisse nostro.
 Irae Thyesten exitio gravi
 Stravere; et altis urbibus ultimae
 Stetere causae, cur perirent
 Funditus, imprimeretque muris
 Hostile aratrum exercitus insolens.
 Compesce mentem. me quoque pectoris
 Tentavit in dulci juventa
 Fervor, et in celeres iambos
 Misit furentem: nunc ego mitibus
 Mutare quaero tristia; dum mihi
 Fias recantatis amica
 Opprobriis, animumque reddas.

AD TYNDARIDEM. ODE XVII.

V E L O X amoenum saepe Lucretilem
 Mutat Lycaeum Faunus, et igneam
 Defendit aestatem capellis
 Usque meas, pluviosque ventos.
 Impune tutum per nemus arbutos
 Quaerunt latentes et thyma deviae
 Olentis uxores mariti:
 Nec virides metuunt colubras.
 Nec Martiales hoedilia lupos:
 Utcumque dulci, Tyndari, fistula
 Valles, et Usticae cubantis
 Levia personuere saxa.
 Di me tuentur: Dis pietas mea
 Et musa cordi est. hic tibi Copia

L I B E R P R I M U S.

17

Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta valle, Caniculae
Vitabis aestus, et fide Teia
Dices laborantes in uno
Penelopen vitreamque Circen.
Hic innocentis pocula Lesbii
Duces sub umbra: nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Praelia: nec metues protervum
Suspecta Cyrum, ne male dispari
Incontinentes injiciat manus,
Et scindat haerentem coronam
Crinibus, immeritamque vestem,

A D V A R U M . O D E X V I I I .

N U L L A M , Vare, sacra vite prius severis arborem
Circa mite solum Tiburis, et moenia Catili:
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post vina gravem militiam, aut pauperiem crepat?
Quis non te potius, Bacche pater, teque, decens Venus?
At ne quis modici transfiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet Sithoniis non levis Evius,
Cum fas atque nefas exiguo fine libidinum
Discernunt avidi. non ego te, candide Bassareu,
Invitum quatiam, nec variis obsita frondibus
Sub divum rapiam. faeva tene cum Berecynthio
Cornu tympana, quae subsequitur caecus amor sui,
Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Arcanique fides prodiga, perlucidior vitro.

B

D E G L Y C E R A . O D E X I X .

MATER faeva Cupidinum,
Thebanaeque jubet me Semeles puer,
Et lasciva Licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Urit me Glycerae nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Urit grata protervitas,
Et vultus nimium lubricus aspici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deferuit; nec patitur Scythas,
Et versis animosum equis
Parthum dicere, nec quae nihil attinent.
Hic vivum mihi cespitem, hic
Verbenas, pueri, ponite, thuraque
Bimi cum patera meri:
Maestata veniet lenior hostia.

A D M A E C E N A T E M . O D E X X .

VILE potabis modicis Sabinum
Cantharis, Graeca quod ego ipse testa
Conditum levi, datus in theatro
Cum tibi plausus,
Care Maecenas eques; ut paterni
Fluminis ripae, simul et jocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Caecubum, et praelo domitam Caleno
Tu bibes uvam: mea nec Falernae
Temperant yites, neque Formiani
Pocula colles.

LIBER PRIMUS.

19

IN DIANAM ET APOLLINEM. ODE XXI.

DIANAM tenerae dicite virgines :
Intonsum, pueri, dicite Cynthium,
Latonaque supremo
Dilectam penitus Jovi.
Vos laetam fluiis, et nemorum comam,
Quaecumque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Silvis, aut viridis Cragi.
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemque, mares, Delon Apollinis,
Insignemque pharetra
Fraternaque humerum lyra.
Hic bellum lacrimosum, hic miseram famem
Pestemque, a populo et principe Caesare in
Persas atque Britannos,
Vestra motus aget prece.

AD ARISTIUM FUSCUM. ODE XXII.

INTEGER vitae, scelerisque purus
Non eget Mauris jaculis, neque arcu,
Nec venenatis grava sagittis,
Fusce, pharetra :
Sive per Syrtes iter aestuofas,
Sive facturus per inhospitalem
Caucum, vel quae loca fabulosus
Lambit Hydaspes.
Namque me silva lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, et ultra
Terminum curis vigor expeditus,
Fugit inermem.

B 2

Quale portentum neque militaris
 Daunia in latis alit esculetis;
 Nec Jubae tellus generat, leonum
 Arida nutrix.
 Pone me, pigris ubi nulla campis
 Arbor aestiva recreatur aura;
 Quod latus mundi nebulae malusque
 Jupiter urget:
 Pone sub curru nimium propinqui
 Solis, in terra domibus negata;
 Dulce ridentem Lalagen amabo,
 Dulce loquentem.

AD CHLOEN. ODE XXIII.

VITAS hinnuleo me similis, Chloë,
 Quaerenti pavidam montibus aviis
 Matrem, non sine vano
 Aurarum et filiæ metu.
 Nam, seu mobilibus vepbris inhorruit
 Ad ventum foliis, seu virides rubum
 Dimovere lacertæ,
 Et corde et genibus tremit.
 Atqui non ego te, tigris ut aspera,
 Gaetulusve leo, frangere persequor.
 Tandem define matrem
 Tempestiva sequi viro.

AD VIRGILIJUM. ODE XXIV.

QVIS desiderio sit pudor, aut modus
 Tam cari capit? praecipe lugubres
 Cantus, Melpomene, cui liquidam pater

Vocem cum cithara dedit.
 Ergo Quinctilium perpetuus sopor
 Urguet? cui Pudor, et Justitiae foror
 Incorrupta Fides, nudaque Veritas
 Quando ullum inveniet parem?
 Multis ille bonis flebilis occidit:
 Nulli flebilior quam tibi, Virgili.
 Tu frustra pius, heu, non ita creditum,
 Poscis Quinctilium Deos.
 Quod si Threicío blandius Orpheo
 Auditam moderere arboribus fidem;
 Non vanae redeat sanguis imagini,
 Quam virga semel horrida,
 Non lenis precibus fata recludere,
 Nigro compulerit Mercurius gregi.
 Durum: sed levius fit patientia,
 Quidquid corrigere est nefas.

AD LYDIAM. ODE XXV.

P A R C I U S junctas quaunt fenestras
 Ictibus crebris juvenes protervi:
 Nec tibi somnos adimunt: amatque
 Janua limen,
 Quae prius multum faciles movebat
 Cardines. audis minus et minus jam:
 Me tuo longas pereunte noctes,
 Lydia, dormis.
 Invicem moechos anus adrogantes
 Flebis, in solo levis angiportu,
 Thracio bacchante magis sub inter-
 lunia vento:
 Cum tibi flagrans amor, et libido,

Quae solet matres furiare equorum,
 Saeviet circa jecur ulcerosum;
 Non sine questu,
 Laeta quod pubes hedera virenti
 Gaudeat, pulla magis atque myrto;
 Aridas frondes hyemis fodali
 Dedicet Hebro.

DE AELIO LAMIA. ODE XXVI.

M^USIS amicus, tristitiam et metus
 Tradam protervis in mare Creticum
 Portare ventis; quis sub Arcto
 Rex gelidae metuatur orae,
 Quid Tiridatem terreat, unice
 Securus. o quae fontibus integris
 Gaudes, apricos ne^cte flores,
 Ne^cte meo Lamiae coronam,
 Pimplei dulcis. nil sine te mei
 Possunt honores. hunc fidibus novis,
 Hunc Lesbio sacrare plectro
 Teque, tuasque decet forores.

AD SODALES. ODE XXVII.

N^ATIS in usum laetitiae scyphis
 Pugnare Thracum est. tollite barbarum
 Morem, verecundumque Bacchum
 Sanguineis prohibete rixis.
 Vino et lucernis Medus acinaces
 Immane quantum discrepat! impium
 Lenite clamorem, sodales,
 Et cubito remanete presso.

Vultis severi me quoque sumere
 Partem Falerni? dicat Opuntiae
 Frater Megillae, quo beatus
 Vulnere, qua pereat sagitta.
 Cessat voluntas? non alia bibam
 Mercede. quae te cumque domat Venus,
 Non erubescendis adurit
 Ignibus, ingenuoque semper
 Amore peccas. quicquid habes, age,
 Depone tutis auribus. ah miser,
 Quanta laboras in Charybdi!
 Digne puer meliore flamma.
 Quae saga, quis te solvere Thessalis
 Magus venenis, quis poterit Deus?
 Vix inligatum te triformali
 Pegasus expediet Chimaerae.

AD ARCHYTAM. ODE XXVIII.

TE maris et terrae, numeroque carentis arenae
 Mensorem cohibent, Archyta,
 Pulveris exigui prope littus parva Matinum
 Munera; nec quidquam tibi prodest
 Aërias tentasse domos, animoque rotundum
 Percurrisse polum, morituro.
 Occidit et Pelopis genitor conviva Deorum,
 Tithonusque remotus in auras,
 Et Jovis arcanis Minos admissus; habentque
 Tartara Panthoïden, iterum Orco
 Demissum; quamvis clypeo Trojana refixo
 Tempora testatus, nihil ultra
 Nervos atque cutem morti concederat atrac;
 Judice te, non fordidus auctor

Naturae verique. sed omnes una manet nox,
 Et calcanda semel via lethi.
 Dant alios Furiae torvo spectacula Marti,
 Exitio est avidum mare nautis.
 Mista senum ac juvenum densentur funera. nullum
 Saeva caput Proserpina fugit.
 Me quoque devexi rapidus comes Orionis
 Illyricis Notus obruit undis.
 At tu, nauta, vagae ne parce malignus arenae
 Ossibus et capiti inhumato
 Particulam dare. sic, quodcumque minabitur Eurus
 Fluctibus Hesperiis, Venusinae
 Plestantur silvae, te sospite: multaque merces,
 Unde potest, tibi defluat aequo
 Ab Jove Neptunoque sacri custode Tarenti.
 Negligis immeritis nocitaram
 Postmodo te natis fraudem committere? fors et
 Debita jura, vicesque superbae
 Te maneant ipsum. precibus non linquar inultis,
 Teque piacula nulla resolvent.
 Quanquam festinas, non est mora longa, licebit,
 Injecto ter pulvere, curras.

AD ICCIUM. ODE XXIX.

Iccī, beatis nunc Arabum invides
 Gazis, et acrem militiam paras
 Non ante devictis Sabaeae
 Regibus; horribilique Medo
 Nectis catenas. quae tibi virginum,
 Sponso necato, barbara serviet?
 Puer quis ex aula capillis
 Ad cyathum statuetur unctis,

Doctus sagittas tendere Sericas
 Arcu paterno? quis neget arduis
 Pronos relabi posse rivos
 Montibus, et Tiberim reverti:
 Cum tu coëmtois undique nobiles
 Libros Panaeti, Socraticam et domum
 Mutare loricis Iberis,
 Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM. ODE XXX.

O VENUS, regina Cnidi Paphique,
 Sperne dilectam Cypron, et vocantis
 Thure te multo Glycerae decoram
 Transfer in aedem.
 Fervidus tecum puer, et solutis
 Gratiae zonis, properentque Nymphae,
 Et parum comis sine te Juventas,
 Mercuriusque.

AD APOLLINEM. ODE XXXI.

QUID dedicatum poscit Apollinem
 Vates? quid orat, de patera novum
 Fundens liquorem? non opimas
 Sardiniae segetes feracis;
 Non aestuosa grata Calabriae
 Armenta; non aurum, aut ebur Indicum;
 Non rura, quae Liris quieta
 Mordet aqua, taciturnus amnis.
 Premant Calenam falce, quibus dedit
 Fortuna, vitem: dives et aureis
 Mercator exsiccat culullis

Vina Syra reparata merce,
 Dis carus ipsis; quippe ter et quater
 Anno revisens aequor Atlanticum
 Impune. me pascant olivae,
 Me cichorea, levesque malvae.
 Frui paratis et valido mihi,
 Latoë, dones; ac, precor, integra
 Cum mente, nec turpem sene&tam
 Degere, nec cithara carentem.

AD LYRAM. ODE XXXII.

POSCIMUS, si quid vacui sub umbra
 Lusimus tecum, quod et hunc in annum
 Vivat, et plures; age, dic Latinum,
 Barbite, carmen,
 Lesbio primum modulate civi:
 Qui ferox bello, tamen inter arma,
 Sive ja&tamat religarat udo
 Littore navim;
 Liberum et Musas, Veneremque, et illi
 Semper haerentem puerum canebat,
 Et Lycum nigris oculis nigroque
 Crine decorum.
 O decus Phoebi, et dapibus supremi
 Grata Testudo Jovis, o laborum
 Dulce lenimen, mihi cumque salve
 Rite vocanti.

AD ALBIUM TIBULLUM. ODE XXXIII.

ALBI, ne doleas, plus nimio memor
 Immitis Glycerae, neu miserabiles
 Decantes elegos, cur tibi junior
 Laesa praeniteat fide.
 Insignem tenui fronte Lycorida
 Cyri torret amor : Cyrus in asperam
 Declinat Pholoën : sed prius Appulis
 Jungentur capreae lupis,
 Quam turpi Pholoë peccet adultero.
 Sic vifum Veneri, cui placet impares
 Formas atque animos sub juga aënea
 Saevo mittere cum joco.
 Ipsum me melior cum peteret Venus,
 Grata detinuit compede Myrtale
 Libertina, fretis acrior Adriae
 Curvantis Calabros sinus.

IN EPICUREOS. ODE XXXIV.

PARCUS Deorum cultor et infrequens,
 Infanientis dum sapientiae
 Consultus erro; nunc retrosum
 Vela dare, atque iterare cursus
 Cogor relictos. namque Diespiter,
 Igni corusco nubila dividens
 Plerumque, per purum tonantes
 Egit equos volucremque currum,
 Quo bruta tellus, et vaga flumina,
 Quo Styx, et invisi horrida Taenari
 Sedes, Atlanteusque finis
 Concutitur. valet ima summis

Mutare, et insignem attenuat Deus,
 Obscura promens. hinc apicem rapax
 Fortuna cum stridore acuto
 Sustulit, hic posuisse gaudet.

AD FORTUNAM. ODE XXXV.

ODIV A, gratum quae regis Antium,
 Praefens vel imo tollere de gradu
 Mortale corpus, vel superbos
 Vertere funeribus triumphos:
 Te pauper ambit sollicita prece
 Ruris colonus: te dominam aequoris,
 Quicumque Bithyna lacef sit
 Carpathium pelagus carina.
 Te Dacus asper, te profugi Scythae,
 Urbesque, gentesque, et Latium ferox,
 Regumque matres barbarorum, et
 Purpurei metuunt tyranni:
 Injurioso ne pede proruas
 Stantem columnam; neu populus frequens
 Ad arma cessantes, ad arma
 Concitet, imperiumque frangat.
 Te semper anteit saeva Necessitas,
 Clavos trabales et cuneos manu
 Gestans aëna: nec severus
 Uncus abest, liquidumque plumbum.
 Te Spes, et albo rara Fides colit
 Velata panno; nec comitem abnegat,
 Ut cumque mutata potentes
 Veste domos inimica linquis.
 At vulgus infidum, et meretrix retro
 Perjura cedit: diffugunt cadis

Cum faece siccatis amici,
Ferre jugum pariter dolosi.
Serves iturum Caesarem in ultimos
Orbis Britannos, et juvenum recens
Examen, Eois timendum
Partibus, Oceanoque rubro.
Eheu, cicatricum et sceleris pudet,
Fratrumque. quid nos dura refugimus
Aetas? quid intactum nefasti
Liquimus? unde manum juventus
Metu Deorum continuuit? quibus
Pepercit aris? o utinam nova
Incude defingas retusum in
Massagetas Arabasque ferrum.

IN NUMIDÆ REDITUM. ODE XXXVI.

Et thure et fidibus juvat
Placare, et vituli sanguine debito
Custodes Numidae Deos :
Qui nunc Hesperia sospes ab ultima,
Caris multa sodalibus,
Nulli plura tamen dividit oscula,
Quam dulci Lamiae, memor
Actae non alio rege puertiae,
Mutataeque simul togae.
Cressa ne careat pulchra dies nota :
Neu promptae modus amphorae,
Neu morem in Salium sit requies pedum :
Neu multi Damalis meri
Bassum Threïcia vincat amyntide :
Neu desint epulis rosae,
Neu vivax apium, neu breve lilium.

Omnes in Damalin putres
 Deponent oculos; nec Damalis novo
 Divelletur adultero,
 Lascivis hederis ambitiosior.

AD SODALES. ODE XXXVII.

NUNC est bibendum, nunc pede libero
 Pulfanda tellus: nunc Saliaribus
 Ornare pulvinar Deorum
 Tempus erat dapibus, sodales.
 Antehac nefas depromere Caecubum
 Cellis avitis; dum Capitolio
 Regina dementes ruinas,
 Funus et imperio parabat,
 Contaminato cum grege turpium
 Morbo virorum: quidlibet impotens
 Sperare, fortunaque dulci
 Ebria. sed minuit furorem
 Vix una sospes navis ab ignibus:
 Mentemque lymphatam Mareotico
 Redegit in veros timores
 Caesar, ab Italia volantem
 Remis adurguens; (accipiter velut
 Molles columbas, aut leporem catus
 Venator in campis nivalis
 Aemoniae) daret ut catenis
 Fatale monstrum: quae generosius
 Perire quaerens, nec muliebriter
 Expavit ensem, nec latentes
 Classe cita reparavit oras.
 Ausa et jacentem visere regiam
 Vultu sereno fortis, et asperas

Tractare serpentes, ut atrum
Corpore combiberet venenum,
Deliberata morte ferocior :
Saevis Liburnis scilicet invidens
Privata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho.

AD PUERUM. ODE XXXVIII.

PERSICOS odi, puer, adparatus :
Displacent nexae Philyra coronae :
Mitte seftari, rosa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil adlabores
Sedulus euro, neque te ministrum
Dedecet myrtus, neque me sub arcta
Vite bibentem.

C A R M I N U M

L I B E R S E C U N D U S.

AD ASINIUM POLLIONEM. ODE I.

MOTUM ex Metello consule civicum,
Bellique causas, et vitia, et modos,
Ludumque Fortunae, gravesque
Principum amicitias, et arma
Nondum expiatis uncta cruentibus,
Periculosa plenum opus aleae
Tractas, et incedis per ignes
Subpositos cineri doloso.
Paulum severae Musa tragoeidiae
Desit theatris: mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Insigne moestis praesidium reis,
Et consulenti Pollio curiae:
Cui laurus aeternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Jam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aures: jam litui strepunt:
Jam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitumque vultus.
Videre magnos jam videor duces
Non indecoro pulvere folidos,
Et cuncta terrarum subacta,
Praeter atrocem animum Catonis.

Juno, et Deorum quisquis amicior
 Afris, inulta cesserat impotens
 Tellure, victorum nepotes
 Rettulit inferias Jugurthae.
 Quis non Latino sanguine pinguor
 Campus sepulcris impia proelia
 Testatur, auditumque Medis
 Hesperiae sonitus ruinae?
 Qui gurges, aut quae flumina lugubris
 Ignara belli? quod mare Dauniae
 Non decoloravere caedes?
 Quae caret ora cruento nostro?
 Sed ne relictis, Musa procax, jocis,
 Ceae retractes munera naeniae:
 Mecum Dionaeo sub antro
 Quaere modos leviore plectro.

AD CRISPUM SALLUSTIUM. ODE II.

NULLUS argento color est avaris
 Abdito terris, inimice lamnae
 Crispe Sallusti, nisi temperato
 Splendeat usu.
 Vivet extento Proculeius aevo,
 Notus in fratres animi paterni:
 Illum aget penna metuente solvi
 Fama superstes.
 Latius regnes avidum domando
 Spiritum, quam si Libyam remotis
 Gadibus jungas, et uterque Poenus
 Serviat uni.
 Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
 Nec sitim pellit, nisi causa morbi

Fugerit venis, et aquosus albo
 Corpore languor.
 Redditure Cyri folio Phraaten,
 Dissidens plebi, numero beatorum
 Eximit Virtus; populumque falsis
 Dedocet uti
 Vocibus; regnum, et diadema tutum
 Deferens uni, propriamque laurum,
 Quisquis ingentes oculo irretorto
 Spectat acervos.

AD DELLIUM. ODE III.

A EQUAM memento rebus in arduis
 Servare mentem; non secus in bonis
 Ab insolenti temperatam
 Laetitia; moriture Delli,
 Seu moestus omni tempore vixeris,
 Seu te in remoto gramine per dies
 Festos reclinatum bearis
 Interiore nota Falerni;
 Qua pinus ingens, albaque populus
 Umbram hospitalem consociare amant
 Ramis, et obliquo laborat
 Lympha fugax trepidare rivo.
 Huc vina, et unguenta, et nimium breves
 Flores amoena ferre jube rosae:
 Dum res, et aetas, et fororum
 Fila trium patiuntur atra.
 Cedès coëmptis saltibus, et domo,
 Villaque, flavus quam Tiberis lavit,
 Cedès; et exstructis in altum
 Divitiis potietur heres.

Divesne, prisco natus ab Inacho,
Nil intereat, an pauper, et infima
De gente sub dio moreris,
Victima nil miserantis Orci.
Omnes eodem cogimur: omnium
Versatur urna, serius, ocius
Sors exitura, et nos in aeternum
Exilium impositura cymbae.

AD XANTHIA M PHOCEUM. ODE IV.

NE sit ancillae tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu: prius insolentem
Serva Brisciis niveo colore
Movit Achillem.
Movit Ajacem Telamone natum
Forma captivae dominum Tecmessae:
Arlit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta;
Barbarae postquam cecidere turmae
Theffalo victore, et ademtus Hector
Tradidit fessis leviora tolli
Pergama Graiis.
Nescias an te generum beati
Phyliidis flavae decorent parentes:
Regium certe genus, et penates
Moeret iniquos.
Crede non illam tibi de scelestā
Plebe dilectam; neque sic fidelem,
Sic lucro aversam potuisse nasci
Matre pudenda.
Brachia, et vultum, teretesque suras
Integer laudo: fuge suspicari,

Cujus octavum trepidavit aetas
Claudere lustrum.

ODE V.

NONDUM subacta ferre jugum valer
Cervice, nondum munia comparis
Aequare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
Circa virentes est animus tuae
Campos juvencae, nunc fluviis gravem
Solantis aestum, nunc in udo
Ludere cum vitulis salicto
Praegestientis. tolle cupidinem
Immitis uvae: jam tibi lividos
Distinguet Autumnus racemos
Purpureo varius colore.
Jam te sequetur; currit enim ferox
Aetas; et illi, quos tibi demserit,
Adponet annos. jam proterva
Fronte petet Lalage maritum;
Dilecta, quantum non Pholoë fugax,
Non Chloris: albo sic humero nitens,
Ut pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiusve Gyges;
Quem si puellarum infereres choro,
Mire sagaces falleret hospites
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMIUM. ODE VI.

SEPTIMI Gades aditure mecum, et
Cantabrum indoctum juga ferre nostra, et
Barbaras Syrtes, ubi Maura semper

Aestuat unda :

Tibur Argeo positum colono
Sit meae sedes utinam senecta;

Sit modus lasso maris, et viarum,
Militiaeque.

Unde si Parcae prohibent iniquae;
Dulce pellitis ovibus Galei
Flumen, et regnata petam Laconi

Rura Phalanto.

Ille terrarum mihi praeter omnes
Angulus ridet; ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat

Bacca Venafro :

Ver ubi longum, tepidasque praebet
Jupiter brumas, et amicus Aulon
Fertili Baccho minimum Falernis

Invidet uvis.

Ille te mecum locus, et beatae
Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lacrima favillam

Vatis amici.

AD POMPEIUM VARUM. ODE VII.

O SAEPE mecum tempus in ultimum
Deducte, Bruto militiae duce,
Quis te redonavit Quiritem
Dis patriis, Italoque coelo,

Pompei, meorum prime sodalium?
 Cum quo morantem saepe diem mero
 Fregi, coronatus nitentes
 Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos et celerem fugam
 Senfi, relicta non bene parmula;
 Cum fracta virtus, et minaces
 Turpe solum tetigere mento.
 Sed me per hostes Mercurius celer
 Denso paventem fustulit aere:
 Te rursus in bellum resorbens
 Unda fretis tulit aestuosis.
 Ergo obligatam redde Jovi dapem;
Longaque fessum militia latus
 Depone sub lauru mea; nec
 Parce cadis tibi destinatis.
 Oblivioso levia Massico.
 Ciboria exple: funde capacibus
 Unguenta de conchis. quis udo
 Deproperare apio coronas,
 Curative myrto? quem Venus arbitrum
 Dicet bibendi? non ego sanius
 Bacchabor Edonis: recepto
 Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEN. ODE VIII.

ULLA si juris tibi pejerati
 Poena, Barine, nocuisset unquam;
 Dente si nigro fieres, vel uno
 Turpior ungui;
 Crederem: sed tu simul obligasti
 Perfidum votis caput, enitescis

LIBER SECUNDUS.

39

Pulchrior multo, juvenumque prodis

Publica cura.

Expedit matris cineres opertos

Fallere, et toto tacitura noctis

Signa cum coelo, gelidaque Divos

Morte carentes.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa; rident

Simplices Nymphae, ferus et Cupido,

Semper ardentes acuens fagittas

Cote cruenta.

Adde quod pubes tibi crescit omnis:

Servitus crescit nova: nec priores

Impiae teatum dominae relinquunt

Saepe minati.

Te suis matres metuunt juvencis,

Te fenes parci, miseraeque nuper

Virgines nuptae, tua ne retardet

Aura maritos.

AD VALGIUM. ODE IX.

NON semper imbres nubibus hispidos

Manant in agros; aut mare Caspium

Vexant inaequales procellae

Usque; nec Armeniis in oris,

Amice Valgi, stat glacies iners

Menses per omnes; aut Aquilonibus

Querceta Gargani laborant,

Et foliis viduantur orni.

Tu semper urgues flebilibus modis

Myften ademptum: nec tibi Vespero

Surgente deceidunt amores,

Nec rapidum fugiente Solem.

At non ter aevo functus amabilem
 Ploravit omnes Antilochum senex
 Annos; nec impubem parentes
 Troilon, aut Phrygiae forores
 Flevere semper. desine mollium
 Tandem querelarum; et potius nova
 Cantemus Augusti tropaea
 Caesaris; et rigidum Niphaten,
 Medumque flumen gentibus additum
 Victis, minores volvere vortices;
 Intraque praescriptum Gelonos
 Exquis equitare campis.

AD LICINIUM. ODE X.

RECTIUS vives, Licini, neque altum
 Semper urgendo; neque, dum procellas
 Cautus horrescis, nimium premendo
 Littus iniquum.
 Auream quisquis mediocritatem
 Diligit, tutus caret obsoleti
 Sordibus tecti, caret invidenda
 Sobrius aula.
 Saepius ventis agitatur ingens
 Pinus; et celsae graviore casu
 Decidunt turres; feriuntque summos
 Fulgura montes.
 Sperat infestis, metuit secundis
 Alteram fortem bene praeparatum
 Pectus. informes hyemes reducit
 Jupiter; idem
 Submovet. non, si male nunc, et olim
 Sic erit. quondam citharae tacentem

Suscitat musam, neque semper arcum

Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus atque

Fortis adpare. sapienter idem

Contrahes vento nimium secundo

Turgida vela.

AD QUINTIUM HIRPINUM. ODE XI.

QUID bellicosus Cantaber, et Scythes,

Hirpine Quinti, cogitet Hadria

Divisus objecto, remittas

Quaerere: nec trepides in usum

Poscentis aevi pauca. fugit retro

Levis juventas et decor, arida

Pellente lascivos amores

Canitie, facilemque somnum.

Non semper idem floribus est honos

Vernis: neque uno Luna rubens nitet

Vultu. quid aeternis minorem

Consiliis animum fatigas?

Cur non sub alta vel platano, vel hac

Pinu jacentes sic temere, et rosa

Canos odorati capillos,

Dum licet, Assyriaque nardo

Potamus uncti? dissipat Evius

Curas edaces. quis puer ociosus

Refinguit ardantis Falerni

Pocula praetereunte lympha?

Quis devium scortum elicit domo

Lyden? eburna, dic age, cum lyra

Maturet, incomtam Lacaenae

More comam religata nodo.

AD MAECENATEM. ODE XII.

NOLIS longa ferae bella Numantiae,
 Nec durum Hannibalem, nec Siculum mare
 Poeno purpureum sanguine, mollibus
 Aptari citharae modis ;
 Nec saevos Lapithas, et nimium mero
 Hylaeum ; domitosque Herculea manu
 Telluris juvenes, unde periculum
 Fulgens contremuit domus
 Saturni veteris : tuque pedestribus
 Dices historis proelia Caesaris,
 Maecenas, melius, ductaque per vias
 Regum colla minacium.
 Me dulces dominae Musa Lycymniae
 Cantus, me voluit dicere lucidum
 Fulgentes oculos, et bene mutuis
 Fidum pectus amoribus :
 Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
 Nec certare joco, nec dare brachia
 Ludentem nitidis virginibus, sacro
 Dianae celebris die.
 Num tu, quae tenuit dives Achaemenes,
 Aut pinguis Phrygiae Mygdonias opes
 Permutare velis crine Lycymniae,
 Plenas aut Arabum domos ?
 Dum flagrantia detorquet ad oscula
 Cervicem ; aut facili saevitia negat,
 Quae poscente magis gaudeat eripi,
 Interdum rapere occupat.

IN ARBORIS CASUM. ODE XIII.

LLE et nefasto te posuit die,
 Quicunque primum, et sacrilega manu
 Produxit, arbos, in nepotum
 Perniciem, opprobriumque pagi.
 Illum et parentis crediderim sui
 Fregisse cervicem, et penetralia
 Sparsisse nocturno cruento
 Hospitis: ille venena Colcha,
 Et quidquid usquam concipitur nefas,
 Traetavit, agro qui statuit meo
 Te triste lignum, te caducum
 In domini caput immerentis.
 Quid quisque vitet, nunquam homini satis
 Cautum est in horas. navita Bosporum
 Poenus perhorrescit; neque ultra
 Caeca timet aliunde fata;
 Miles sagittas et celerem fugam
 Parthi; catenas Parthus, et Italum
 Robur: sed improvisa lethi
 Vis rapuit, rapietque gentes.
 Quam pene furvae regna Proserpinae,
 Et judicantem vidimus Aeacum,
 Sedesque discretas piorum, et
 Aeoliis fidibus querentem
 Sappho puellis de popularibus;
 Et te sonantem plenius aureo,
 Alcaeae, plectro dura navis,
 Dura fugae mala, dura belli.
 Utrumque facro digna silentio
 Mirantur umbrae dicere: sed magis
 Pugnas et exactos tyrannos

Densum humeris bibt aure vulgus.
 Quid mirum? ubi illis carminibus stupens
 Demittit atras bellua centiceps
 Aures, et intorti capillis
 Eumenidum recreantur angues?
 Quin et Prometheus, et Pelopis parens
 Dulci laborem decipitur sono:
 Nec curat Orion leones,
 Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTUMUM. ODE XIV.

E H E U fugaces, Postume, Postume,
 Labuntur anni: nec pietas moram
 Rugis et instanti senectae
 Adferet, indomitaeque morti.
 Non si trecenis, quotquot eunt dies,
 Amice, places inlacrimabilem
 Plutona tauris, qui ter amplum
 Geryonen Tityonque tristi
 Compescit unda, scilicet omnibus,
 Quicunque terrae munere vescimur,
 Enaviganda, sive reges,
 Sive inopes erimus coloni.
 Frustra cruento Marte carebimus,
 Fractisque rauci fluctibus Adriae:
 Frustra per Autumnos nocentem
 Corporibus metuemus Austrum.
 Visendus ater flumine languido
 Cocytus errans, et Danaï genus
 Infame, damnatusque longi
 Sisyphus Aeolides laboris.
 Linquenda tellus, et domus, et placens

Uxor: neque harum, quas colis, arborum
 Te, praeter invisas cupressos,
 Ulla brevem dominum sequetur.
 Absumet heres Caecuba dignior
 Servata centum clavibus, et mero
 Tinguet pavimentum superbum,
 Pontificum potiore coenis.

ODE XV.

JAM pauca aratro jugera regiae
 Moles relinquunt: undique latius
 Extenta visentur Lucrino
 Stagia lacu; platanusque coelebs
 Evincet ulmos, tum violaria, et
 Myrtus, et omnis copia narium,
 Spargent olivetis odorem,
 Fertilibus domino priori.
 Tum spissa ramis laurea fervidos
 Excludet iustus. non ita Romuli
 Praescriptum, et intonsi Catonis
 Auspiciis, veterumque norma.
 Privatus illis census erat brevis,
 Commune magnum: nulla decempedis
 Metata privatis opacam
 Porticus excipiebat Arcton:
 Nec fortuitum spernere cespitem
 Leges sinebant, oppida publico
 Sumtu jubentes, et Deorum
 Templa novo decorare faxo.

AD GROSPHUM. ODE XVI.

OTIUM divos rogat in patenti
Prensus Aegaeo, simul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis:
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosphe, non gemmis, neque purpura ve-
nale, neque auro.

Non enim gazae, neque consularis
Submovet lictor miseros tumultus
Mentis, et Curas laqueata circum
Tecta volantes.

Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum;
Nec leves somnos timor aut cupido
Sordidus aufert.

Quid brevi fortis jaculamur aevo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriae quis exul
Se quoque fugit?
Scandit aeratas vitiosa naves
Cura; nec turmas equitum relinquit,
Ocius cervis, et agente nimbos
Ocius Euro.

Laetus in praesens animus, quod ultra est
Oderit curare, et amara lento
Temperet risu. nihil est ab omni
Parte beatum.

Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsitan, tibi quod negarit,

Te greg
Mugiunt
Apta qua

Vestiunt
Spiritum
Parca no

AD M

CUR
Nec
Obir
Ah! te
Maturia
Nec
I
Ducet
Dixi fa
Utc
Me ne
Nec, si
Div

Seu Li
Formia
Nat

Utrum

Porriget hora.

Te greges centum, Siculaeque circum
 Mugunt vaccae; tibi tollit hinnitum
 Aptæ quadrigis equa; te bis Afro
 Murice tintæae
 Vestiunt lanae: mihi parva rura, et
 Spiritum Graiae tenuem Camenæ
 Parca non mendax dedit, et malignum
 Spernere vulgus.

AD MAECENATEM AEGROTUM. ODE XVII.

CUR me querelis exanimas tuis?
 Nec Dis amicum est, nec mihi, te prius
 Obire, Maecenas, mearum
 Grande decus columenque rerum.
 Ah! te mea si partem animae rapit
 Maturior vis, quid moror altera,
 Nec carus aequæ, nec superstes
 Integer? ille dies utramque
 Ducet ruinam: non ego perfidum
 Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
 Utcunque praecedes, supremum
 Carpere iter comites parati.
 Me nec Chimaerae spiritus ignæa,
 Nec, si resurgat, centimanus Gyges,
 Divellet unquam: sic potenti
 Justitiae, placitumque Parcis.
 Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
 Formidolosus, pars violentior
 Natalis horæ, seu Tyrannus
 Hesperiae Capricornus undæ:
 Utrumque nostrum incredibili modo

Consentit astrum. te Jovis impio
 Tutela Saturno refulgens
 Eripuit, volucrisque fati
 Tardavit alas; cum populus frequens
 Laetum theatris ter crepuit sonum:
 Me truncus illapsus cerebro
 Sustulerat, nisi Faunus iustum
 Dextra levasset, Mercurialium
 Custos virorum. reddere victimas
 Aedemque votivam memento:
 Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

NO N ebur, neque aureum
 Mea renidet in domo lacunar:
 Non trabes Hymettiae
 Premunt columnas ultima recisas
Africa: neque Attali
 Ignotus heres regiam occupavi:
 Nec Laconicas mihi
 Trahunt honestae purpuras clientae.
At fides, et ingenii
 Benigna vena est; pauperemque dives
Me petit. nihil supra
 Deos lacesso, nec potentem amicum
Largiora flagito,
 Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die,
 Novaeque pergunt interire Lunae:
Tu secunda marmora
 Locas sub ipsum funus; et sepulcri
 Immemor, struis domos;

Marif
 Submove
 Parun
 Quid, qu
 Revel
 Limites c
 Salis a
 In sinu fe
 Et ux
 Nulla cer
 Rapaci
 Aula divi
 Herum
 Pauperi ra
 Regun
 Callidum
 Revexi
 Tantalum
 Genus
 Pauperem
 Vocatu
 BACCH
 Vidi do
 Nymph
 Capri
 Euoe! rec
 Plenoque
 Laetatu
 Parc
 Fas pervic

Marisque Baiis obstrepentis urgues
 Submovere littora,
 Parum locuples continente ripa.
 Quid, quod usque proximos
 Revellis agri terminos, et ultra
 Limites clientium
 Salis avarus? pellitur paternos
 In sinu ferens Deos
 Et uxor, et vir, sordidosque natos.
 Nulla certior tamen
 Rapacis Orci sede destinata
 Aula divitem manet
 Herum. quid ultra tendis? aqua tellus
 Pauperi recluditur,
 Regumque pueris: nec fatelles Orci
 Callidum Promethea
 Revexit, auro captus. hic superbum
 Tantalum atque Tantali
 Genus coeret: hic levare functum
 Pauperem laboribus,
 Vocatus atque non vocatus audit.

IN BACCHUM. ODE XIX.

BACCHUM in remotis carmina rupibus
 Vidi docentem (credite, posteri)
 Nymphasque discentes, et aures
 Capripedum Satyrorum acutas.
 Euoe! recenti mens trepidat metu,
 Plenoque Bacchi pectore turbidum
 Laetatur. euoe! parce, Liber,
 Parce, gravi metuende thyro.
 Fas pervicaces est mihi Thyiadas,

Vinique fontem, lactis et uberes
 Cantare rivos, atque truncis
 Lapsa cavis iterare mella :
 Fas et beatae conjugis additum
 Stellis honorem, teataque Penthei
 Disiecta non leni ruina,
 Thracis et exitium Lycurgi.
 Tu flectis amnes, tu mare barbarum :
 Tu separatis uvidus in jugis
 Nodo coerces viperino
 Bistonidum sine fraude crines.
 Tu, cum parentis regna per arduum
 Cohors Gigantum scanderet impia,
 Rhoetum retorsisti leonis
 Unguisbus, horribilique mala :
 Quanquam choreis aptior et jocis
 Ludoque dictus, non sat idoneus
 Pugnae ferebaris ; sed idem
 Pacis eras mediisque belli.
 Te vedit insons Cerberus aureo
 Cornu decorum, leniter atterens
 Caudam ; et recendentis trilingui
 Ore pedes tetigitque crura.

AD MAECENATEM. ODE XX.

NON usitata, nec tenui ferar
 Penna, biformis per liquidum aethera
 Vates ; neque in terris morabor
 Longius ; invidiaque major
 Urbes relinquam. non ego pauperum
 Sanguis parentum, non ego, quem vocas
Dilecte, Maecenas, obibo,

Nec Stygia cohibebor unda.
Jam jam residunt cruribus asperae
Pelles; et album mutor in alitem
Superne: nascunturque leves
Per digitos humerosque plumacē.
Jam Daedaleo ocior Icaro,
Visam gementis littora Bospori,
Syrtesque Getulas, canorus
Ales, Hyperboreosque campos.
Me Colchus, et, qui dissimulat metum
Marcae cohortis, **Dacus**, et ultimi
Noscent Geloni: me peritus
Disceit Iber, Rhodanique potor.
Absint inani funere naeniae,
Luftusque turpes, et querimoniae:
Compescet clamorem, ac sepulcri
Mitte supervacuos honores.

C A R M I N U M

L I B E R T E R T I U S.

AD ASINIUM POLLIONEM. ODE I.

O DI profanum vulgus, et arceo.
Favete linguis: carmina non prius
Audita Musarum facerdos
 Virginibus puerisque canto.
Regum timendorum in proprios greges.
Reges in ipsos imperium est Jovis,
 Clari giganteo triumpho,
 Cuncta supercilio moyentis.
Est ut viro vir latius ordinet
Arbusta fulcis; hic generosior
 Descendat in campum petitor;
 Moribus hic meliorque fama
Contendat; illi turba clientium
Sit major: aequa lege Necessitas
 Sortitur insignes et imos;
 Omne capax movet urna nomen.
Districtus ensis cui super impia
Cervice pendet, non Siculae dapes
 Dulcem elaborabunt saporem;
 Non avium citharaeque cantus
Somnum reducent. Somnus agrestium
Lenis virorum non humiles domos
 Fastidit umbrosamque ripam,
 Non Zephyris agitata Tempe.

Desiderantem quod satis est, neque
 Tumultuosum sollicitat mare,
 Nec saevus Arcturi cadentis
 Impetus, aut orientis Hoedi:
 Non verberatae grandine vineae,
 Fundusque mendax; arbore nunc aquas
 Culpante; nunc torrentia agros
 Sidera, nunc hyemes iniquas.
 Contracta pisces aequora sentiunt,
 Jactis in altum molibus: huc frequens
 Caementa demittit redemptor
 Cum famulis, dominusque terrae
 Fastidiosus: sed Timor et Minae
 Scandunt eodem quo dominus: neque
 Decedit aerata tiremi, et
 Post equitem fedet atra Cura.
 Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
 Nec purpurarum sidere clarior
 Delenit usus, nec Falerna
 Vitis, Achaemeniumque costum;
 Cur invidendis postibus, et novo
 Sublime ritu moliar atrium?
 Cur valle permutem Sabina
 Divitias operosiores?

AD AMICOS. ODE II.

ANGUSTAM, amici, pauperiem pati
 Robustus acri militia puer
 Condiscat, et Parthos feroce
 Vexet eques metuendus hasta;
 Vitamque sub dio et trepidis agat
 In rebus: illum ex moenibus hosticis

Matrona bellantis Tyranni
 Prospiciens, et adulta virgo
 Suspiret: Eheu, ne rudis agminum
 Sponsus lacestat regius asperum
 Taet tu leonem, quem cruenta
 Per medias rapit ira caedes.
 Dulce et decorum est pro patria mori.
 Mors et fugacem persequitur virum;
 Nec parcit imbellis juvenae
 Poplitibus, timidove tergo.
 Virtus, repulsa nescia fordidae,
 Intaminatis fulget honoribus;
 Nec sumit aut ponit secures
 Arbitrio popularis aurae.
 Virtus, recludens immeritis mori
 Coelum, negata tentat iter via;
 Coetusque vulgares, et udam
 Spernit humum fugiente penna.
 Est et fideli tuta silentio
 Merces: vetabo, qui Cereris sacrum
 Vulgarit arcanae, sub ifdem
 Sit trabibus, fragilemve mecum
 Solvat phaselum. saepe Diespiter
 Neglectus incesto addidit integrum:
 Raro antecedentem scelestum
 Deseruit pede Poena clando.

ODE III.

JUSTUM, et tenacem propositi virum
 Non civium ardor prava jubentium,
 Non vultus instantis Tyranni
 Mente quatit solida, neque Auster

Dux inquieti turbidus Adriae,
 Nec fulminantis magna manus Jovis:
 Si fractus inlabatur orbis,
 Impavidum ferient ruinae.
 Hac arte Pollux, et vagus Hercules
 Enifus, arces attigit igneas:
 Quos inter Augustus recumbens
 Purpureo bibt ore nectar.
 Hac te merentem, Bacche pater, tuae
 Vexere tigres, indocili jugum
 Collo trahentes: hac Quirinus
 Martis equis Acheronta fugit;
 Gratum elocuta consiliantibus
 Junone Divis: Ilion, Ilion
 Fatalis incestusque judex,
 Et mulier peregrina vertit
 In pulvrem, ex quo destituit Deos
 Mercede pacta Laomedon, mihi
 Castaeque damnatum Minervae,
 Cum populo et duce fraudulentio.
 Jam nec Lacaenae splendet adulterae
 Famosus hospes; nec Priami domus
 Perjura pugnaces Achivos
 Hectoreis opibus refringit:
 Nostrisque ductum seditionibus
 Bellum resedit. protinus et graves
 Iras, et invisum nepotem,
 Troica quem peperit sacerdos,
 Marti redonabo. illum ego lucidas
 Inire sedes, ducere nectaris
 Succos, et adscribi quietis
 Ordinibus patiar Deorum,
 Dum longus inter saeviat Ilion

Romamque pontus; qualibet exules
 In parte regnanto beati:
 Dum Priami Paridisque busto
 Insultet armentum, et catulos ferae
 Celent inulta; stet Capitolium
 Fulgens, triumphatisque possit
 Roma ferox dare jura Medis.
 Horrenda late nomen in ultimas
 Extendat oras, qua medius liquor
 Secernit Europen ab Afro,
 Qua tumidus rigat arva Nilus:
 Aurum inrepertum, et sic melius situm
 Cum terra celat, spernere fortior,
 Quam cogere humanos in usus
 Omne sacrum rapiente dextra.
 Quicunque mundo terminus obstitit,
 Hunc tangat armis; visere gestiens
 Qua parte debacchentur ignes;
 Qua nebulae pluviique rores.
 Sed bellicosus fata Quiritibus
 Hac lege dico; ne nimium pii,
 Rebusque fidentes, avitae
 Te&tta velint reparare Trojae.
 Trojae renascens alite lugubri
 Fortuna tristi clade iterabitur,
 Ducente vi|trices
 catervas
 Conjuge me Jovis, et forore.
 Ter si resurgat murus aeneus,
 Auctore Phoebo; ter pereat meis
 Excisus Argivis; ter uxor
 Capta virum puerosque ploret.
 Non haec jocofae convenient lyrae.
 Quo Musa tendis? desine pervicax

Referre sermones Deorum, et
Magna modis tenuare parvis.

AD CALLIOOPEN. ODE IV.

DESCENDE coelo, et dic age tibia
Regina longum Calliope melos;
Seu voce nunc mavis acuta,
Seu fidibus citharave Phoebi.

 Auditis? an me ludit amabilis
Infania? audire, et videor pios
Errare per lucos, amoenae
Quos et aquae subeunt, et aurae.

 Me fabulosae Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliae,
Ludo fatigatumque somno,
Fronde nova puerum palumbes
Texere; mirum quod foret omnibus,
Quicunque celsae nidum Acherontiae,
Saltusque Bantinos, et arvum
Pingue tenent humilis Ferenti;
Ut tuto ab atris corpore viperis
Dormirem et ursis; ut premerer facra
Lauroque, conlataque myrto,
Non sine Dis animosus infans.
Vester, Camenae, vester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Praeneste, seu Tibur supinum,
Seu liquidae placuere Baiae:
Vestrīs amicum fontibus et choris,
Non me Philippis verfa acies retro,
Devota non extinxit arbos,
Nec Sicula Palinurus unda.

Ut cunque mecum vos eritis; libens
 Infantem navita Bosporum
 Tentabo, et arentes arenas
 Littoris Affyri viator.
 Visam Britannos hospitibus feros,
 Et laetum equino sanguine Concanum:
 Visam pharetratos Gelonos,
 Et Scythicum inviolatus amnem.
 Vos Caesarem altum, militia simul
 Fessas cohortes abdidit oppidis,
 Finire quaerentem labores,
 Piero recreatis antro.
 Vos lene consilium et datis, et dato
 Gaudetis almae. scimus ut impios
 Titanas immanemque turmam
 Fulmine fustulerit caduco,
 Qui terram inertem, qui mare temperat
 Ventosum, et urbes, regnaque tristia,
 Divosque, mortalesque turbas
 Imperio regit unus aequo.
 Magnum illa terrorem intulerat Jovi
 Fidens juventus horrida brachis,
 Fratresque tendentes opaco
 Pelion imposuisse Olympo.
 Sed quid Typhoeus et validus Mimas,
 Aut quid minaci Porphyryon statu,
 Quid Rhoetus, evulsisque truncis
 Enceladus jaculator audax,
 Contra sonantem Palladis aegida
 Possent ruentes? hinc avidus stetit
 Vulcanus; hinc matrona Juno, et
 Nunquam humeris positurus arcum,
 Qui rore puro Castaliae lavit

Crines solutos, qui Lyciae tenet
 Dumeta, natalemque silvam,
 Delius et Patareus Apollo.
 Vis consili expers mole ruit sua :
 Vim temperatam Di quoque provehunt
 In majus : idem odere vires
 Omne nefas animo moventes.
 Testis mearum centimanus Gyges
 Sententiarum, notus et integrae
 Tentator Orion Diana,
 Virginea domitus sagitta.
 Injecta monstris Terra dolet suis ;
 Moeretque partus fulmine luridum
 Missos ad Orcum : nec peredit
 Impositam celer ignis Aetnam :
 Incontinentis nec Tityi jecur
 Relinquit ales, nequitiae additus
 Custos : amatorem trecentae
 Pirithoum cohibent catenae.

ODE V.

COELO tonantem credidimus Jovem
 Regnare : praefens Divus habebitur
 Augustus, adjectis Britannis
 Imperio, gravibusque Persis.
 Milesne Crassi conjuge barbara
 Turpis maritus vixit ? et hostium
 (Proh curia, inverisque mores !)
 Confessuit sacerorum in arvis
 Sub rege Medo Marfus et Appulus,
 Anciliorum et nominis et togae
 Oblitus, aeternaeque Vestae,

Incolumi Jove et urbe Roma?
 Hoc caverat mens provida Reguli
 Dissentientis conditionibus
 Foedis, et exemplo trahenti
 Perniciem veniens in aevum,
 Si non periret immiserabilis
 Captiva pubes. Signa ego Punicis
 Adfixa delubris, et arma
 Militibus sine caede, dixit,
 Derepta vidi: vidi ego civium
 Retorta tergo brachia libero,
 Portasque non clausas, et arva
 Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
 Miles redibit? flagitio additis
 Damnum; neque amissos colores
 Lana refert medicata fuco;
 Nec vera virtus, cum semel excidit,
 Curat reponi deterioribus.
 Si pugnat extricata densis
 Cerva plagis, erit ille fortis,
 Qui perfidis se credidit hostibus;
 Et Marte Poenos proteret altero,
 Qui lora restrictis lacertis
 Sensit iners, timuitque mortem.
 Hic, unde vitam sumeret inscius,
 Pacem duello miscuit. o pudor!
 O magna Carthago, probrosis
 Altior Italiae ruinis!
 Fertur pudicae conjugis osculum,
 Parvosque natos, ut capitis minor,
 Ab se removisse, et virilem
 Torvus humi posuisse vultum;

Donec labantes consilio Patres
 Firmaret auctor nunquam alias dato,
 Interque moerentes amicos
 Egregius properaret exul.
 Atqui sciebat quae sibi barbarus
 Tortor pararet: non aliter tamen
 Dimovit obstantes propinquos,
 Et populum redditus morantem;
 Quam si clientum longa negotia,
 Dijudicata lite, relinqueret,
 Tendens Venafranos in agros,
 Aut Lacedaemonium Tarentum.

AD ROMANOS. ODE VI.

DELICTA majorum immeritus lues,
 Romane; donec templa refeceris,
 Aedesque labentes Deorum, et
 Foeda nigro simulacra fumo.
 Dis te minorem quod geris, imperas:
 Hinc omne principium, huc refer exitum.
 Di multa neglecti dederunt
 Hesperiae mala luctuosae.
 Jam bis Monaeses, et Pacori manus
 Non auspicatos contudit impetus
 Nostros, et adjecisse praedam
 Torquibus exiguis renidet.
 Pene occupatam seditionibus
 Delevit urbem Dacus et Aethiops;
 Hic classe formidatus, ille
 Missilibus melior sagitis.
 Fecunda culpae secula nuptias
 Primum inquinavere, et genus, et domos:

Hoc fonte derivata clades
 In patriam populumque fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo, et fingitur artibus
 Jam nunc, et incestos amores
 De tenero meditatur ungui.
Mox juniores quaerit adulteros
 Inter mariti vina; neque eligit,
 Cui donet impermissa raptim
 Gaudia, luminibus remotis:
Sed jussa coram non sine conscio
Surgit marito; seu vocat institor,
 Seu navis Hispanae magister,
 Dedeorum pretiosus emptor.
Non his juventus orta parentibus
Infecit aequor sanguine Punico,
 Pyrrhumque, et ingentem cecidit
 Antiochum, Hannibalemque dirum:
Sed rusticorum mascula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
 Versare glebas, et severae
 Matris ad arbitrium recisos
 Portare fustes; sol ubi montium
 Mutaret umbras, et juga demeret
 Bobus fatigatis, amicum
 Tempus agens abeunte curru.
 Damnosa quid non imminuit dies?
 Aetas parentum, pejor avis, tulit
 Nos nequiores, mox datus
 Progeniem vitiosiorem.

AD ASTERIEN. ODE VII.

QUID fles, Asterie, quem tibi candidi
 Primo restituent vere Favonii,
 Thyna merce beatum
 Constantis juvenem fide
 Gygen? ille Notis aetus ad Oricum
 Post insana Caprae sidera, frigidas
 Noctes, non sine multis
 Infomnis lacrimis, agit.
 Atqui sollicitae nuntius hospitae,
 Suspirare Chloën, et miseram tuis
 Dicens ignibus uri,
 Tentat mille vafer modis.
 Ut Proetum mulier perfida credulum
 Falsis impulerit criminibus, nimis
 Casto Bellerophonti
 Maturare necem, refert.
 Narrat pene datum Pelea Tartaro,
 Magnessam Hippolyten dum fugit abstinentis:
 Et peccare docentes
 Fallax historias monet,
 Frustra: nam scopolis surdior Icari
 Voces audit, adhuc integer. at, tibi
 Ne vicinus Enipeus
 Plus justo placeat, cave:
 Quamvis non alias flectere equum sciens
 Aequa conficitur gramine Martio;
 Nec quisquam citus aequa
 Tusco denatata alveo.
 Prima nocte domum clade: neque in vias
 Sub cantu querulae despice tibiae:
 Et te saepe vocanti
 Duram, difficilis mane.

AD MAECENATEM. ODE VIII.

MARTII coelebs quid agam Calendis,
 Quid velint flores et acerra thuris
 Plena, miraris, positusque carbo in
 Cespite vivo,
 Docte sermones utriusque linguae.
 Voveram dulces epulas, et album
 Libero caprum, prope funeratus
 Arboris iſtu.
 Hic dies, anno redeunte, festus
 Corticem adstrictum pice dimovebit
 Amphorae fumum bibere institutae
 Consule Tullo.
 Sume, Maecenas, cyathos amici
 Sospitis centum; et vigiles lucernas
 Perfer in lucem: procul omnis esto
 Clamor et ira.
 Mitte civiles super urbe curas:
 Occidit Daci Cotifonis agmen:
 Medus infestus sibi luſtuosis
 Diffidet armis:
 Servit Hispanae vetus hostis orae
 Cantaber, sera domitus catena:
 Jam Scytha laxo meditantur arcu
 Cedere campis.
 Negligens, ne qua populus laboret,
 Parce privatus nimium cavere; et
 Dona praefentis rape laetus horae, ac
 Linque severa.

HOR.

Cervici j

LYD.

Multi L

HOR.

Pro qua

LYD.

Pro quo

HOR.

Si flava e

LYD.

Iracundi

EXT

Saev

Porrectu

AD LYDIAM. ODE IX.

HOR. DONEC gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidae
Cervici juvenis dabat;
Perfarum vigui rege beatior.

LYD. Donec non alia magis
Arsisti, neque erat Lydia post Chloën;
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.

HOR. Me nunc Thressa Chloë regit,
Dulces docta modos, et citharae sciens:
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animae fata superstulti.

LYD. Me torret face mutua
Thurini Calaïs filius Ornyti
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata superstulti.

HOR. Quid si prisca redit Venus,
Diductosque jugo cogit aëneo?
Si flava excutitur Chloë,
Rejectaeque patet janua Lydiae?

LYD. Quanquam fidere pulchrior
Ille est; tu levior cortice, et improbo
Iracundior Adria:
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

AD LYCEN. ODE X.

EXTREMUM Tanain si biberes, Lyce,
Saevō nupta viro, me tamen asperas
Porrectum ante fores objicere incolis
Plorares Aquilonibus.

Audis quo strepitu janua, quo nemus
 Inter pulchra satum tecta remugiat
 VENTIS? et positas ut glaciet nives
 Puro numine Jupiter?
 Ingratam Veneri pone superbiam;
 Ne currente rota funis eat retro.
 Non te Penelopen difficilem procis
 Tyrrenus genuit parens.
 O, quamvis neque te munera, nec preces,
 Nec tintus viola pallor amantium,
 Nec vir Pieria pellice faucius
 Curvat; supplicibus tuis
 Parcas, nec rigida mollior esculo,
 Nec Mauris animum mitior anguis.
 Non hoc semper erit liminis aut aquae
 Coelestis patiens latus.

AD MERCURIUM. ODE XI.

MERCURI, (nam te docilis magistro
 Movit Amphion lapides canendo)
 Tuque Testudo resonare septem
 Callida nervis,
 Nec loquax olim neque grata, nunc et
 Divitum mensis et amica templis;
 Dic modos, Lyde quibus obstinatas
 Adplicet aures:
 Quae, velut latis equa trima campis,
 Ludit exultim, metuitque tangi,
 Nuptiarum expers, et adhuc protervo
 Cruda marito.
 Tu potes tigres comitesque silvas
 Ducere, et rivos celeres morari.

Cessit immanis tibi blandienti
Janitor aulae
Cerberus; quamvis furiale centum
Munit angues caput ejus, atque
Spiritus teter, faniesque manet
Ore trilingui.
Quin et Ixion, Tityosque vultu
Risit invito: stetit urna paulum
Sicca, dum grato Danaï puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde scelus atque notas
Virginum poenas, et inane lymphae
Dolum fundo pereuntis imo,
Seraque fata,
Quae manent culpas etiam sub Orco.
Impiae, (nam quid potuere majus?)
Impiae sponsos potuere duro
Perdere ferro.
Una de multis, face nuptiali
Digna, perjurum fuit in parentem
Splendide mendax, et in omne virgo
Nobilis aevum:
Surge, quae dixit juveni marito,
Surge, ne longus tibi somnus, unde
Non times, detur: ficerum et scelestas
Falle forores;
Quae, velut naëtae vitulos leaenae,
Singulos, eheu! lacerant: ego illis
Mollior nec te feriam, neque intra
Claustra tenebo.
Me pater faevis oneret catenis,
Quod viro clemens misero pepercit;
Me vel extremos Numidarum in agros

Classe relegate.

I, pedes quo te rapiunt et aurae,
Dum favet nox et Venus : i secundo
Omine ; et nostri memorem sepulcro
Sculpe querelam.

AD NEOBULEN. ODE XII.

MISERARUM est, neque amori dare ludum,
Neque dulci mala vino lavere ; aut ex-
animari, metuentes patruae verbera linguae.
Tibi qualum Cythereae puer ales,
Tibi telas, operosaeque Minervae
Studium aufert, Neobule, Liparaei nitor Hebrei;
Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis :
Eques ipso melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque segni pede victus :
Catus idem per apertum fugientes
Agitato grege cervos jaculari, et
Celer arcto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BANDUSIAE. ODE XIII.

OFONS Bandusiae, splendidior vitro,
Dulci digne mero, non sine floribus,
Cras donaberis hoedo ;
Cui frons turgida cornibus
Primis, et Venerem et proelia destinat,
Frustra : nam gelidos inficiet tibi
Rubro sanguine rivos
Lascivi soboles gregis.
Te flagrantis atrox hora Caniculae
Nescit tangere : tu frigus amabile

Fessis vomere tauris
 Praebebas, et pecori vago.
 Fies nobilium tu quoque fontium,
 Me dicente cavis impositam ilicem
 Saxis, unde loquaces
 Lymphae desiliunt tuae.

DE REDITU AUGUSTI. ODE XIV.

HERCULIS ritu modo dictus, o plebs,
 Morte venalem petuisse laurum
 Caesar, Hispana repetit penates
 Victor ab ora.
 Unico gaudens mulier marito
 Prodeat, justis operata divis;
 Et foror clari ducis, et decorae
 Suppliance vitta
 Virginum matres, juvenumque nuper
 Sofpitum. vos o pueri, et puellae
 Jam virum expertae, male ominatis
 Parcite verbis.
 Hic dies vere mihi festus atras
 Eximet curas: ego nec tumultum,
 Nec mori per vim metuam, tenente
 Caesare terras.
 I, pete unguentum, puer, et coronas,
 Et cadum Marci memorem duelli;
 Spartacum si qua potuit vagantem
 Fallere testa.
 Dic et argutae properet Neaerae
 Myrrheum nodo cohibere crinem:
 Si per invisum mora janitorem
 Fiet, abito.

Lenit albescens animos capillus
 Litium et rixae cupidos protervae.
 Non ego hoc ferrem calidus juventa,
 Consule Plancio.

IN CHLORIM. ODE XV.

UXOR pauperis Ibyci,
 Tandem nequitiae fige modum tuae,
 Famosisque laboribus :
 Maturo propior define funeri
 Inter ludere virgines,
 Et stellis nebulam spargere candidis.
 Non, si quid Pholoën satis,
 Et te, Chlori, decet : filia rectius
 Expugnat juvenum domos,
 Pulso Thyias uti concita tympano.
 Illam cogit amor Nothi
 Laſcivae ſimilem ludere capreea :
 Te lanae prope nobilem
 Tonſae Luciferiam, non citharae, decent,
 Nec flos purpureus roſae,
 Nec poti vetulam faece tenus cadi.

AD MAECENATEM. ODE XVI.

INCLUSAM Danaën turris aënea
 Robustaeque fores, et vigilum canum
 Tristes excubiae munierant ſatis
 Nocturnis ab adulteris :
 Si non Acriſium virginis abditae
 Custodem pavidum Jupiter et Venus
 Risifent: fore enim tutum iter et patens,

Converso in pretium Deo.
Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat faxa, potentius
Ictu fulmineo. concidit auguris
Argivi domus, ob lucrum
Demersa exitio. diffidit urbium
Portas vir Macedo, et subruit aemulos
Reges muneribus. munera navium
Saevos inlaqueant duces.
Crescentem sequitur cura pecuniam,
Majorumque fames. jure perhorruⁱ
Late conspicuum tollere verticem,
Maecenas, equitum decus.
Quanto quisque sibi plura negaverit,
Ab Dis plura feret. nil cupientium
Nudus castra peto; et transfuga divitum
Partes linquere gestio,
Contemtae dominus splendidior rei,
Quam si quidquid arat non piger Appulus
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.
Purae rivus aquae, silvaque jugerum
Paucorum, et segetis certa fides meae,
Fulgenter imperio fertilis Africæ
Fallit, forte beatior.
Quanquam nec Calabriae mella ferunt apes,
Nec Laestrigonia Bacchus in amphora
Languescit mihi, nec pinguis Gallicis
Crescunt vellera pascuis;
Importuna tamen pauperies abest:
Nec, si plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parva cupidine
Vectigalia porrígam,

C A R M I N U M

Quam si Mygdonii regnum Alyattei
 Campis continuem. multa potentibus
 Desunt multa. bene est, cui Deus obtulit
 Parca quod satis est manu.

AD AELIUM LAMIAM. ODE XVII.

AELI, vetusto nobilis ab Lamo,
 (Quando et priores hinc Lamias ferunt
 Denominatos, et nepotum
 Per memores genus omne fastos,
 Auctore ab illo dicit originem,
 Qui Formiarum moenia dicitur
 Princeps, et innantem Maricae
 Littoribus tenuisse Lirin
 Late tyrannus) cras foliis nemus
 Multis, et alga littus inutili
 Demissa tempestas ab Euro
 Sernet; aquae nisi fallit augur
 Annosa cornix. dum potes, aridum
 Compone lignum: cras genium mero
 Curabis, et porco bimeltri,
 Cum famulis operum solutis.

Ludit her
 Cum tibi
 Feltus in

Inter aud
 Spargit ag
 Gaudet in

QUAN

Cod

Narras,

Et pu

Quo Chi

Merc

Quo pra

Pelig

Da Lun

Da n

Murena

Misc

Qui Mu

Terr

Vates:

Rixa

Nudis j

Infat

Cessant

Cur

Parcent

AD FAUNUM. ODE XVIII.

FAUNE, Nympharum fugientum amator,
 Per meos fines et aprica rura
 Lenis incedas, abeasque parvis
 Aequus alumnis:
 Si tener pleno cadit haedus anno,
 Larga nec desunt Veneris fodali
 Vina craterae; vetus ara multo

Fumat odore.

Ludit herboſo pecus omne campo,
Cum tibi Nonae redeunt Decembres:
Festus in pratis vacat otioso

Cum bove pagus:

Inter audaces lupus errat agnos:
Spargit agrestes tibi silva frondes:
Gaudet invisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

AD TELEPHUM. ODE XIX.

QUANTUM distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, et genus Aeaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio:
Quo Chium pretio cadum
Mercemur, quis aquam temperet ignibus,
Quo praebente domum, et quota
Pelignis caream frigoribus, tacis.
Da Lunae propere novae,
Da noctis mediae, da, puer, auguris
Murenae: tribus aut novem
Miscentor cyathis pocula commodis.
Qui Musas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates: tres prohibet supra
Rixarum metuens tangere Gratia,
Nudis juncta fororibus.
Insanire juvat: cur Berecynthiae
Cessant flamina tibiae?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
Parcentes ego dexteras

Odi: sparge rosas: audiat invidus
 Dementem strepitum Lycus,
 Et vicina seni non habilis Lyco.
 Spissa te nitidum coma,
 Puro te similem, Telephe, vespero,
 Tempestiva petit Chloë:
 Me lentus Glycerae torret amor meae.

AD PYRRHUM. ODE XX.

NON vides quanto moveas periclo,
 Pyrrhe, Gaetulæ catulos leaenæ?
 Dura post paulo fugies inaudax
 Proelia raptor;
 Cum per obstantes juvenum catervas
 Ibit insignem repetens Nearchum:
 Grande certamen, tibi praeda cedat
 Major, an illi.
 Interim dum tu celeres sagittas
 Promis, haec dentes acuit timendos,
 Arbitr pugnae posuisse nudo
 Sub pede palmarum
 Fertur, et leni recreare vento
 Sparsum odoratis humerum capillis:
 Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
 Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM. ODE XXI.

ONATA mecum consule Manlio,
 Seu tu querelas, sive geris jocos,
 Seu rixam et insanos amores,
 Seu facilem, pia Testa, somnum:

Quocunque lectum nomine Massicum
 Servas, moveri digna bona die;
 Descende, Corvino jubente
 Promere languidicra vina.
 Non ille, quanquam Socraticis madet
 Sermonibus, te negligit horridus.
 Narratur et prisci Catonis
 Saepe mero caluisse virtus.
 Tu lene tormentum ingenio admoveas
 Plerumque duro: tu sapientium
 Curas et arcanum jocoſo
 Confilium retegis Lyaeo:
 Tu spem reducis mentibus anxiis,
 Viresque; et addis cornua pauperi,
 Post te neque iratos trementi
 Regum apices, neque militum arma.
 Te Liber, et, si laeta aderit, Venus,
 Segnesque nodum solvere Gratiae,
 Vivaeque producent lucernae,
 Dum rediens fugat astra Phoebus.

AD DIANAM. ODE XXII.

MONTIUM custos nemorumque Virgo,
 Quae laborantes utero puellas
 Ter vocata audis, adimisque letho,
 Diva triforis;
 Imminens villae tua pinus esto,
 Quam per exactos ego lactus annos,
 Verris obliquum meditantis iustum
 Sanguine donem.

AD PHIDYLEN. ODE XXXIV.

CO ELO supinas si tuleris manus
 Nascente Luna, rustica Phidyle;
 Si thure placaris et horna
 Fruge lares, avidaque porca;
 Nec pestilentem sentiet Africum
 Fecunda vitis, nec sterilem seges
 Robiginem, aut dulces alumni
 Pomifero grave tempus anno.
 Nam, quae nivali pascitur Algido
 Devota, quercus inter et ilices,
 Aut crescit Albanis in herbis
 Victima, Pontificum secures
 Cervice tinguit: te nihil attinet
 Tentare multa caede bidentium,
 Parvos coronantem marino
 Rore Deos, fragilique myrto.
 Immunis aram si tetigit manus,
 Non sumtuosa blandior hostia
 Mollivit aversos Penates
 Farre pio, et saliente mica.

IN AVAROS. ODE XXIV.

IN TACTIS opulentior
 Thesauris Arabum et divitis Indiae,
 Caementis licet occupes
 Tyrrhenum omne tuis, et mare Apulicum;
 Si figit adamantino
 Summis verticibus dira Necessitas
 Clavos; non animum metu,
 Non mortis laqueis expedites caput.

Campestres
 Quorun
 Vivunt, et
 Immets:
 Fruges et
 Nec cul
 Defunctum
 Aequali
 Illuc matre
 Privign
 Nec dotata
 Conjurx
 Dos est m
 Virtus,
 Certo foed
 Et pecc
 O quisquis
 Caedes
 Si queret
 Subscri
 Refraenar
 Clarus
 Virtutem
 Sublata
 Quid trifit
 Si non
 Quid legi
 Vanae
 Pars inclu
 Mund
 Durataeq
 Merca
 Vincunt

Campestres melius Scythae,
Quorum plausta vagas rite trahunt domos.
Vivunt, et rigidi Getae;
Immetata quibus jugera liberas
Fruges et Cererem ferunt;
Nec cultura placet longior annua;
Defunctumque laboribus
Aequali recreat forte vicarius.
Illic matre parentibus
Privignis mulier temperat innocens;
Nec dotata regit virum
Conjux, nec nitido fudit Adultero:
Dos est magna parentium
Virtus, et metuens alterius viri
Certo foedere castitas:
Et peccare nefas, aut pretium est mori.
O quisquis volet impias
Caedes, et rabiem tollere civicam;
Si quaeret Pater Urbium
Subscribi statuis; indomitam audeat
Refrarenare licentiam
Clarus postgenitis: quatenus, heu nefas!
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quaerimus invidi.
Quid tristes querimoniae,
Si non suppicio culpa reciditur?
Quid leges sine moribus
Vanae proficiunt? si neque fervidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec Boreae finitimum latus,
Durataeque solo nives
Mercatorem abigunt; horrida callidi
Vincunt aequora navitae;

Magnum pauperies opprobrium, jubet
 Quidvis et facere et pati,
 Virtutisque viam deserit arduae.
 Vel nos in Capitolium,
 Quo clamor vocat et turba faventium;
 Vel nos in mare proximum
 Gemmas, et lapides, aurum et inutile,
 Summi materiem mali,
 Mittamus. scelerum si bene poenitet,
 Eradenda cupidinis
 Pravi sunt elementa, et tenerae nimis
 Mentes asperioribus
 Formandae studiis. nescit equo rudis
 Haerere ingenuus puer,
 Venarique timet; ludere doctior,
 Seu Graeco jubeas trocho,
 Seu malis vetita legibus alea:
 Cum perjura patris fides
 Confortem socium fallat et hospitem.
 Indignoque pecuniam
 Heredi properet. scilicet improbae
 Crescunt divitiae: taamen
 Curtae nescio quid semper abest rei.

AD BACCHUM. ODE XXV.

Quo me, Bacche, rapis tui
 Plenum? quae nemora, aut quos agor in specus,
 Velox mente nova? quibus
 Antris, egregii Caesaris audiar
Aeternum meditans decus
 Stellis inferere, et concilio Jovis?
 Dicam insigne, recens, adhuc

Indictum ore alio. non secus in jugis
 Exfomnis stupet Euias,
 Hebrum prospiciens, et nive candidam
 Thracen, ac pede barbaro
 Lustratam Rhodopen. ut mihi devio
 Ripas et vacuum nemus
 Mirari libet! o Naïadum potens,
 Baccharumque valentium
 Proceras manibus vertere fraxinos;
 Nil parvum, aut humili modo,
 Nil mortale loquar. dulce periculum est
 O Lenaee, sequi Deum
 Cingentem viridi tempora pampino.

AD VENEREM. ODE XXVI.

Vixi puellis nuper idoneus,
 Et militavi non sine gloria:
 Nunc arma defunctumque bello
 Barbiton hic paries habebit,
 Laevum marinae qui Veneris latus
 Custodit. h̄ic, h̄ic ponite lucida
 Funalia, et vēctes, et arcus
 Oppositis foribus minaces.
 O, quae beatam diva tenes Cyprum, et
 Memphin carentem Sithonia nive,
 Regina, sublimi flagello
 Tange Chloēn femel arrogantem.

AD GALATEAM. ODE XXVII.

IMPIOS paruae recinentis omen
 Ducat, et praegnans canis, aut ab agro
 Rava decurrens lupa Lanuvino,
 Foetaque vulpes :
 Rumpat et serpens iter institutum,
 Si per obliquum similis fagittae
 Terruit mannos. ego cui timebo
 Providus auspex,
 Antequam stantes repeat paludes
 Imbrium divina avis imminentum,
 Oscinem corvum prece suscitabo
 Solis ab ortu.
 Sis licet felix ubicunque mavis,
 Et memor nostri, Galatea, vivas :
 Teque nec laevis vetet ire picus,
 Nec vaga cornix.
 Sed vides quanto trepidet tumultu
 Pronus Orion? ego quid sit ater
 Hadriae, novi, sinus ; et quid albus
 Peccet Iapyx.
 Hostium uxores puerique caecos
 Sentiant motus orientis Austri, et
 Aequoris nigri fremitum, et trementes
 Verbere ripas.
 Sic et Europe niveum doloso
 Credidit tauro latus, et scatentem
 Belluis pontum, mediasque fraudes
 Palluit audax.
 Nuper in pratis studiofa florum, et
 Debitae Nymphis opifex coronae,
 Noete sublustra nihil astra praeter

Quae simu
Oppidis C
Filiae nom

Unde? qu
Virgimum
Turpe co

Vana, qua
Somnium
Ire per lo

Si quis inf
Dedat ira
Frangere

Impudens
Impudens
Si quis ha

Antequan
Occupet i
Defluat p

Vilis Eur
Quid mor
Pendulum

Sive te ru
Saxa dele
Crede ve

Vidit et undas.

Quae simul centum tetigit potentem

Oppidis Creten; Pater o relictum

Filiae nomen, pietasque! dixit

Victa furore.

Unde? quo veni? levis una mors est

Virginum culpae. vigilansne ploro

Turpe commissum? an vitiis carentem

Ludit imago

Vana, quae porta fugiens eburna

Somnium dicit? meliusne fluctus

Ire per longos fuit, an recentes

Carpere flores?

Si quis infamem mihi nunc juvencum

Dedat iratae, lacerare ferro, et

Frangere enitar modo multum amati

Cornua monstri.

Impudens liqui patrios penates:

Impudens Orcum moror. o Deorum

Si quis haec audis, utinam inter errem

Nuda leones.

Antequam turpis macies decentes

Occupet malas, teneraeque succus

Desuat praedae, speciosa quaero

Pascere tigres.

Vilis Europe, pater urguet absens:

Quid mori cessas? potes hac ab orno

Pendulum zona bene te secuta

Laedere collum.

Sive te rupes, et acuta letho

Saxa delectant; age, te procellae

Crede veloci: nisi herile mavis

Carpere pensum,

C A R M I N U M

Regius sanguis, dominaeque tradi
 Barbarae pellex. aderat querenti
 Perfidum ridens Venus, et remisso
 Filius arcu:
Mox ubi lusit satis; abstineto,
 Dixit, irarum calidaeque rixae;
Cum tibi invisus laceranda reddet
 Cornua taurus.
Uxor invicti Jovis esse nefcis?
Mitte singultus; bene ferre magnam
Disce fortunam: tua sectus orbis
 Nomina ducet.

AD LYDEN. ODE XXVIII.

FESTO quid potius die
 Neptuni faciam? prome reconditum,
Lyde strenua, Caecubum,
 Munitaeque adhibe vim sapientiae.
Inclinare meridiem
 Sentis; ac, veluti stet volucris dies,
Parcis deripere horreo
 Cessantem Bibuli consulis amphoram.
Nos cantabimus invicem
 Neptunum, et virides Nereidum comas:
Tu curva recines lyra
 Latonam, et celeris spicula Cynthiae:
Summo carmine, quae Cnidon
 Fulgentesque tenet Cycladas, et Paphon
Junctis visit oloribus,
 Dicetur; merita Nox quoque naenia.

AD MAECENATEM. ODE XXIX.

TYRRHEN A regum progenies, tibi
 Non ante verso lene merum cado,
 Cum flore, Maecenas, rosarum, et
 Pressa tuis balanus capillis
 Jamdudum apud me est. eripe te morae:
 Ne semper uandum Tibur, et Aesulac
 Declive contempleris arvum, et
 Telegoni juga parricidae.
 Fastidiosam defere copiam, et
 Molem propinquam nubibus arduis:
 Omitte mirari beatae
 Fumum et opes strepitumque Romae.
 Plerumque gratae divitibus vices,
 Mundaeque parvo sub lare pauperum
 Coenae, sine aulaeis et ostro,
 Sollicitam explicuere frontem.
 Jam clarus occultum Andromedae pater
 Ostendit ignem: jam Procyon furiit,
 Et stella vefani Leonis,
 Sole dies referente siccis.
 Jam pastor umbras cum grege languido
 Rivumque fessus quaerit, et horridi
 Dumeta Silvani: caretque
 Ripa vagis tacitura ventis.
 Tu civitatem quis deceat status
 Curas, et urbi sollicitus times,
 Quid Seres et regnata Cyro
 Baetra parent, Tanaisque discors.
 Prudens futuri temporis exitum
 Caliginosa nocte premit Deus;
 Ridetque, si mortalis ultra

Fas trepidat. quod adest, memento
Componere aequus: caetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alveo
 Cum pace delabentis Etruscum
 In mare, nunc lapides adesos,
Stripesque raptas, et pecus, et domos
Volventis una, non sine montium
 Clamore, vicinaeque silvae;
 Cum fera diluvies quietos
Irritat amnes. ille potens sui
Laetusque deget, cui licet in diem
 Dixisse, vixi: cras vel atra
 Nube polum Pater occupato,
Vel sole puro: non tamen irritum,
Quodcunque retro est, efficiet; neque
 Diffinget, infestumque reddet,
 Quod fugiens semel hora vexit.
Fortuna faevo laeta negotio, et
Ludum insolentem ludere pertinax,
 Transmutat incertos honores,
 Nunc mihi, nunc alii benigna.
Laudo manentem: si celeres quatit
 Pennas, resigno quae dedit, et mea
 Virtute me involvo, probamque
 Pauperiem sine dote quaero.
Non est meum, si mugiat Africis
 Malus procellis, ad miseras preces
 Decurrere, et votis pacifici,
 Ne Cypriae Tyriaeque merces
Addant avaro divitias mari.
Tunc me biremis praesidio scaphae
 Tutum per Aegaeos tumultus
 Aura feret, geminusque Pollux.

EXEC
 Reg
 Quod n
 Peſſit d
 Annoru
 Non on
 Vitabit
 Crescam
 Scandet
 Dicar, q
 Et qua
 Regnav
 Princeps
 Deduxif
 Quaesita
 Lauro c

ODE XXX.

EXEGI monumentum aere perennius,
Regalique situ Pyramidum altius;
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, et fuga temporum.
Non omnis moriar; multaque pars mei
Vitabit Libilitam. usque ego postera
Crescam laude recens; dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine Pontifex.
Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
Et qua pauper aquae Daunus agrestium
Regnavit populorum, ex humili potens,
Princeps Aeolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. sume superbiam
Quae sitam meritis, et mihi Delphica
Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

C A R M I N U M

L I B E R Q U A R T U S.

AD VENEREM. ODE I.

INTERMISSA, Venus, diu
Rursus bella moves? parce precor, precor.
Non sum qualis eram bonae
Sub regno Cinarae: desine, dulcium
Mater saeva Cupidinum,
Circa lustra decem flectere mollibus
Jam durum imperiis: abi,
Quo blandae juvenum te revocant preces.
Tempestivius in domo
Pauli, purpureis ales oloribus,
Comissabere Maximi;
Si torrere jecur quaeris idoneum:
Namque et nobilis, et decens,
Et pro sollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Late signa feret militiae tuae:
Et, quandoque potentior
Largis muneribus riserit aemuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream sub trabe citrea.
Illic plurima naribus
Duces thura; lyraeque et Berecynthiae
Delectabere tibiae
Mistis carminibus, non sine fistula.

Illic bis p
Nume
Laudante
In mo
Me nec fo
Jam, i
Nec certa
Nec v
Sed cur, h
Manat
Cur facun
Inter
Nocturni
Jam c
Te per g
Campi

PINDA
ule, ce
Nititur p
Monte de
Quem fu
Fervet, in
Laurea d
Seu per a
Verba de
Seu Deos
Sanguine

illuc bis pueri die
 Numen cum teneris virginibus tuum
 Laudantes, pede candido
 In morem Salium ter quatient humum.
 Me nec femina, nec puer
 Jam, nec spes animi credula mutui,
 Nec certare juvat mero,
 Nec vincire novis tempora floribus.
 Sed cur, heu, Ligurine, cur
 Manat rara meas lacrima per genas?
 Cur facunda parum decoro
 Inter verba cadit lingua silentio?
 Nocturnis te ego somniis
 Jam captum teneo, jam volucrem sequor
 Te per gramina Martii
 Campi, te per aquas, dure, volubiles.

AD ANTONIUM IULUM. ODE II.

PINDARUM quisquis studet aemulari, I-
 ule, ceratis ope Daedalea
 Nititur pennis, vitreo datus
 Nomina ponto.
 Monte decurrens velut amnis, imbræ
 Quem super notas aluere ripas,
 Fervet, immensusque ruit profundo
 Pindarus ore;
 Laurea donandus Apollinari,
 Seu per audaces nova dithyrambos
 Verba devolvit, numerisque fertur
 Lege solutis:
 Seu Deos, regesque canit Deorum
 Sanguinem, per quos cecidere justa

Morte Centauri, cecidit tremendae
 Flamma Chimaerae:
 Sive, quos Elea domum reducit
 Palma coelestes, pugilemve, equumve
 Dicit, et centum potiore signis
 Munere donat:
 Flebili sponsae juvenemve raptum
 Plorat, et vires, animumque moresque
 Aureos educit in astra, nigroque
 Invidet Orco.
 Multa Dircaeum levat aura cycnum,
 Tendit, Antoni, quoties in altos
 Nubium tractus. ego, apis Matinae
 More modoque,
 Grata carpentis thyma per laborem
 Plurimum, circa nemus, uividique
 Tiburis ripas, operosa parvus
 Carmina fingo.
 Concines majore poëta pleistro
 Caesarem, quandoque trahet feroce
 Per sacrum clivum, merita decorus
 Fronde, Sicambros:
 Quo nihil majus, meliusve terris
 Fata donavere, bonique Divi;
 Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
 Tempora priscum.
 Concines laetosque dies, et urbis
 Publicum ludum, super impetrato
 Fortis Augusti reditu, forumque
 Litibus orbum.
 Tum meae (si quid loquar audiendum)
 Vocis accedet bona pars; et, o Sol
 Pulcher, o laudande, canam, recepto

Caesare, felix.

Tuque dum procedis, Io triumphē,
Non semel dicemus, Io triumphē,
Civitas omnis, dabimusque Divis
Thura benignis.

Te decem tauri totidemque vaccae,
Me tener solvet vitulus, relictā
Matre, qui largis juvenescit herbis
In mea vota ;
Fronte curvatos imitatus ignes
Tertium Lunae referentis ortum,
Qua notam duxit, niveus videri,
Caetera fulvus.

AD MELPOMENEN. ODE III.

QUEM tu, Melpomene, ~~semel~~
Nascentem placido lumine videris,
Illum non labor Isthmius
Clarabit pugilem, non equus impiger
Curru ducet Achaico
Vicorem : neque res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quod regum tumidas contuderit minas,
Ostendet Capitolio :
Sed quae Tibur aquae fertile praefluunt,
Et spissae nemorum comae,
Fingent Aeolio carmine nobilem.
Romae principis urbium,
Dignatur soboles inter amabiles
Vatum ponere me choros :
Et jam dente minus mordeor invido.
O testudinis aureae

Dulcem quae strepitum, Pieri, temperas:
O mutis quoque piscibus
 Donatura cycni, si libeat, sonum;
Totum muneris hoc tui est,
 Quod monstror digito praetereuntium,
 Romanae fidicen lyrae:
 Quod spiro, et placebo (si placebo) tuum est.

DRUSI LAUDES. ODE IV.

QUALEM ministrum fulminis alitem
 (Cui rex Deorum regnum in aves vagas
 Permisit, expertus fidelem
 Jupiter in Ganymede flavo)
 Olim juventas, et patrius vigor
 Nido laborum propulit inficum;
 Vernisque jam nimbis remotis,
 Insolitos docuere nisus
 Venti paventem; mox in ovilia
 Demisit hostem vividus impetus;
 Nunc in relucentes dracones
 Egit amor dapis atque pugnae:
Qualemv laetis caprea pascuis
 Intenta, fulvae matris ab ubere
 Jam lacte depulsum leonem,
 Dente novo peritura, vidi:
Videre Rhoetis bella sub Alpibus
 Drusum gerentem Vindelici; quibus
 Mos unde deductus per omne
 Tempus Amazonia securi
 Dextras obarmet, quaerere distuli:
 Nec scire fas est omnia. sed diu
 Lateque viitrices catervae

Consiliis juvenis revictae
Senfere quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus et bonis :
Est in juvencis, est in equis patrum
Virtus ; nec imbellem feroce
Progernerant aquilae columbam.
Doctrina sed vim promovet insitam,
Rectique cultus pectora roborant :
Utcunque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpae.
Quid debeas, o Roma, Neronibus,
Teltis Metaurum flumen, et Hasdrubal
Devictus, et pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma risit adorea ;
Dirus per urbes Afer ut Italas,
Ceu flamma per taedas, vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.
Post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes crevit, et impio
Vaftata Poenorum tumultu
Fana Deos habuere rectos :
Dixitque tandem perfidus Hannibal ;
Cervi, luporum praeda rapacium,
Se<amur ultro, quos opimus
Fallere et effugere est triumphus.
Gens, quae cremato fortis ab Ilio
Jactata Tuscis aequoribus sacra,
Natosque maturosque patres
Pertulit Ausonias ad urbes ;

Duris ut ilex tonsa bipennibus
 Nigrae feraci frondis in Algido,
 Per damna, per caedes, ab ipso
 Dicit opes animumque ferro.
 Non Hydra seculo corpore firmior
 Vinci dolentem crevit in Herculem,
 Monstrumve submisere Colchi
 Majus, Echioniaeve Thebae.
 Merses profundo, pulchrior evenit :
 Lucre, multa proruit integrum
 Cum laude victorem, geritque
 Proelia conjugibus loquenda.
 Carthagini jam non ego nuntios
 Mittam superbos : occidit, occidit
 Spes omnis, et fortuna nostri
 Nominis, Hasdrubale interempto.
 Nil Claudiæ non perficiunt manus,
 Quas et benigno numine Jupiter
 Defendit, et curae sagaces
 Expediunt per acuta belli.

AD AUGUSTUM. ODE V.

DIVIS orte bonis, optime Romulae
 Custos gentis, abes jam nimium diu,
 Maturum redditum pollicitus Patrum
 Sancto concilio, redi.
 Lucem redde tuae, Dux bone, Patriæ :
 Instar veris enim, vultus ubi tuus
 Adfulsit populo, gratior it dies,
 Et soles melius nitent.
 Ut mater juvenem, quem Notus invidet
 Flatu Carpathii trans maris aequora

Cunctantem spatio longius annuo
Dulci distinet a domo,
Votis, omnibusque, et precibus vocat,
Curvo nec faciem littore demovet:
Sic desideriis iusta fidelibus

Quaerit patria Caesarem.

Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaque Faustitas:
Pacatum volitant per mare navitae:

Culpari metuit fides.

Nullis polluitur casta domus stupris:
Mos et lex maculosum edomuit nefas:
Laudantur simili prole puerperae:

Culpam Poena premit comes.

Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Foetus, incolumi Caefare? quis ferae

Bellum curet Iberiae?

Condit quisque diem collibus in suis,
Et vitem viduas dicit ad arbores:
Hinc ad vina redit laetus, et alteris

Te mensis adhibet Deum.

Te multa prece, te prosequitur mero
Defuso pateris, et Laribus tuum
Miscer numen, uti Graecia Castoris,

Et magni memor Herculis.

Longas o utinam, Dux bone, ferias
Praeftes Hesperiae, dicimus integro
Sicci mane die, dicimus uidi,

Cum Sol Oceano subest.

AD APOLLINEM. ODE VI.

DIVE, quem proles Niobaea magnae
 Vindicem linguae, Tityosque raptor
 Sensit, et Trojae prope viator altae
 Phthius Achilles,
 Caeteris major, tibi miles impar;
 Filius quamvis Thetidos marinae
 Dardanas turres quateret, tremenda
 Cuspide pugnax.
 Ille, mordaci velut icta ferro
 Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
 Procidit late, posuitque collum in
 Pulvere Teucro.
 Ille, non inclusus equo Minervae
 Sacra mentito, male feriatos
 Troas, et laetam Priami choreis
 Falleret aulam :
 Sed palam captis gravis, heu nefas, heu !
 Nescios fari pueros Achivis
 Ureret flammis, etiam latentes
 Matris in alvo :
 Ni, tuis victus Venerisque gratae
 Vocibus, Divum pater annuisset
 Rebus Aeneae potiore ductos
 Alite muros.
 Doctor argutae fidicen Thaliae,
 Phoebe, qui Xantho lavis amne crines,
 Dauniae defende decus Camenae,
 Levis Agyieu.
 Spiritum Phoebus mihi, Phoebus artem
 Carminis, nomenque dedit poetae.
 Virginum primae, puerique claris

Deliae tutelae
 Lyncas et
 Lesbium se

Rite Lator
 Rite cresce
 Prosperam

Nupta jam
 Seculo fest
 Reddidi ca

DIFFUS

Mutat ter

Gratia cui

Immortal

Frigora m

Pomifer a

Damna ta

Quo pate

Quis scit

Patribus orti,
 Deliae tutela Deae, fugaces
 Lyncas et cervos cohibentis arcu,
 Lesbium servate pedem, meique
 Pollicis ictum :
 Rite Latonae puerum canentes,
 Rite crescentem face Noctilucam,
 Prosperam frugum, celeremque pronos
 Volvere menses.
 Nupta jam dices; ego Dis amicum,
 Seculo festas referente luces,
 Reddidi carmen, docilis modorum
 Vatis Horati.

AD TORQUATUM. ODE VII.

DIFFUGERE nives, redeunt jam grama campis,
 Arboribusque comae:
 Mutat terra vices, et decrescentia ripas
 Flumina praetereunt :
 Gratia cum Nymphis geminisque Sororibus audet
 Ducere nuda choros.
 Immortalia ne speres, monet annus, et alnum
 Quae rapit hora diem.
 Frigora mitescunt Zephyris: ver proterit aestas,
 Interitura, simul
 Pomifer autumnus fruges effuderit: et mox
 Bruma recurrit iners.
 Damna tamen celeres reparant coelestia Lunae:
 Nos ubi decidimus,
 Quo pater Aeneas, quo Tullus dives, et Ancus,
 Pulvis et umbra sumus.
 Quis scit an adjiciant hodiernae crastina summae

Tempora Di superi?
 Cuncta manus avidas fugient heredis, amico
 Quae dederis animo.
 Cum semel occideris, et de te splendida Minos
 Fecerit arbitria;
 Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
 Restituet pietas.
 Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
 Liberat Hippolytum:
 Nec Lethaea valet Theseus abrumpere caro
 Vincula Pirithoo.

AD CENSORINUM. ODE VIII.

DONAREM pateras, grataque commodus,
 Censorine, meis aera sodalibus;
 Donarem tripodas, praemia fortium
 Graiorum: neque tu pessima munerum
 Ferres, divite me scilicet artium
 Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas;
 Hic faxo, liquidis ille coloribus
 Solers nunc hominem ponere, nunc Deum.
 Sed non haec mihi vis, nec tibi talium
 Res est, aut animus deliciarum egens.
 Gaudes carminibus, carmina possumus
 Donare, et pretium dicere muneri.
 Non incisa notis marmora publicis,
 Per quae spiritus et vita reddit bonis
 Post mortem ducibus; non celeres fugae,
 Rejectaeque retrorsum Hannibalis minae;
 Non incendia Carthaginis impiae,
 Ejus, qui domita nomen ab Africa
 Lucratus rediit, clarius indicant

Laudes,
 Si chartae
 Mercedem
 Mavortio
 Obstaret
 Ereptum
 Virtus, et
 Vatum di
 Dignum l
 Coelo Mu
 Optatis ep
 Clarum T
 Quaffas e
 Ornatus v
 Liber vota

NE forte
 Longe
 Non an
 Ver
 Non, si pr
 Sedes Hom
 Ceaequ
 Stef
 Nec, si qui
 Delevit aet
 Vivunte
 Aeol
 Non sola c
 Crines, et
 Mirata,

Landes, quam Calabrae Pierides: neque,
 Si chartae fileant, quod bene feceris,
 Mercedem tuleris. quid foret Iliae
 Mavortisque puer, si taciturnitas
 Obstaret meritis invida Romuli?
 Ereptum Stygiis fluilibus Aeacum
 Virtus, et favor, et lingua potentium
 Vatum dixitibus consecrat insulis.
 Dignum laude virum Musa vetat mori:
 Coelo Musa beat. sic Jovis interest
 Optatis epulis impiger Hercules;
 Clarum Tyndaridae fidus ab infimis
 Quassas eripiunt aequoribus rates;
 Ornatus viridi tempora pampino
 Liber vota bonos dicit ad exitus.

AD LOLLIUM. ODE IX.

NE forte credas interitura, quae
 Longe sonantem natus ad Aufidum,
 Non ante vulgatas per artes
 Verba loquor socianda chordis.
 Non, si priores Maeonius tenet
 Sedes Homerus, Pindaricae latent,
 Caeque, et Alcaei minaces,
 Stesichorique graves Camenae.
 Nec, si quid olim lusit Anacreon,
 Delevit aetas. spirat adhuc amor,
 Vivuntque commissi calores
 Aeoliae fidibus puellae.
 Non sola comitos arsit adulteri
 Crines, et aurum vestibus inlithum
 Mirata, regalesque cultus,

Et comites, Helene Lacaena:
 Primusve Teucer tela Cydonio
 Direxit arcu: non semel Ilios
 Vexata: non pugnavit ingens
 Idomeneus Sthenelusve solus
 Dicenda Musis proelia: non ferox
 Hector, vel acer Deiphobus graves
 Excepit ictus pro pudicis
 Conjugibus puerisque primus.
 Vixere fortes ante Agamemnona
 Multi; sed omnes inlacrymabiles
 Urguntur, ignotique longa
 Nocte, carent quia vate sacro.
 Paulum sepultae distat inertiae
 Celata virtus. non ego te meis
 Chartis inornatum silebo,
 Totve tuos patiar labores
 Impune, Lolli, carpere lividas
 Obliviones. est animus tibi
 Rerumque prudens, et secundis
 Temporibus dubiusque rectus;
 Vindex avarae fraudis, et abstinentis
 Ducentis ad se cuncta pecuniae;
 Consulque non unius anni,
 Sed quoties bonus atque fidus
 Judex honestum praetulit utili, et
 Rejecit alto dona nocentium
 Vultu, et per obstantes catervas
 Explicit sua viator arma.
 Non possidentem multa vocaveris
 Recte beatum: rectius occupat
 Nomen beati, qui Deorum
 Muneribus sapienter uti,

Duram
 Pejusque
 Non
 A

O C R U
 Inspi
 Et, quea
 Nunc et
 Mutatus,
 Dices, he
 Quae me
 Vel cur h

E S T mi
 Plenu
 Phylli, ne

 Multa, qu
 Ridet arg
 Vincta ve

 Cuncta fel
 Cursitant
 Sordidum

Ut tamen
 Gaudiis, I
 Qui dies m

Duramque calleat pauperiem pati,
Pejusque letho flagitium timet;
Non ille pro caris amicis
Aut patria timidus perire.

AD LIGURINUM. ODE X.

O CRUDELIS adhuc, et Veneris muneribus potens,
Insperata tuae cum veniet pluma superbae,
Et, quae nunc humeris involitant, deciderint comae,
Nunc et qui color est puniceae flore prior rosae,
Mutatus, Ligurine, in faciem verterit hispidam,
Dices, heu! (quoties te in speculo videris alterum)
Quae mens est hodie, cur eadem non puer fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genae?

AD PHYLLIDEM. ODE XI.

E ST mihi nonum superantis annum
Plenus Albani cadus; est in horto,
Phylli, nestendis apium coronis,
Est hederae vis
Multa, qua crines religata fulges:
Ridet argento domus: ara, castis
Vincta verbenis, avet immolato
Spargier agno:
Cuncta festinat manus: huc et illuc
Curlitant mistae pueris puellae:
Sordidum flammae trepidant rotantes
Vertice fumum.
Ut tamen noris quibus advoceris
Gaudiis, Idus tibi sunt agendae,
Qui dies mensem Veneris marinat

Findit Aprilēm :

Jure solemnis mihi, sanctiorque
Pene natali proprio; quod ex hac
Luce Maecenas meus adfluentes

Ordinat annos.

Telephum, quem tu petis, occupavit,
Non tuae sortis juvenem, puella
Dives et lasciva, tenetque grata
Compēde vinclum.

Terret ambustus Phaëthon avaras
Spes : et exemplum grave praebet ales
Pegasus, terrenum equitem gravatus
Bellerophontem,

Semper ut te digna sequare, et, ultra
Quam licet sperare, nefas putando,
Disparem vites. age, jam meorum

Finis amorum,

(Non enim posthac alia calebo
Femina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas. minutuntur atrac

Carmine curae.

AD VIRGILIUM. ODE XII.

JAM veris comites, quae mare temperant,
Impellunt animae lintea Thraciae :

Jam nec prata rigent, nec fluvii strepunt
Hiberna nive turgidi :

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix avis, et Cecropiae domus
Aeternum opprobrium ; quod male barbaras
Regum est ulta libidines :

Dicunt in tenero gramine pinguium

LIBER QUARTUS.

101

Custodes ovium carmina fistula;
Delectantque Deum, cui pecus et nigri
Colles Arcadiae placent.

Adduxere sitim tempora, Virgili:
Sed pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis, juvenum nobilium cliens,

Nardo vina merebere:

Nardi parvus onyx elicit cadum,
Qui nunc Sulpiciis adcubat horreis,
Spes donare novas largus, amaraque
Curarum eluere efficax.

Ad quae si properas gaudia, cum tua
Velox merce veni: non ego te meis
Immunem meditor tinguere poculis,
Plena dives ut in domo.

Verum pone moras et studium lucri,
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
Misce stultitiam consiliis brevem:
Dulce est despere in loco.

AD LYCEN. ODE XLI.

AUDIVERE, Lyce, Di mea vota, Di
Audivere, Lyce. sis anus, et tamen
Vis formosa videri,

Ludisque et bibis impudens;
Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum sollicitas. ille virentis et

Doctae psallere Chiae
Pulchris excubat in genis:
Importunus enim transvolat aridas
Quercus, et refugit, te quia luridi
Dentes, te quia rugae

Turpant, et capitis nives.
 Nec Coae referunt jam tibi purpuræ,
 Nec clari lapides tempora, quæ semel
 Notis condita fastis
 Inclusit volucris dies.
 Quo fugit Venus? heu! quoque color decens?
 Quo motus? quid habes illius, illius,
 Quae spirabat amores,
 Quae me surpuerat mihi,
 Felix post Cinaram, notaque et artium
 Gratarum facies? sed Cinarae breves
 Annos fata dederunt,
 Servatura diu parem
 Cornicis vetulæ temporibus Lycean:
 Possent ut juvenes visere fervidi,
 Multo non sine risu,
 Dilapsam in cineres facem.

AD AUGUSTUM. ODE XIV.

QUAE cura Patrum, quaeve Quiritium,
 Plenis honorum muneribus tuas,
 Augste, virtutes in aevum
 Per titulos memoresque fastos
 Aeternet? o, qua Sol habitabiles
 Inlustrat oras, maxime principum,
 Quem legis expertes Latinae
 Vindelici didicere nuper
 Quid Marte posses. milite nam tuo
 Drusus Genaunos, implacidum genus,
 Brennosque veloces, et arces
 Alpibus impositas tremendis
 Dejecit acer plus vice simplici.

Major Neronum mox grave proelium
 Commisit, immanesque Rhaetos
 Auspiciis pepulit secundis,
 Spestandus in certamine Martio.
 Devota morti pectora liberae
 Quantis fatigaret ruinis;
 Indomitas prope qualis undas
 Exercet Auster, Pleiadum choro
 Scindente nubes; impiger hostium
 Vexare turmas, et frementem
 Mittere equum medios per ignes.
 Sic tauriformis volvitur Aufidus,
 Qui regna Dauni praefluit Appuli,
 Cum faavit, horrendamque cultis
 Diluviem meditatur agris:
 Ut barbarorum Claudius agmina
 Ferrata vasto diruit impetu,
 Primosque et extremos metendo,
 Stravit humum, sine clade viator:
 Te copias, te consilium, et tuos
 Praebente Divos. nam tibi, quo die
 Portus Alexandria supplex
 Et vacuam patefecit aulam.
 Fortuna lustro prospera tertio
 Belli secundos reddidit exitus,
 Laudemque et optatum peractis
 Imperiis decus adrogavit.
 Te Cantaber non ante domabilis,
 Medusque et Indus, te profugus Scythes
 Miratur, o tutela praefens
 Italiae, dominaeque Romae.
 Te, fontium qui celat origines
 Nilusque, et Ister, te rapidus Tigris,

Te beluosus qui remotis
 Obstrepit Oceanus Britannis;
 Te non paventis funera Galliae,
 Duraeque tellus audit Iberiae;
 Te caede gaudentes Sicambri
 Compositis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES. ODE XV.

PHOE BUS volentem proelia me loqui,
 Vietas et urbes, increpuit lyra,
 Ne parva Tyrrhenum per aequor
 Vela darem. tua, Caesar, aetas
 Fruges et agris rettulit uberes;
 Et signa nostro restituit Jovi,
 Derepta Parthorum superbis
 Postibus, et vacuum duellis
 Janum Quirini clausit, et ordinem
 Rectum evaganti frena licentiae
 Injecit, emotisque culpas,
 Et veteres revocavit artes,
 Per quas Latinum nomen et Italae
 Crevere vires, famaque, et imperi
 Porrecta majestas ad ortum
 Solis ab Hesperio cubili.
 Custode rerum Caesare, non furor
 Civilis, aut vis exiget otium;
 Non ira, quae procudit enses,
 Et miseras inimicat urbes.
 Non qui profundum Danubium bibunt,
 Edicta rumpent Julia, non Getae,
 Non Seres, infidive Persae,
 Non Tanaïm prope flumen orti.

Nosque et profestis lucibus et sacris,
Inter jocosí munera Liberi,
Cum prole, matronisque nostris,
Rite Deos prius adprecati,
Virtute functos, more patrum, duces,
Lydis remisto carmine tibiis,
Trojamque, et Anchisen, et almae
Progeniem Veneris canemus.

E

Q U I N T I
H O R A T I I
E P O D O N
L I B E R.

E

I BIS L
Amice
Paratus o
Subire
Quid nos
Jucun
Utrumne
Non d
An hunc
Qua f
Feremus
Inhosf
Vel Occia
Forti
Roges, tu
Imbel
Comes m
Qui n

Q U I N T I
H O R A T I I
E P O D O N
L I B E R.

AD MAECENATEM. ODE I.

I BIS Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Caesaris periculum
Subire, Maecenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita sit superstite
Jucunda, si contra, gravis:
Utrumne jussi persequemur otium
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molles viros?
Feremus; et te, vel per Alpium juga,
Inhospitalem et Caucasum,
Vel Occidentis usque ad ultimum sinum
Forti sequemur pectore.
Roges, tuum labore quid juvem meo
Imbellis ac firmus parum.
Comes minore sum futurus in metu,
Qui major absentes habet:

Ut adsidens implumibus pullis avis
 Serpentium adlapsus timet
 Magis relictis; non, ut adsit, auxili
 Latura plus praesentibus.
 Libenter hoc et omne militabitur
 Bellum in tuae spem gratiae:
 Non ut juvencis inligata pluribus
 Aratra nitantur mea:
 Pecusve Calabris ante fidus fervidum
 Lucana mutet pascuis:
 Nec ut superni villa candens Tusculi
 Circaeа tangat moenia.
 Satis superque me benignitas tua
 Ditavit. haud paravero,
 Quod aut avarus, ut Chremes, terra premam;
 Diicinclus, aut perdam, ut nepos.

VITAE RUSTICÆ LAUDES. ODE II.

BEATUS ille, qui procul negotiis,
 Ut prisca gens mortalium,
 Paterna rura bobus exercet suis,
 Solutus omni foenore:
 Nec excitatur classico miles truci,
 Nec horret iratum mare;
 Forumque vitat, et superba civium
 Potentiorum limina.
 Ergo aut adulta vitium propagine
 Altas maritat populos;
 Aut in reducta valle mugientium
 Prospectat errantes greges;
 Inutilesque falce ramos amputans,
 Feliciores inserit;

Aut pressa puris mella condit amphoris;
Aut tondet infirmas oves:
Vel cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus arvis extulit;
Ut gaudet, insitiva decerpens pyra,
Certantem et uvam purpurae,
Qua muneretur te, Priape, et te, pater
Silvane tutor finium!
Libet jacere modo sub antiqua ilice,
Modo in tenaci gramine:
Labuntur altis interim rivis aquae;
Queruntur in silvis aves;
Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,
Somnos quod invitet leves.
At cum tonantis annus hibernus Jovis
Imbres nivesque comparat;
Aut trudit acres hinc et hinc multa cane
Apros in obstantes plagas;
Aut amite levi rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos;
Pavidumque leporem, et advenam laqueo gruen.
Jucunda captat praemia.
Quis non malarum, quas amor curas habet,
Haec inter oblivia scitur?
Quod si pudica mulier in partem juvans
Domum atque dulces liberos,
(Sabina qualis, aut perusta solibus
Pernicis uxor Appuli)
Sacrum vetustis exstruat lignis focum
Lassi sub adventum viri;
Claudensque textis cratibus laetum pecus,
Distenta siccet ubera;
Et horna dulci vina promens dolio,

Dapes inemtas adparet;
 Non me Lucrina juverint conchylia,
 Magisve rhombus, aut scari,
 Si quos Eois intonata fluëtibus
 Hiems ad hoc vertat mare:
 Non Afra avis descendat in ventrem meum,
 Non attagen Ionicus
 Jucundior, quam lecta de pinguisimis
 Oliva ramis arborum,
 Aut herba lapathi prata amantis, et gravi
 Malvae salubres corpori,
 Vel agna festis caesa Terminalibus,
 Vel hoedus eruptus lupo.
 Has inter epulas, ut juvat pastas oves
 Videre properantes domum!
 Videre fessos vomerem inversum boves
 Collo trahentes languido;
 Positosque vernas, ditis examen domus,
 Circum residentes Lares!
 Haec ubi locutus foenerator Alphius,
 Jam jam, futurus rusticus,
 Omnem re legit Idibus pecuniam;
 Quaerit Calendis ponere.

AD MAECENATEM. ODE III.

PARENTIS olim si quis impia manu
 Senile guttur fregerit,
 Edit cicutis allium nocentius.
 O dura messorum ilia!
 Quid hoc veneni saevit in praecordiis?
 Num viperinus his crux
 Incinctus herbis me fecellit? an malas

Canidia tractavit dapes?
 Ut Argonautas praeter omnes, candidum.
 Medea mirata est ducem,
 Ignota tauris inligaturum juga
 Perunxit hoc Iasonem :
 Hoc delibutis ulta donis pellicem,
 Serpente fugit alite.
 Nec tantus unquam siderum infedit vapor
 Siticulosae Apuliae :
 Nec munus humeris efficacis Herculis
 Inarsit aestuosus.
 At, si quid unquam tale concupiveris,
 Jocose Maecenas, precor
 Manum puella suavio opponat tuo,
 Extrema et in sponda cubet.

AD MAENAM POMPEII LIBERTUM. ODE IV.

LUPIS et agnis quanta fortito obtigit,
 Tecum mihi discordia est,
 Ibericis peruste funibus latus,
 Et crura dura compede.
 Licet superbus ambules pecunia,
 Fortuna non mutat genus.
 Videfne, Sacram metiente te viam
 Cum bis ter ulnarum toga,
 Ut ora vertat huc et huc euntium.
 Liberrima indignatio?
 Sectus flagellis hic triumviralibus
 Praeconis ad fastidium,
 Arat Falerni mille fundi jugera,
 Et Appiam magnis terit;
 Sedilibusque magnus in primis eques,

Othonē contemto, sedet.
Quid attinet tot ora navium gravi
 Rostrata duci pondere.
Contra latrones atque servilem manum,
 Hoc, hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM VENEFICAM. ODE V.

Atro Deorum quidquid in coelo regit
 Terras et humanum genus,
Quid iste fert tumultus? et quid omnium
 Vultus in unum me truces?
 Per liberos te, si vocata partibus
 Lucina veris adfuit,
 Per hoc inane purpurae decus precor,
 Per improbaturum haec Jovem;
Quid ut nōverca me intueris, aut uti
 Petita ferro belua?
 Ut haec tremente questus ore, constitit
 Insignibus raptis puer.
 Impube corpus, quale posset impia
 Mollire Thracum pectora:
 Canidia brevibus implicata viperis
 Crines et incomtum caput,
 Jubet sepulcris caprificos erutas,
 Jubet cupressus funebres,
 Et uncta turpis ova ranae sanguine,
 Plumamque nocturnae strigis,
 Herbasque, quas Iolcos atque Iberia
 Mittit venenorum ferax,
 Et ossa ab ore rapta jejunae canis
 Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum

Spargens avernales aquas,
Horret capillis, ut marinus asperis
Echinus, aut currens aper.
Abacta nulla Veia conscientia,
Ligonibus duris humum
Exhauebat, ingemens laboribus;
Quo posset infossus puer
Longo die bis terve mutatae dapis
Inemori spectaculo:
Cum prominaret ore, quantum extant aqua
Suspensa mento corpora,
Exsucta uti medulla, et aridum jecur
Amoris esset poculum,
Interminato cum semel fixae cibo
Intabuissent pupulae.
Non defuisse masculae libidinis
Ariminensem Foliam,
Et otiosa creditit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum,
Quae sidera excantata voce Thessala
Lunamque coelo deripit.
Hic inresectum faeva dente livido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? o rebus meis
Non infideles arbitrae,
Nox, et Diana, quae silentium regis,
Arcana cum fiunt sacra;
Nunc, nunc adeste, nunc in hostiles domos
Iram atque numen vertite;
Formidolosis dum latent silvis ferae
Dulci sopore languidae;
Senem (quod omnes rideant) adulterum
Latrent Suburanae canes,

Nardo perunctum, quale non perfectius
 Meae laborarint manus.
Quid accidit? cur dira barbarae minus
 Venena Medeae valent?
Quibus superbam fugit ulta pellicem
 Magni Creontis filiam,
Cum palla, tabo munus imbutum, novam
 Incendio nuptam abstulit.
Atqui nec herba, nec latens in asperis
 Radix fecellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
 Oblivione pellicum.
Ha, ha! solutus ambulat veneficæ
 Scientioris carmine.
Non usitatis, Vare, potionibus
 (O multa fleturum caput!)
Ad me recures: nec vocata mens tua
 Marsis redibit vocibus.
Majus parabo, majus infundam tibi
 Fastidienti poculum.
Priusque coelum sidet inferius mari,
 Tellure porrecta super,
Qquam non amore sic meo flagres, uti
 Bitumen atris ignibus.
Sub haec puer jam, non ut ante, mollibus
 Lenire verbis impias,
Sed dubius unde rumperet silentium,
 Misit Thyestæas preces.
Venena, magnum fas nefasque, non valent
 Convertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira detestatio
 Nulla expiatur victima.
Quin, ubi perire jussus expravero,

Nocturnus occurram furor;
 Petamque vultus umbra curvis unguibus,
 (Quae vis Deorum est Manium)
 Et inquietis adsidens praecordiis,
 Pavore somnos auferam.
 Vos turba vicatim hinc et hinc faxis petens
 Contundet obscoenas anus.
 Post insepulta membra different lupi
 Et Esquiline alites.
 Neque hoc parentes, heu! mihi superstites
 Effugerit spectaculum.

IN CASSIUM SEVERUM. ODE VI.

QUID immerentes hospites vexas, canis,
 Ignavus adversum lupos?
 Quin huc inanes, si potes, vertis minas,
 Et me remorsurum petis?
 Nam, qualis aut Molossus, aut fulvus Lacon,
 Amica vis pastoribus,
 Agam per altas aure sublata nives,
 Quaecunque praecedet fera.
 Tu, cum timenda voce complesti nemus,
 Projectum odoraris cibum.
 Cave, cave; namque in malos asperrimus
 Parata tollo cornua:
 Qualis Lycambae spretus infido gener,
 Aut acer hostis Bupalo.
 An, si quis atro dente me petiverit,
 Inultus ut flebo puer?

AD POPULUM ROMANUM. ODE VII.

Quo, quo scelesti, ruitis? aut cur dexteris
 Aptantur enses conditi?
 Parumne campis atque Neptuno super
 Fusum est Latini sanguinis?
 Non ut superbas invidae Carthaginis
 Romanus arces ureret:
 Intactus aut Britannus ut descenderet
 Sacra catenatus via:
 Sed ut, secundum vota Parthorum, sua
 Urbs haec periret dextera.
 Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus,
 Nunquam, nisi in dispar, feris.
 Furorne caecos, an rapit vis acrior,
 An culpa? responsum date.
 Tacent: et ora pallor albus inficit,
 Mentesque pereulsaef stupent.
 Sic est: acerba fata Romanos agunt,
 Scelusque fraternal necis;
 Ut immerentis fluxit in terram Remi
 Sacer nepotibus cruor.

IN ANUM LIBIDINOSAM. ODE VIII.

RO G A R E longo putidam te seculo,
 Vires quid enervet meas?
 Cum sit tibi dens ater, et rugis vetus
 Frontem senectus exaret;
 Hietque turpis inter aridas nates
 Podex, velut crudaee bovis.
 Sed incitat me pectus, et mammae putres,
 Equina quales ubera,

Venterque r
 Exile
 Esto beata :
 Duca
 Nec sit mar
 Onuf
 Quid? quod
 Jacer
 Inliterati nu
 Minu
 Quod ut sup
 Ore a

QUANDO
 Victo
 Tecum sub
 Beate
 Sonante mis
 Hac I
 Ut nuper; a
 Dux
 Minatus Ur
 Servi
 Romanus (E
 Fert vallum
 Servi
 Interque sig
 Sol af
 Ad hoc fren
 Galli

Venterque mollis, et femur tumentibus
 Exile furis additum.
 Esto beata: funus atque imagines
 Ducant triumphales tuum:
 Nec sit marita, quae rotundioribus
 Onusta baccis ambulet.
 Quid? quod libelli Stoici inter sericos
 Jacere pulvillo amant?
 Inliterati num minus nervi rigent?
 Minusve languet fascinum?
 Quod ut superbo provokes ab inguine,
 Ore adlaborandum est tibi.

AD MAECENATEM. ODE IX.

QUANDO reposum Caecubum ad festas dapes,
 Victore laetus Caesare,
 Tecum sub alta (sic Jovi gratum) domo,
 Beate Maecenas, bibam,
 Sonante mistum tibiis carmen lyra,
 Hac Dorium, illis Barbarum?
 Ut nuper; actus cum freto Neptunius
 Dux fugit ustis navibus,
 Minatus Urbi vincla, quae detraxerat
 Servis amicus perfidis.
 Romanus (eheu posteri negabitis)
 Emancipatus feminae
 Fert vallum et arma miles, et spadonibus
 Servire rugosis potest!
 Interque signa turpe militaria
 Sol aspicit conopeum!
 Ad hoc frementes verterunt bis mille equos
 Galli, canentes Caesarem:

Hostiliumque navium portu latent
 Puppes sinistrorum citae.
Io Triumphe, tu moraris aureos
 Curru, et intactas boves.
Io Triumphe, nec Jugurthino parent
 Bello reportasti ducem;
 Neque Africano, cui super Carthaginem
 Virtus sepulcrum condidit.
 Terra marique victus hostis Punico
 Lugubre mutavit sagum.
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
 Ventis iturus non suis,
 Exercitatas aut petit Syrtes Noto,
 Aut festur incerto mari.
 Capaciores adfer huc, puer, scyphos,
 Et Chia vina, aut Lesbia,
 Vel, quod fluentem nauseam coerbeat,
 Metire nobis Caecubum.
 Curam metumque Caesaris rerum juvat
 Dulci Lyaeo solvere.

IN MAEVIVM. ODE X.

MALA soluta navis exit alite
 Ferens olenem Maevium.
 Ut horridis utrumque verberes latus,
 Auster, memento fluētibus.
 Niger rudentes Eurus, inverso mari,
 Fractosque remos differat.
 Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
 Frangit trementes ilices:
 Nec sidus atra nocte amicum adpareat,
 Qua tristis Orion cadit:

Quietiore nec
 Quam
 Cum Pallas u
 In imp
 O quantus in
 Tibiqu
 Et illa non vi
 Preces
 Ionius udo cu
 Noto
 Opima quod
 Porref
 Libidinosus i
 Et agr

PETTI, ni
 Scribere
 Amore, qui
 Mollibus
 Aut i
 Hic tertius
 Inachia
 Silvis
 Heu me, pe
 Fabula q
 Conv
 In queis am
 Arguit,
 Petit
 Contrane lu

Quietiore nec feratur aequore,
 Quam Graia victorum manus;
 Cum Pallas usto vertit iram ab Ilio
 In impiam Ajacis ratem.
 O quantus instat navitis sudor tuis,
 Tibique pallor luteus,
 Et illa non virilis ejulatio,
 Preces et aversum ad Jovem;
 Ionius udo cum remugiens sinus
 Noto carinam ruperit!
 Opima quod si praeda curvo littore
 Porrecta mergos juveris,
 Libidinosus immolabitur caper,
 Et agna Tempestatibus.

AD PETTIUM. ODE XI.

PETTI, nihil me, sicut antea, juvat
 Scribere versiculos,
 Amore perculsum gravi;
 Amore, qui me, praeter omnes, expetit
 Mollibus in pueris,
 Aut in puellis urere.
 Hic tertius December, ex quo destiti
 Inachia furere,
 Silvis honorem decutit.
 Heu me, per Urbem (nam pudet tanti mali)
 Fabula quanta fui!
 Conviviorum et poenitet,
 In queis amantem et languor et silentium
 Arguit, et latere
 Petitus imo spiritus.
 Contrane lucrum nil valere candidum

Pauperis ingenium,
 Querebar, adplorans tibi;
Simul calentis inverecundus Deus
 Fervidiore mero
 Arcana promorat loco.
Quod si meis inaeftuet praecordiis
 Libera bilis, ut haec
 Ingrata ventis dividat
 Fomenta, vulnus nil malum levantia;
 Definet inparibus
 Certare submotus pudor.
 Ubi haec severus te palam laudaveram,
 Jussus abire domum,
 Ferebar incerto pede
Ad non amicos heu mihi postes, et heu
 Limina dura; quibus
 Lumbos et infregi latus.
 Nunc, gloriantis quamlibet mulierculam
 Vincere mollitie,
 Amor Lycisci me tenet;
 Unde expedire non amicorum queant
 Libera consilia,
 Nec contumeliae graves;
 Sed alius ardor, aut puellae candidae,
 Aut teretis pueri,
 Longam renodantis comam.

ODE XII.

QUID tibi vis, mulier nigris dignissima barris?
 Munera quid mihi, quidve tabellas
 Mittis, nec firmo juveni, neque naris obesae?
 Namque sagacius unus odoror,

Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis,
 Quam canis acer, ubi lateat sus.
 Quis sudor vietis, et quam malus undique membris
 Crescit odor! cum pene soluto
 Indomitam properat rabiem sedare; nec illi
 Jam manet humida creta, colorque
 Stercore fucatus crocodili; jamque subando
 Tenta, cubilia, tectaque rumpit.
 Vt mea cum saevis agitat fastidia verbis,
 Inachia langues minus ac me:
 Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad unum
 Mollis opus. pereat male, quae te
 Lesbia, quaerenti taurum monstravit inertem;
 Cum mihi Cous adesset Amyntas,
 Cujus in indomito constantior inguine nervus,
 Quam nova collibus arbor inhaeret.
 Muricibus Tyriis iteratae vellera lanae,
 Cui properabantur? tibi nempe:
 Ne foret aequales inter conviva, magis quem
 Diligeret mulier sua, quam te.
 O ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acres
 Agna lupos, capraeque leones.

AD AMICUM. ODE XIII.

HORRIDA tempestas coelum contraxit; et imbres,
 Nivesque deducunt Jovem:
 Nunc mare, nunc filiae
 Threicio Aquilonis sonant: rapiamus, amice.
 Occasionem de die:
 Dumque virent genua,
 Et decet, obducta solvatur fronte senectus.
 Tu vina Torquato move

Consule pressa meo.
Caetera mitte loqui: Deus haec fortasse benigna
 Reducet in sedem vice.
 Nunc et Achaemenio
 Perfundi nardo juvat, et fide Cyllenea
 Levare duris pectora
 Sollicitudinibus:
 Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
 Invicte mortalis, Dea
 Nate puer Thetide,
Te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi
 Findunt Scamandri flumina,
 Lubricus et Simois;
 Unde tibi redditum certo subtemine Parcae
 Rupere; nec mater domum
 Caerula te revehet.
Illic omne malum vino cantuque levato
 Deformis aegrimoniae
 Dulcibus adloquii.

AD MAECENATEM. ODE XIV.

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis
 Oblivionem sensibus,
 Pocula Lethaeos ut si ducentia somnos
 Areント fauce traxerim,
 Candide Maecenas, occidis saepe rogando:
 Deus, Deus nam me vetat
 Inceptos, olim promissum carmen, iambos
 Ad umbilicum adducere.
 Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
 Anacreonta, Teium:
 Qui persaepe cava testudine flevit amorem

Non elaboratum ad pedem.
Ueris ipse miser : quod si non pulchrior ignis
Accedit obsecram Illion,
Gaudet forte tua. me libertina, neque uno
Contenta, Phryne macerat.

AD NEAERAM. ODE XV.

Nox erat, et coelo fulgebat Luna sereno
Inter minora sidera ;
Cum tu magnorum numen laesura Deorum
In verba jurabas mea,
Arctius atque edera procera adstringitur ilex,
Lentis adhaerens brachiis :
Dum pecori lupus, et nautis infestus Orion
Turbaret hibernum mare,
Intonsosque agitaret Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum :
O dolitura mea multum virtute, Neaera :
Nam si quid in Flacco viri est,
Non feret adsiduas potiori te dare noctes ;
Et quaeret iratus parem :
Nec semel offendae cedet constantia formae,
Si certus intrarit dolor.
At tu, quicunque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo,
Sis pecore et multa dives tellure licebit.
Tibique Paetolus fluat,
Nec te Pythagorae fallant arcana ren: ti,
Formaque vincas Nirea ;
Eheu, translatos alio moerebis amores :
Ast ego vicissim risero.

E. P O D O N

AD POPULUM ROMANUM. ODE XVI.

ALTERA jam teritur bellis civilibus aetas;
Suis et ipsa Roma viribus ruit.
Qquam neque finitimi valuerunt perdere Marsi,
Minacis aut Etrusca Porsenae manus,
Aemula nec virtus Capuae, nec Spartacus acer,
Novisque rebus infidelis Allobrox;
Nec fera caerulea domuit Germania pube,
Parentibusque abominatus Hannibal;
In pia perdemus devoti sanguinis aetas?
Ferisque rufus occupabitur solum?
Barbarus heu ciperes insistet vicit? et Urbem
Eques sonante verberabit ungula?
Quaeque carent ventis et solibus ossa Quirini,
(Nefas videre) dissipabit insolens?
Forte quid expediat communiter, aut melior pars
Malis carere quaeritis laboribus?
Nulla sit hac potior sententia (Phocaeorum
Velut profugit exsecrata civitas
Agros atque Lares patrios, habitandaque fana
Apris reliquit et rapacibus lupis)
Ire, pedes quounque ferent; quounque per undas
Notus vocabit, aut protervus Africus.
Sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed juremus in haec; simul imis saxa renarint
Vadis levata, ne redire sit nefas;
Neu conversa domum pigeat dare linteal, quando
Padus Matina laverit cacumina;
In mare seu celsus procurrerit Apenninus,
Novaque monstra junxerit libidine
Mirus amor; juvet ut tigres subsidere cervis,

Adulteretur et columba milio;
Credula nec rivos timeant armenta leones;
Ametque falsa levis hircus aequora.
Haec, et quae poterunt redditus absindere dulces,
Eamus omnis exsecrata civitas,
Aut pars indocili melior grege: mollis et expes
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum.
Etrusca praeter et volate littora.
Nos manet Oceanus circumvagus arva beata;
Petamus arva, divites et insulas,
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et inputata floret usque vinea;
Germinat et nunquam fallentis termes olivae;
Suamque pulla ficus ornat arborem;
Mella cava manant ex ilice; montibus altis
Levis crepante lympha desilit pede:
Illic injussae veniunt ad mulatra capellae,
Refertque tenta grex amicus ubera;
Nec vespertinus circumgemit ursus ovile,
Nec intumescit alta viperis humus;
Pluraque felices mirabimur; ut neque largis
Aquosus Eurus arva radat imbris;
Pingua nec siccis urantur semina glebis;
Utrumque Rege temperante coelitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus;
Neque impudica Colchis intulit pedem:
Non huc Sidonii torserunt cornua nautae;
Laboriosa nec cohors Ulyssei.
Nulla nocent pecori contagia; nullius astri
Gregem aestuosa torret impotentia.
Jupiter illa piae secrevit littora genti,
Ut inquinavit aere tempus aureum;

Aerea, dehinc ferro duravit secula ; quorum
Piis secunda, vate me, datur fuga.

AD CANIDIAM. ODE XVII.

JAM jam efficaci do manus scientiae,
Supplex et oro regna per Proserpinæ,
Per et Dianaæ non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa coelo devocare sidera,
Canidia, parce vocibus tandem sacris,
Citumque retro solve, solve turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereïum,
In quem superbus ordinarat agmina
Mysorum, et in quem tela acuta torserat :
Unxere matres Iliae addictum feris
Alitibus atque canibus homicidam Hectorem,
Postquam relictis moenibus rex procidit
Heu pervicacis ad pedes Achillei :
Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Ulyssæ,
Volente Circe, membra : tunc mens, et sonus
Relatus, atque notus in vultus honor.
Dedi satis superque poenarum tibi,
Amata nautis multum et institoribus.
Fugit juventas, et verecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida :
Tuis capillus albus est odoribus.
Nullum a labore me reclinat otium :
Urguet diem nox, et dies noctem ; neque est
Levare tenta spiritu praecordia.
Ergo negatum vincor ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina,

Caputque Marsa dissilire naenia.
 Quid amplius vis? o mare et terra! ardeo,
 Quantum neque atro delibutus Hercules
 Nelli cruore, nec Sicana fervida
 Furens in Aetna flamma. tu, donec cinis
 Injuriosis aridus ventis ferar,
 Cales venenis officina Colchicis.
 Quae finis? aut quod me manet stipendum?
 Effare: jussas cum fide poenas luam,
 Paratus expiare, seu poposceris
 Centum juvencos, sive mendaci lyra
 Voles sonari: tu pudica, tu proba
 Perambulabis astra sidus aureum.
 Infamis Helenae Castor offensus vicem,
 Fraterque magni Caftoris, vieti prece,
 Ademta vati reddidere lumina.
 Et tu (potes nam) solve me dementia,
 O nec paternis obsoleta fordibus;
 Nec in sepulcris pauperum prudens anus
 Novendiales dissipare pulveres.
 Tibi hospitale pectus, et purae manus;
 Tuusque venter partumeius; et tuo
 Cuore rubros obstetrix pannos lavit,
 Ut cunque fortis exsiliis puerpera.

CANIDIAE RESPONSIO.

QUID obseratis auribus fundis preces?
 Non faxa nudis surdiora navitis
 Neptunus alto tundit hibernus falo.
 Imultus ut tu riferis Cotyttia
 Vulgata, facrum liberi Cupidinis?
 Et Esquilini Pontifex benefici

In pune ut Urbem nomine implēris meo?
 Quid proderit ditasse Pelignas anus,
 Velociusve miscuisse toxicum?
 Sed tardiora fata te votis manent:
 Ingrata misero vita ducenda est, in hoc,
 Novis ut usque suppetas doloribus.
 Optat quietem Pelopis infidus pater,
 Egens benignae Tantalus semper dapis;
 Optat Prometheus obligatus aliti;
 Optat supremo conlocare Sisyphus
 In monte faxum: sed vetant leges Jovis.
 Voles modo altis desilire turribus,
 Modo ense pectus Norico recludere;
 Frustraque vincla gutturi innectes tuo,
 Fastidiosa tristis aegrimonia.
 Vectabor humeris tunc ego inimicis eques:
 Meaeque terra cedet insolentiae.
 An quae mouere cereas imagines,
 (Ut ipse nōstī curiosus) et polo
 Deripere Lunam vocibus possim meis,
 Possim crematos excitare mortuos,
 Desiderique temperare pocula,
 Plorem artis in te nil valentis exitum?

CA

PHOEB

Lucidu

Semper, et c

Quo Sibyllin

Virgines le

Dis, quibus

Alme Sol, c

Promis et ce

Nasceris, po

Rite matur

Lenis Ilithy

Sive tu Luci

Diva, produ

Prosperes de

Feminis, pr

Certus unde

Orbis ut can

Ter die clar

Vosque vera

Quod semel

Terminus f

Fertilis frug

CARMEN SECULARE.

PHOEBE, silvarumque potens Diana,

Lucidum coeli decus, o colendi

Semper, et culti, date quae precamur

Tempore sacro;

Quo Sibyllini monuere versus,

Virgines lectas puerosque castos

Dis, quibus septem placuere colles,

Dicere carmen.

Alme Sol, curru nitido diem qui

Promis et celas, aliusque et idem

Nasceris, possis nihil urbe Roma

Vifere majus.

Rite maturos aperire partus

Lenis Ilithyia, tuere matres;

Sive tu Lucina probas vocari,

Seu Genitalis.

Diva, producas sobolem, Patrumque

Proferes decreta super jugandis

Feminis, proliisque novae feraci

Lege marita :

Certus undenos decies per annos

Orbis ut cantus, referatque ludos

Ter die claro, totiesque grata

Nocte frequentes.

Vosque veraces cecinisse parcae,

Quod semel dictum, stabilisque rerum

Terminus servet, bona jam peractis

Jungite fata.

Fertilis frugum pecorisque tellus

Spicea donet Cererem corona :
 Nutriant foetus et aquae salubres,
 Et Jovis aurae.
 Condito mitis placidusque telo
 Supplices audi pueros, Apollo ;
 Siderum regina bicornis audi,
 Luna, puellas.
 Roma si vestrum est opus, Iliaeque
 Littus Etruscum tenuere turmae,
 Jussa pars mutare Lares, et urbem
 Sospite cursu :
 Cui per ardentem sine fraude Trojam
 Castus Aeneas patriae superstes
 Liberum munivit iter, daturus
 Plura relictis.
 Di, probos mores docili juventae,
 Di, senectuti placidae quietem,
 Romulae genti date remque prolemque
 Et decus omne.
 Quique vos bobus veneratur albis
 Clarus Anchisae Venerisque sanguis,
 Imperet bellante prior, jacentem
 Lenis in hostem.
 Jam mari terraque manus potentes
 Medus, Albanasque timet secures :
 Jam Scythae responsa petunt, superbi
 Nuper et Indi.
 Jam Fides, et Pax, et Honor, Pudorique
 Priscus, et neglecta redire Virtus
 Audet; adparetque beata pleno
 Copia cornu.
 Augur, et fulgente decorus arcu
 Phoebus, acceptusque novem Camenis,

Qui saluta

Si Palatina

Remque R

Alterum in

Quaeque A

Quindecim

Curet; et v

Haec Jove

Spem bona

Doctus et I

Qui salutari levat arte fessos
Corporis artus,
Si Palatinas videt aequus arces,
Remque Romanam, Latiumque felix,
Alterum in lustrum, meliusque semper
Proroget aevum :
Quaeque Aventinum tenet Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet; et votis puerorum amicas
Adplicet aures.
Haec Jovem sentire Deosque cunctos
Spem bonam certamque domum reporto,
Dolus et Phoebi chorus et Diana
Dicere laudes.

H
S E

Q U I N T I

HORATII FLACCI

S E R M O N U M

L I B R I D U O.

H

S E

QUI fi
Seu

Contentus

O fortunat

Miles ait,

Contra me

Militia est

Momento

Agricolam

Sub galli c

Ille, datis

Solos felice

Caetera de

Delaffare v

Quo rem

Jam facian

Mercator;

Vos hinc,

Q U I N T I
HORATII FLACCI
S E R M O N U M
L I B E R P R I M U S.

S A T I R A I.

Q UI fit Maecenas, ut nemo, quam sibi sortem,
Seu ratio dederit, seu fors objecerit, illa
Contentus vivat; laudet diversa sequentes?
O fortunati mercatores, gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
Contra mercator, navim jactantibus Austris,
Militia est potior. quid enim? concurritur: horae
Momento cita mors venit, aut victoria laeta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
Ille, datis vadibus, qui rure extractus in urbem est.
Solos felices viventes clamat in urbe.
Caetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare valent Fabium. ne te morer, audi,
Quo rem deducam. si quis Deus, En ego, dicat,
Jam faciam quod vultis; eris tu, qui modo miles,
Mercator; tu consultus modo, rusticus: hinc vos,
Vos hinc, mutatis discedite partibus. cia,

Quid? statis? nolint. atqui licet esse beatis.
 Quid causae est, merito quin illis Jupiter ambas
 Iratus buccas inflet, neque se fore posthac
 Tam facilem dicat, votis ut praebeat aurem?
 Praeterea, (ne sic, ut qui jocularia, ridens
 Percurram: quanquam ridentem dicere verum
 Quid vetat? ut pueris olim dant crustula blandi
 Doctores, elementa velint ut discere prima:
 Sed tamen amoto quaeramus seria ludo.)
 Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
 Perfidus hic caupo, miles, nautaeque per omne
 Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
 Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
 Aiunt, cum sibi sint congesta cibaria: sicut
 Parvula (nam exemplo est) magni formica laboris
 Ore trahit quodcumque potest, atque addit acervo
 Quem struit, haud ignara, ac non incauta futuri.
 Quae, simul inversum contristat Aquarius annum,
 Non usquam prorepit, et illis utitur ante
 Quaesitis patiens; cum te neque fervidus aestus
 Demoveat lucro, neque hyems, ignis, mare, ferrum;
 Nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter.
 Quid juvat immensum te argenti pondus et auri
 Furtim defossa timidum deponere terra?
 'Quod, si comminus, vilem redigatur ad assem.
 At, ni id fit, quid habet pulchri constructus acervus?
 Millia frumenti tua triverit area centum:
 Non tuus hoc capiet venter plus ac meus: ut si
 Reticulum panis venales inter onusto
 Forte vehas humero, nihilo plus accipias quam
 Qui nil portarit. vel dic, quid referat intra
 Naturae fines viventi, jugera centum, an
 Mille aret? at suave est ex magno tollere acervo.

Dum ex pa
 Cur tua plu
 Ut, tibi si si
 Vel cyatho
 Quam ex h
 Plenior ut
 Cum ripa f
 At qui tant
 Turbatam
 At bona pa
 Nil satis e
 Quid facia
 Quatenus
 Sordidus a
 Sic solitus
 Ipse domi
 Tantalus
 Flumina.
 Fabula na
 Indormis
 Cogeris, a
 Necis qu
 Panis ema
 Queis hu
 An vigila
 Formidari
 Ne te co
 Semper e
 At si con
 Aut aliis
 Adsideat,
 Suscitet,
 Non ux

Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Ut, tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho; ac dicas, magno de flumine malim
Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere: eo fit,
Plenior ut si quos delectet copia justo,
Cum ripa simul avulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantulo eget, quanto est opus, is neque limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis.
At bona pars hominum decepta cupidine falso,
Nil satis est, inquit, quia tanti, quantum habeas, sis.
Quid facias illi? jubeas miserum esse, libenter
Quatenus id facit: ut quidam memoratur Athenis
Sordidus ac dives, populi contempnere voces
Sic solitus: Populus me sibilat; at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris sitiens fugientia captat
Flumina. quid? rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur. congestis undique faccis
Indormis inhians, et tanquam parcere sacris
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Necis quo valeat nummus? quem praebeat usum?
Panis ematur, olus, vini sextarius; adde
Queis humana sibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctesque diesque
Formidare malos fures, incendia, servos,
Ne te conpilent fugientes, hoc juvat? horum
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus;
Aut alias casus lecto te adfixit; habes qui
Adfideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suscitet, ac reddit gnatis carisque propinquis.
Non uxor salvum te vult, non filius; omnes

Vicini oderunt, noti, pueri atque puellae.
 Miraris, cum tu argento post omnia ponas,
 Si nemo praestet, quem non merearis, amorem?
 At si cognatos, nullo Natura labore
 Quos tibi dat, retinere velis servareque amicos,
 Infelix operam perdas; ut si quis ascellum
 In campo doceat parentem currere frenis.
 Denique sit finis quaerendi: cumque habeas plus,
 Pauperiem metuas minus; et finire laborem
 Incipias, parto quod avebas: nec facias quod
 Umidius quidam (non longa est fabula) dives
 Ut metiretur nummos, ita Fordidus ut se
 Non unquam servo melius vestiret, ad usque
 Supremum tempus, ne se penuria victus
 Opprimeret, metuebat; at hunc liberta securi
 Divisit medium, fortissima Tyndaridarum.
 Quid mī igitur suades? ut vivam Maenius? aut sic,
 Ut Nomentanus? pergis pugnantia secum
 Frontibus adversis conponere. non ego avarum
 Cum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.
 Est inter Tanaïn quiddam sacerumque Viselli.
 Est modus in rebus; sunt certi denique fines,
 Quos ultra citraque nequit consistere rectum.
 Illuc, unde abii, redéo: nemon' ut avarus
 Se probet, ac potius laudet diversa sequentes?
 Quodque aliena capella gerat distentius uber,
 Tabescat? neque se majori pauperiorum
 Turbae conparet? hunc atque hunc superare labore?
 Sic festinanti semper locupletior obstat:
 Ut cum carceribus missos rapit ungula currus;
 Instat equis auriga suos vincentibus, illum
 Praeteritum temnens extremos inter euntem.
 Inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum

Dicat, et exa
 Cedat uti cor
 Jam satis est
 Conplasse p

A M B U B A
 Mendic
 Moestum a
 Quippe ber
 Dicatur, m
 Frigus quo
 Hunc si pe
 Praeclarame
 Omnia co
 Sordidus, a
 Respondet
 Fufidius v
 Dives agric
 Quinas hi
 Quanto pe
 Nomina f
 Sub patrib
 Jupiter, e
 Pro quaef
 Quam fib
 Fatula q
 Inducit, i
 Si quis n
 Dum vit
 Malthin
 Inguen a

Dicat, et exacto contentus tempore, vita
 Cedat uti conviva satur, reperire queamus.
 Jam satis est: ne me Crispini scrinia lippi
 Compilasse putas, verbum non amplius addam.

SATIRA II.

AMBUBAIARUM collegia, pharmacopiae,
 Mendici, mimae, balatrones; hoc genus omne
 Moestum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli:
 Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus esse
 Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
 Frigus quo duramque famem depellere possit.
 Hunc si perconteris, avi cur atque parentis
 Praeclaram ingrata stringat malus ingluvie rem,
 Omnia conductis coëmens obsonia nummis?
 Sordidus, atque animi quod parvi nolit haberis,
 Respondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
 Fufidius vappae famam timet ac nebulonis,
 Dives agris, dives positis in foenore nummis.
 Quinas hic capiti mercedes exsecat; atque
 Quanto perditior quisque est, tanto acrius urguit:
 Nomina sectatur, modo sumpta veste virili
 Sub patribus duris, tironum. Maxime, quis non,
 Jupiter, exclamat, simul atque audivit? at in se
 Pro quaestu sumptum facit hic. vix credere possis,
 Quam sibi non sit amicus: ita ut pater ille, Terenti
 Fatula quem miserum nato vixisse fugato
 Inducit, non se pejus cruciaverit atque hic.
 Si quis nunc quaerat, quo res haec pertinet? illuc;
 Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
 Malthinus tunicis demissis ambulat; est qui
 Ingenu ad obscenum subductis usque facetus.

Pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum :
 Nil medium est. sunt qui nolint tetigisse, nisi illas,
 Quarum subsuta talos tegat instita veste :
 Contra alius nullam, nisi oleni in fornice stantem.
 Quidam notus homo cum exiret fornici; macte
 Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.
 Nam simul ac venas inflavit tetra libido,
 Huc juvenes aequum est descendere, non alienas
 Per molere uxores. Nolim laudarier, inquit,
 Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
 Audire est operae pretium, procedere recte
 Qui moechis non vultis, ut omni parte laborent;
 Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
 Atque haec rara, cadat dura inter saepe pericla.
 Hic se praecipitem tecto dedit : ille flagellis
 Ad mortem caesus : fugiens hic decidit acrem
 Praedonum in turbam : dedit hic pro corpore nummos:
 Hunc perminxerunt calones : quin etiam illud
 Accidit, ut cuidam testes caudamque salacem
 Demeteret ferrum. jure omnes : Galba negabat.
 Tuitior at quanto merx est in classe secunda!
 Libertinarum dico ; Sallustius in qua
 Non minus insanit, quam qui moechatur. at hic si,
 Qua res, qua ratio suaderet, quaque modeste
 Munificum esse licet, vellet bonus atque benignus
 Esse; daret quantum satis esset : nec sibi damno
 Dedecrique foret. verum hoc se amplectitur uno,
 Hoc amat, hoc laudat : matronam nullam ego tango,
 Ut quondam Marsaeus amator Originis, ille
 Qui patrium mimae donat fundumque laremque,
 Nil fuerit mihi, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
 Verum est cum mimis, est cum meretricibus; unde
 Fama malum gravius, quam res, trahit. an tibi abunde

Personam satis est, non illud, quidquid ubique
Officit, evitare? bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum est ubicumque. quid inter-
et in matrona, ancilla, peccesve togata?
Vilius in Fausta Sullae gener, hoc miser uno
Nomine deceptus, poenas dedit usque, superque
Quam satis est, pugnis caesus, ferroque petitus,
Exclusus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic si, mutonis verbis mala tanta videntis,
Diceret haec animus; Quid vis tibi? numquid ego a te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatumque stola, mea cum conferbuit ira?
Quid responderet? magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiaque istis
Dives opis Natura suae! tu si modo recte
Dispensare velis, ac non fugienda petendis
Immiscere; tuo vitio, rerumne labores,
Nil referre putas? quare, ne poeniteat te,
Define matronas fecatarier; unde laboris
Plus haurire mali est, quam ex re decerpere fructus.
Nec magis huic, inter niveos viridesque lapillos,
Sit licet hoc, Cerinthe, tuum tenerum est femur, aut crus
Rectius: atque etiam melius persaepe togatae.
Adde huc; quod mercem sine fucis gestat, aperte
Quod venale habet ostendit: nec, si quid honesti est,
Jaçtat habetque palam, quaerit quo turpia celet.
Regibus hic mos est, ubi equos mercantur, opertos
Inficiunt, ne, si facies (ut saepe) decora,
Molli fulta pede est, emtorem inducat hiantem,
Quod pulchrae clunes, breve quod caput, ardua cervix.
Hoc illi recte. ne corporis optima Lynceis
Contemplere oculis, Hypsaea caecior, illa,
Quae mala sunt, spectes. o crus! o brachia! verum

Depygis, nasuta, brevi latere, ac pede longo est.
 Matronae praeter faciem nil cernere possis,
 Caetera, ni Catia est, demissa veste tegentis.
 Si interdicta petes, vallo circumdata, (nam te
 Hoc facit insanum) multae tibi tum officient res;
 Custodes, lectica, ciniflones, parasitae,
 Ad talos stola demissa, et circumdata palla
 Plurima, quae invideant pure adparere tibi rem.
 Altera nil obstat: Cois tibi pene videre est
 Ut nudam; ne crure malo, ne sit pede turpi;
 Metiri possis oculo latus. an tibi mavis
 Insidias fieri, pretiumque avellier, ante
 Quam mercem ostendi? **L E P O R E M** venator, ut alta
 In nive seztatur, positum sic tangere nolit;
 Cantat, et adponit: **M E U S** est amor huic similis; nam
 Transvolat in medio posita, et fugientia captat.
 Hiscene versiculis speras tibi posse dolores,
 Atque aestus, curasque graves e pectore tolli?
 Nonne cupidinibus statuit Natura modum, quem,
 Quid latura, sibi quid sit dolitura negatum,
 Quaerere plus prodest, et inane abscindere soldo?
 Num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quaeris
 Pocula? num esuriens fastidis omnia praeter
 Pavonem, rhombumque? tument tibi cum inguina, num si
 Ancilla, aut verna est praestox puer, impetus in quem
 Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
 Non ego: namque parabilem amo Venerem, facilemque.
I L L A M, Post paullo; Sed pluris, Si exierit vir,
 Gallis: Hanc, Philodemus ait, sibi, quae neque magno
 Stet pretio, neque cunctetur, cum est jussa venire.
 Candida rectaque sit, munda haetenus, ut neque longa,
 Nec magis alba velit, quam det Natura, videri.
 Haec, ubi supposuit dextro corpus mihi laevum

Ilia et Egeria
 Nec vereor, i
 Janua frangit
 Pulsa domus
 Defiliat mulier
 Curribus haec
 Dicimeta tu
 Ne nummi p
 Deprendi mi

OMNIBUS
 Ut nunc
 Injussi nunq
 Ille Tigellius
 Si peteret pe
 Quidquam p
 Uique ad m
 Voce, modo
 Nil aequale
 Currebat fu
 Junonis fac
 Saepe decen
 Omnia mag
 Concha salin
 Quamvis c
 Huic parco
 Nil erat in
 Mane; die
 Sic inpar si
 Nullane ha
 Maenius al

Ilia et Egeria est: do nomen quodlibet illi.
 Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure securrat;
 Janua frangatur; latret canis; undique magno
 Pulsâ domus strepitu resonet; vepallida lecto
 Deliliat mulier; miseram se conscia clamet;
 Cruribus haec metuat, doti deprensa, egomet mi.
 Difincta tunica fugiendum est, ac pede nudo;
 Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
 Deprendi miserum est: Fabio vel judice vincam.

SATIRA III.

OMNIBUS hoc vitium est cantoribus, inter amicos
 Ut nunquam inducant animum cantare rogati;
 Injussi nunquam desistant. Sardus habebat
 Ille Tigellius hoc. Caesar, qui cogere posset,
 Si peteret per amicitiam patris atque suam, non
 Quidquam proficeret: si conlibuisset, ab ovo
 Usque ad mala citaret, Io Bacche, modo summa
 Voce, modo hac, resonat quae chordis quatuor ima.
 Nil aequale homini fuit illi: saepe velut qui
 Currebat fugiens hostem; persaepe velut qui
 Junonis sacra ferret: habebat saepe ducentos,
 Saepe decem servos: modo Reges atque Tetrarchas,
 Omnia magna loquens; modo, Sit mihi mensa tripes, et
 Concha salis puri, et toga quae defendere frigus
 Quamvis crassa queat. decies centena dedisset
 Huic parco paucis contento; quinque diebus
 Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipsum
 Mane; diem totum stertebat. nil fuit unquam
 Sic inpar sibi. nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?
 Nullane habes vitia? imo alia, et fortasse minora.
 Maenius absentem Novium cum carperet; Heus tu,

Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
 Verba putas? Egomet mi ignosco, Maenius inquit.
 Stultus et improbus hic amor est, dignusque notari.
 Cum tua praevideas oculis male lippus inunctis,
 Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
 Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? at tibi contra
 Evenit, inquirant vicia ut tua rursus et illi.
 Iracundior est paullo; minus aptus acutis
 Naribus horum hominum: rideri possit, eo quod
 Rusticus tonso toga defluit, et male laxus
 In pede calceus haeret. at est bonus, ut melior vir
 Non aliis quisquam: at tibi amicus; at ingenium ingens
 Inculto latet hoc sub corpore. denique teipsum
 Concute, num qua tibi vitiorum infeverit olim
 Natura, aut etiam confuetudo mala: namque
 Neglectis urenda filix innascitur agris.
 Illuc praevetamur, amatorem quod amicæ
 Turpia decipiunt caecum vicia, aut etiam ipsa haec
 Delectant; veluti Balbinum polypus Agnae.
 Vellem in amicitia sic erraremus, et isti
 Errori nomen Virtus posuisset honestum.
 At, pater ut gnati, sic nos debemus amici,
 Si quod sit vitium, non fastidire, strabonem
 Adpellat Paetum pater; et Pullum, male parvus
 Si cui filius est, ut abortivus fuit olim
 Sisyphus; hunc Varum, distortis cruribus; illum
 Balbutit Scaurum, pravis fultum male talis.
 Parcius hic vivit; frugi dicatur. ineptus
 Et japhantior hic paullo est; concinnus amicis
 Postulat ut videatur. at est truculentior, atque
 Plus aequo liber: simplex, fortisque habeatur.
 Caldior est: acres inter numeretur. opinor,
 Haec res et jungit, junctos et servat amicos.

At nos virt
 Sincerum
 Nobiscum
 Tardo cog
 Infidias, nu
 (Cum gen
 Invidia, ate
 Ac non inc
 Simplicior
 Obtulerim
 Aut tacitu
 Communi
 Quam tem
 Nam vitiis
 Qui minir
 Cum mea
 (Si modo
 Si volet; l
 Qui, ne tu
 Postulat;
 Peccatis v
 Denique,
 Caetera it
 Ponderibu
 Ut queaque
 Si quis eu
 Semeios p
 In cruce s
 Sanos dic
 Majus pe
 Quod nif
 Odisti et
 Qui nisi,

At nos virtutes ipsas invertimus ; atque
Sacerum cupimus vas incrustare. probus quis
Nobiscum vivit, multum demissus homo : illi
Tardo cognomen pingui damus. hic fugit omnes
Infidias, nullique malo latus obdit apertum,
(Cum genus hoc inter vitae versemur, ubi acris
Invidia, atque vigent ubi crimina) pro bene fano
Ac non incauto, fictum astutumque vocamus.
Simplicior quis et est ; (qualem me saepe libenter
Obtulerim tibi, Maecenas,) ut forte legentem,
Aut tacitum impellat quovis sermone molestus :
Communi sensu plane caret, inquit. eheu
Quam temere in nosmet legem fancimus iniquam !
Nam vitiis nemo sine nascitur : optimus ille est,
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut aequum est,
Cum mea compenset vitiis bona, pluribus hisce
(Si modo plura mihi bona sunt) inclinet, amari
Si volet ; hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat ; ignoscat verrucis illius. aequum est
Peccatis veniam poscentem reddere rursus.
Denique, quatenus excidi penitus vitium irae,
Caetera item nequeunt stultis haerentia ; cur non
Ponderibus modulisque suis ratio utitur ? ac, res
Ut quaque est, ita suppliciis delicta coercet ?
Si quis eum servum, patinam qui tollere jussus
Semefos pisces tepidumque ligurierit jus,
In cruce suffigat ; Labeone infanior inter
Sanos dicatur. quanto hoc furiosius, atque
Majus peccatum est ? paullum deliquit amicus ;
Quod nisi concedas, habeare insuavis : acerbus
Odisti et fugis, ut Rusonem debitor aeris ;
Qui nisi, cum tristes misero venere Kalendae,

Mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras,
 Porrecto jugulo, historias, captivus ut, audit.
Commixxit lectum potus, mensave catillum
 Evandri manibus tritum dejecit? ob hanc rem,
Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
 Sustulit esuriens, minus hoc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit, aut si
 Prodiderit commissa fide, sponsumque negarit?
Queis paria esse fere placuit peccata, laborant
Cum ventum ad verum est: sensus, moreisque repugnant,
 Atque ipsa utilitas, justi prope mater et aequi.
Cum prorepererunt primis animalia terris,
Mutum ac turpe pecus, glandem atque cubilia propter,
 Unguis, et pugnis, dein fusibus, atque ita porro
 Pugnabant armis, quae post fabricaverat usus:
 Donec verba, quibus voces sensusque notarent,
Nominaque invenere: dehinc absistere bello,
Oppida coeperunt munire, et ponere leges,
 Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
 Nam fuit ante Helenam cuinnus teterrima belli
Causa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes more ferarum
Viribus editior caedebat, ut in grege taurus.
 Jura inventa metu injusti fateare necesse est:
 Tempora si fastosque velis evolvere mundi.
 Nec Natura potest justo secernere iniquum,
 Dividit ut bona diversis, fugienda petendis.
 Nec vincet Ratio hoc, tantundem ut peccet, idemque,
Qui teneros caules alieni fregerit horti,
 Et qui nocturnus Divum sacra legerit. adsit
Regula, peccatis quae poenas inroget aequas:
 Ne scutica dignum horribili festere flagello.
 Nam, ut ferula caedas meritum majora subire

Verbera,
 Furta lat
 Falce rec
 Permitta
 Et futur
 Cur opta
 Chrysipp
 Nec soleat
 Ut, quan
 Optimus
 Abjecto i
 Sutor era
 Est opifex
 Lascivi p
 Urgueris
 Rumperi
 Ne longi
 Rex ibis
 Praeter C
 Ignoscen
 Inque vi
 Privatus

EUPOL
 Atqu
 Si quis e
 Quod m
 Famosus
 Hinc om
 Mutatis
 Emunct

Verbera, non vereor : cum dicas esse pares res
 Furta latrociniis ; et magnis parva mineris
 Falce recisurum simili te, si tibi regnum
 Permittant homines. si dives, qui sapiens est,
 Et futor bonus, et solus formosus, et est Rex :
 Cur optas quod habes ? non nosti quid pater, inquit,
 Chrysippus dicat : sapiens crepidas sibi nunquam,
 Nec soleas fecit : futor tamen est sapiens. Quî?
 Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen, atque
 Optimus est modulator : ut Alfenus vafer, omni
 Abjecto instrumento artis, clausaque taberna,
 Sutor erat : sapiens operis sic optimus omnis
 Est opifex, sic Rex solus. vellunt tibi barbam
 Lascivi pueri, quos tu nisi fuste coërces,
 Urgueris turba circum te stante, miserque
 Rumperis, et latras, magnorum maxime Regum.
 Ne longum faciam, dum tu quadrante lavatum
 Rex ibis ; neque te quisquam stipator, ineptum
 Praeter Crispinum, sectabitur ; et mihi dulces
 Ignoscent, si quid peccaro stultus, amici :
 Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
 Privatusque magis vivam te Rege beatus.

SATIRA IV.

EUPOLIS atque Cratinus, Aristophanesque poëtae,
 Atque alii, quorum Comoedia prisca virorum est,
 Si quis erat dignus describi, quod malus ac fur,
 Quod moechus foret, aut sicarius, aut alioqui
 Famosus ; multa cum libertate notabant.
 Hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus,
 Mutatis tantum pedibus numerisque, facetus,
 Emunctae naris, durus conponere versus :

Nam fuit hoc vitiosus: in hora saepe ducentos,
Ut magnum, versus dictabat stans pede in uno:
Cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles:
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem;
Scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce
Crispinus minimo me provocat: Accipe, si vis.
Accipe jam tabulas: detur nobis locus, hora,
Custodes: videamus, uter plus scribere possit.
Di bene fecerunt, inopis me, quodque pusilli
Finixerunt animi, raro et perpaucia loquentis.
At tu conclusas hircinis follibus auras
Usque laborantes, dum ferrum molliat ignis;
Ut mavis, imitare. beatus Fannius, ultro
Delatis capsis et imagine: cum mea nemo
Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem,
Quod sunt, quos genus hoc minime juvat, utpote plures
Culpari dignos. quemvis media erue turba;
Aut ab avaritia, aut misera ambitione laborat.
Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
Hunc capit argenti splendor: stupet Albius acre:
Hic mutat merces surgente a Sole ad eum quo
Vespertina tepet regio: quin per mala praeceps
Fertur, uti pulvis conlectus turbine: ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt versus, odere poetas.
Foenum habet in cornu; longe fuge: dummodo risum
Excusat sibi, non hic cuiquam parcer amico:
Et quocunque semel chartis inleverit, omnes
Gestiet a furno redeuntes scire lacuque,
Et pueros et anus. Agedum, pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus esse poetis,
Excerpam numero. neque enim concludere versum
Dixeris esse satis: neque si quis scribat, uti nos,

Sermoni propiora, putas hunc esse poëtam.
 Ingenium cui sit, cui mens divinior, atque os
 Magna sonaturum, des nominis hujus honorem.
 Idcirco quidam, comoedia necone poëma
 Effet, quaeſivere: quod acer spiritus ac vis,
 Nec verbis nec rebus inest; niſi quod pede certo
 Differt sermoni, sermo merus. at pater ardens
 Saevit, quod meretrice nepos iſtanus amica
 Filius, uxorem grandi cum dote recufet;
 Ebrius et (magnum quod dedecus) ambulet ante
 Noctem cum facibus. numquid Pomponius iſtis
 Audiret leviora, pater si viveret? ergo
 Non satis est puris versum perscribere verbis;
 Quem si diſſolvas, quivis ſtomachetur eodem,
 Quo personatus paſto pater. his, ego quae nunc,
 Olim quae ſcripsit Lucilius, eripias ſi
 Tempora certa modosque, et quod prius ordine verbum eſt
 Posterius facias, praeponens ultima primis;
 Non (ut ſi folvas ' Postquam Discordia tetra
 ' Belli ferratos postes portasque refregit,)
 Invenias etiam diſiecti membra poëtae.
 Haſtenus haec: alias, iuſtum ſit necone poëma,
 Nunc illud tantum quaeram; meritone tibi ſit
 Supeſtum genus hoc ſcribendi. Sulcius acer
 Ambulat et Caprius, rauci male, cumque libellis;
 Magnus uterque timor latronibus: at bene ſi quis
 Et puris vivat manibus; contemnat utrumque.
 Ut ſi tu ſimilis Coeli Byrrhique latronum:
 Non ego ſim Capri, neque Sulci: cur metuas me?
 Nulla taberna meos habeat neque pila libellos:
 Quis manus iuſudet vulgi Hermogenisque Tigelli;
 Non recito cuiquam, niſi amicis, idque coaetus;
 Non ubi viſis, coramve quibuslibet. in medio qui

Scripta foro recitent sunt multi: quique lavantes.
 Suave locus voci resonat conclusus. inanes
 Hoc juvat, haud illud quaerentes, num sine sensu,
 Tempore num faciant alieno. Laedere gaudes,
 Inquis: et hoc studio pravus facis. Unde petitum
 Hoc in me jacis? est au^tor quis denique eorum
 Vixi cum quibus? absentem qui rôdit amicum;
 Qui non defendit, alio culpante; solutos
 Qui captat risus hominum, famamque dicacis;
 Fingere qui non visa potest; commissa tacere
 Qui nequit; hic niger est; hunc tu, Romane, caveto.
 Saep*e* tribus le^tis videoas coenare quaternos:
 E quibus unus amet quavis adspicere cunctos,
 Praeter eum qui praebet aquam: post, hunc quoque potus,
 Condita cum verax aperit praecordia Liber.
 Hic tibi comis et urbanus liberque videtur
 Infesto nigris: ego si risi, quod ineptus
 Pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum,
 Lividus ac mordax video*r* tibi? mentio si qua
 De Capitolini furtis injecta Petilli
 Te coram fuerit; defendas, ut tuus est mos:
 Me Capitulinus convictore usus amicoque
 A puero est, causaque mea permulta rogatus
 Fecit, et incolmis laetor quod vivit in Urbe:
 Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
 Fugerit. hic nigrae suceus loliginis, haec est
 Aerugo mera; quod vitium procul abfore chartis,
 Atque animo prius, ut si quid promittere de me
 Possum aliud, vere promitto. liberius si
 Dixero quid, si forte jocosius; hoc mihi juris
 Cum venia dabis. insuevit pater optimus hoc me,
 Ut fugerem exemplis vitiorum quaeque notando,
 Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque

Viverem uti contentus eo quod mihi ipse parasset:
Nonne vides, Albi ut male vivat filius? utque
Barris inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis velit. a turpi meretricis amore
Cum deterreret; Seftani dissimilis sis.
Ne sequerer mocchas, concessa cum Venere uti
Possem; Deprensus non bella est fama Treboni,
Aiebat: sapiens, vitatu quidque petitu
Sit melius, causas reddet tibi: mihi satis est, si
Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
Dum custodis eges, vitam famamque tueri
Inolumem possum. simul ac duraverit aetas
Membra animumque tuum, nabis sine cortice. sic me
Formabat puerum dictis: et sive jubebat
Ut facerem quid, Habes auctorem, quo facias hoc:
Unum ex judicibus selectis objiciebat:
Sive vetabat; An hoc inhonestum et inutile factu
Necne sit, addubites, flagret rumore malo cum
Hic atque ille? avidos vicinum funus ut aegros
Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria faepe
Absterrent vitiis. ex hoc ego fanus ab illis,
Perniciem quaecumque ferunt: mediocribus, et queis
Ignoasca, vitiis teneor. fortassis et istinc
Largiter abstulerit longa aetas, liber amicus,
Confilium proprium: neque enim, cum lectulus, aut me
Porticus exceptit, defum mihi. Rectius hoc est;
Hoc faciens vivam melius: sic dulcis amicis
Occurram: hoc quidam non belle: numquid ego illi
Inprudens olim faciam simile? haec ego mecum
Compressis agito labris. ubi quid datur oti,
Inludo chartis. hoc est mediocribus illis
E vitiis unum: cui si concedere nolis,

Multa poëtarum veniet manus, auxilio quae
Sit mihi (nam multo plures sumus) ac veluti te
Judei, cogemus in hanc concedere turbam.

SATIRA V.

EGRESSUM magna me acceptit Aricia Roma,
Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,
Graecorum longe doctissimus; inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos
Praecinctis, unum. minus est gravis Appia tardis.
Hic ego, propter aquam, quod erat deterrima, ventri
Indico bellum, coenantes haud animo aequo
Expectans comites. jam nox inducere terris
Umbras, et coelo diffundere signa parabat:
Tum pueri nautis, pueris convicia nautae
Ingerere. Huc adpelle. trecentos inferis: ohe
Jam satis est. dum aes exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora. mali culices, ranaeque palustres
Avertunt somnos. absentem cantat amicam
Multus prolatus vappa nauta, atque viator
Certatim: tandem fessus dormire viator
Incipit; ac missae pastum retinacula mulae
Nauta piger faxo religat, stertitque supinus.
Jamque dies aderat, cum nil procedere lintrem
Sentimus; donec cerebrofus prosilit unus,
Ac mulae nautaeque caput lumbosque faligno
Fuste dolat. quarta vix demum exponimur hora.
Ora manusque tua lavimus, Feronia, lympha.
Millia tum pransi tria repimus; atque subimus
Inpositum faxis late cendentibus Anxur.
Huc venturus erat Maecenas optimus atque

Cocceius, missi magnis de rebus uterque
Legati; aversos soliti conponere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Inlinere. interea Maecenas advenit, atque
Cocceius, Capitoque simul Fonteius, ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Lusco Praetore libenter
Linquimus, infani ridentes praemia scribae,
Praetextam, et latum clavum, prunaeque batillum.
In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
Murena praebente domum, Capitone culinam.
Poftra lux oritur multo gratissima : namque
Plotius et Varius Sinuessae, Virgiliusque
Occurrunt ; animae, quales neque candidiores
Terra tulit ; neque queis me sit devinctior alter.
O, qui complexus, et gaudia quanta fuerunt !
Nil ego contulerim jucundo sanus amico.
Proxima Campano ponti quae villula, tectum
Præbuit, et parochi, quae debent, ligna salemque.
Hinc muli Capuae clitellas tempore ponunt.
Lusum it Maecenas, dormitum ego Virgiliusque :
Namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
Hinc nos Cocceii recipit plenissima villa,
Quae super est Caudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti scurrae pugnam Messique Cicerri,
Muſa, velim memores ; et quo patre natus uterque
Contulerit lites. Messi clarum genus Oſci :
Sarmenti domina exstat. ab his majoribus orti
Ad pugnam venere. prior Sarmentus : Equi te
Effe feri ſimilem dico. ridemus ; et ipſe
Meffius, Accipio : caput et movet. o, tua cornu
Ni foret exſecto frons, inquit, quid faceres ; cum
Sic mutilus minitaris ? at illi foeda cicatrix

Setosam laevi frontem turpaverat oris.
 Campanum in morbum, in faciem permulta jocatus,
 Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat :
 Nil illi larva aut tragicis opus esse cothurnis.
 Multa Cicerrus ad haec ; Donasset jamne catenam
 Ex voto Laribus, quaerebat : scriba quod esset,
 Deterius nihil dominae jus esse. rogabat
 Denique, cur unquam fugisset, cui satis una
 Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo.
 Prorsus jucunde coenam produximus illam.
 Tendimus hinc recta Beneventum ; ubi sedulus hospes
 Pene arsit, macros dum turdos versat in igne :
 Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
 Vulcano, summum properabat lambere tectum :
 Convivas avidos coenam, servosque timentes
 Tum rapere, atque omnes restinguere velle videres.
 Incipit ex illo montes Appulia notos
 Ostentare mihi, quos torret Atabulus ; et quos
 Nunquam erepsemus, nisi nos vicina Trivici
 Villa recepisset, lacrimoso non sine fumo ;
 Udos cum foliis ramos urente camino.
 Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
 Ad median noctem exspecto : somnus tamen aufert
 Intentum Veneri : tum inmundo somnia visu
 Nocturnam vestem maculant ventremque supinum.
 Quattuor hinc rapimur viginti et millia rhedis,
 Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est,
 Signis perfacile est. venit vilissima rerum
 Hic aqua : sed panis longe pulcherrimus, ultra
 Callidus ut soleat humetis portare viator :
 Nam Canusi lapidofus ; aquae non ditior urna :
 Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
 Flentibus hinc Varius discedit moestus amicis.

Inde Rubos fessi pervenimus; utpote longum
 Carpenteres iter, et factum corruptius imbri.
 Patera tempestas melior, via pejor, adusque
 Bari moenia piscoſi. dein Gnatia lymphis
 Irratis exstructa dedit risusque jocosque;
 Dum flamma ſinē thura liqueſcere limine ſacro
 Perfundere cupit: credat Judaeus Apella,
 Non ego: namque Deos didici ſecurum agere acu n;
 Nec, ſi quid miri faciat Natura, Deos id
 Tralites ex alto coeli demittere teſto.
 Brundifium longae finis chartaeque viaeque.

SATIRA VI.

Nox, quia, Maecenas, Lydorum quidquid Etruscos
 Incoluit fines, nemo generosior eſt te;
 Nec quod avus tibi maternus fuit atque paternus,
 Olim qui magnis legionibus imperitarint;
 Ut plerique ſolent, naſo ſuſpendis adunco
 Ignotos, ut me libertino patre natum.
 Cum referre negas, quali ſit quisque parente
 Natus, dum ingenuus: perſuades hoc tibi vere,
 Ante potestatem Tulli atque ignobile regnum,
 Multos ſaepe viros nullis majoribus ortos,
 Et vixiſſe probos, amplis et honoribus auctos.
 Contra, Laevinum, Valeri genus, unde Superbus
 Tarquinius regno pulsus fuit, unius affis
 Non unquam pretio pluris licuiſſe, notante
 Judice, quem noſti, populo; qui ſtultus honores
 ſaepe dat indignis, et famae ſervit ineptus;
 Qui ſhupet in titulis, et imaginibus. quid oportet
 Nos facere a vulgo longe lateque remotos?
 Namque eſto, populus Laevino mallet honorem.

Quam Decio mandare novo : Censorque moveret
Appius, ingenuo si non essem patre natus :
Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. quo tibi, Tilli,
Sumere depositum clavum, fierique tribuno?
Invidia adcrevit, privato quae minor esset.
Nam ut quisque insanus nigris medium impedit crus
Pellibus, ac latum demisit pectori clavum,
Audit continuo; Quis homo hic? quo patre natus?
Ut si qui aegrotet quo morbo Barrus, haberi
Ut cupiat formosus; eat quamcumque, puellis
Injiciat curam quaerendi singula; quali
Sit facie, sura, quali pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, cives, urbem sibi curae,
Imperium fore, et Italiam, et delubra Deorum :
Quo patre sit natus, num ignota matre in honestus,
Omnes mortales curare et quaerere cogit.
Tune Syri, Damae, aut Dionysii filius, audes
Dejicere e saxo cives, aut tradere Cadmo?
At Novius conlega gradu post me sedet uno;
Namque est ille, pater quod erat meus. Hoc tibi Paullus,
Et Messala videris? at hic, si plaustra ducenta,
Concurrentque foro tria funera, magna sonabit,
Cornua quod vincatque tubas: faltem tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum,
Nunc, quia, Maecenas, tibi sum convictor; at olim,
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est: quia non, ut forsitan honorem
Jure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum;
Praesertim cautum dignos adsumere, prava
Ambitione procul; felicem dicere non hoc

Me possit, casu quod te sortitus amicum :
Nulla etenim tibi me fors obtulit. optimus olim
Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem.
Ut veni coram, singultim pauca locutus,
(Infans namque pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano vectari rura caballo,
Sed, quod eram, narro : respondes (ut tuus est mos)
Pauca: abeo; et revocas nono post mense, jubesque,
Esse in amicorum numero : magnum hoc ego duco
Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum,
Non patre praeclaro, sed vita et pectore puro.
Atqui si vitiis mediocribus ac mea paucis
Mendoza est natura, alioqui recta; (velut si
Egregio insperflos reprendas corpore naevos)
Si neque avaritiam, neque fordes, nec mala lustra
Objicit vere quisquam mihi; purus et insons,
(Ut me conlaudem) si et vivo carus amicis,
Causa fuit pater his : qui macro pauper agello
Noluit in Flavi ludum me mittere, magni
Quo pueri magnis e centurionibus orti,
Laevo suspensi loculos tabulamque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus aera :
Sed puerum est ausus Romam portare, docer dum
Artes, quas doceat quivis eques atque senator
Semet prognatos. vestem servosque sequentes
In magno ut populo, si quis vidisset, avita
Ex re praeberi sumtus mihi crederet illos.
Ipse mihi custos in corruptissimus omnes
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum
(Qui primus virtutis honos) servavit ab omni
Non solum factio, verum opprobrio quoque turpi :
Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, olim

Si praeco parvas, aut, ut fuit ipse, coactor
 Mercedes sequerer: neque ego essem questus. ob hoc nunc
Laus illi debetur, et a me gratia major.
 Nil me poeniteat sanum patris hujus: eoque
 Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
 Quod non ingenuos habeat clarosque parentes,
 Sic me defendam. longe mea discrepat istis
 Et vox et ratio. nam si Natura juberet
A certis annis aevum remeare peractum,
 Atque alios legere, ad fastum quoscumque parentes
 Optaret sibi quisque; meis contentus, honestos
 Fascibus ac sellis nolle mihi sumere; demens
 Judicio vulgi, sanus fortasse tuo: quod
 Nolle onus, haud unquam solitus, portare molestum.
 Nam mihi continuo major quaerenda foret res;
 Atque salutandi plures; ducendus et unus;
 Et comes alter, uti ne solus rusve peregreve
 Exirem; plures calones, atque caballi
 Pascendi; ducenda petorrita. nunc mihi curto
 Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum;
 Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
 Objiciet nemo fordes mihi, quas tibi, Tilli,
 Cum Tiburte via praetorem quinque sequuntur
 Te pueri laranum portantes oenophorumque.
 Hoc ego commodius, quam tu, praecclare senator,
 Millibus atque aliis vivo. quacumque libido est,
 Incedo solus: percunctor quanti olus ac far:
 Fallacem Circum vespertinumque pererro
 Saepe forum: adfisto divinis: inde domum me
 Ad porri et ciceris refero laganique catinum.
 Coena ministratur pueris tribus; et lapis albus
 Pocula cum cyatho duo sustinet; adstat echinus
 Vilis cum patera guttus, Campana supellex.

Deinde eo
 Surgendum
 Vultum fer
 Ad quartan
 Aut scripto
 Non quo fi
 Ast ubi me
 Admonuit,
 Pransus no
 Ventre diei
 Vita soluto
 His me cor
 Quæctor a

PROSCRIBI
 Hybrida
 Omnibus e
 Persius hic
 Clazomenis
 Durus hoim
 Confidens,
 Sifennas, B
 Ad Regem
 Convenit (I
 Quo fortis,
 Hectora Pri
 Ira fuit cap
 Non aliam
 Summa fui
 Aut si dispa
 Cum Lycio

Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
 Surgendum sit mane, obeundus Marsya, qui se
 Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
 Ad quartam jaceo, post hanc vagor, aut ego, lecto
 Aut scripto quod me tacitum juvet, unguor olivo,
 Non quo fraudatis immundis Natta lueernis.
 At ubi me fessum Sol acrior ire lavatum
 Admonuit, fugio rabioli tempora signi.
 Fransus non avide, quantum interpellat inani
 Ventre diem durare, domesticus otior. haec est
 Vita solitorum misera ambitione gravique.
 His me consolor, vieturum suavius, ac si
 Quæstor avus, pater atque meus, patruusque fuisset.

SATIRA VII.

PROSCRIPTI Regis Rupili pus atque venenum
 Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
 Omnibus et lippis notum et tonsoribus esse.
 Persius hic permagna negotia dives habebat
 Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas;
 Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem;
 Confidens, tumidusque: adeo sermonis amari,
 Sifennas, Barros ut equis praecurreret albis.
 Ad Regem redeo. postquam nihil inter utrumque
 Convenit (hoc etenim sunt omnes jure molesti,
 Quo fortis, quibus adversum bellum incidit. inter
 Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem
 Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors:
 Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque
 Summa fuit. duo si discordia vexet inertes;
 Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
 Cum Lycio Glauco, discedat pigrior, ulro

L

Muneribus missis) Bruto Praetore tenente
 Ditem Asiam, Rupili et Persi par pugnat, uti non
 Compositi melius cum Bitho Bacchius. in jus
 Acres procurrunt, magnum spectaculum uterque.
 Persius exponit causam; ridetur ab omni
 Conventu; laudat Brutum, laudatque cohortem;
 Solem Asiae Brutum adpellat, stellasque salubres
 Adpellat comites, excepto Rege: Canem illum,
 Invisum agricolis fidus venisse: ruebat
 Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
 Tum Praenestinus falso multumque fluenti
 Expressa arbusto regerit convicia; durus
 Vindemiator, et invictus, cui saepe viator
 Cessisset, magna conpellans voce cucullum.
 At Graecus, postquam est Italo perfusus acetum,
 Persius exclamat; Per magnos, Brute, Deos te
 Oro, qui reges consueris tollere, cur non
 Hunc Regem jugulas? operum hoc, mihi crede, tuorum est.

SATIRA VIII.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignum:
 Cum faber, incertus scamnum faceretne Priapum,
 Maluit esse Deum: Deus inde ego, furum aviumque
 Maxima formido: nam fures dextra coercent,
 Obscoenoque ruber porrectus ab inguine palus:
 Ast importunas volucres in vertice arundo
 Terret fixa, vetatque novis considere in hortis.
 Huc prius angustis ejecta cadavera cellis
 Conservus vili portanda locabat in arca:
 Hoc miserae plebi stabat commune sepulcrum,
 Pantolabo scurrae, Nomentanoque nepoti.
 Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum.

Fic dabat; heredes monumentum ne sequeretur.
 Nunc licet Esquiliis habitare salubribus, atque
 Aggere in aprico spatiari; quo modo tristes
 Albis informem spectabant ossibus agrum.
 Cum mihi non tantum furesque feraeque suetae
 Hunc vexare locum, curae sunt atque labori,
 Quantum carminibus quae versant atque venenis
 Humanos animos: has nullo perdere possum,
 Nec prohibere modo, simul ac vaga Luna decorum
 Protulit os, quin ossa legant herbasque nocentes.
 Vici egomet nigra succinctam vadere palla
 Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,
 Cum Sagana majore ululantem (pallor utrasque
 Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram.
 Ungibus, et pullam divellere mordicus agnam
 Cooperunt: crux in fossam confusus; ut inde
 Manes elicerent, animas responsa daturas.
 Lanea et effigies erat, altera cerea: major
 Lanea, quae poenis conpesceret inferiorem.
 Cerea suppliciter stabat, servilibus, utque
 Jam peritura, modis. Hecaten vocat altera, saevam
 Altera Tisiphonen: serpentes atque videres
 Infernas errare canes; lunamque rubentem,
 Ne foret his testis, post magna latere sepultra.
 Mentor at si quid, merdis caput inquinat albis
 Corvorum; atque in me veniat mictum atque cacatum
 Julius, et fragilis Pediatis, furque Voranus.
 Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
 Umbrae cum Sagana resonarent triste et acutum?
 Utque lupi barbam variae cum dente colubrae
 Abdiderint furtim terris? et imagine cerea
 Largior arserit ignis? et ut non testis inultus
 Horruerim voces Furiarum et facta duarum?

Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi
 Diffissa nate ficus: at illae currere in urbem.
 Canidia dentes, altum Saganae caliendum
 Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
 Vincula, cum magno risu quo jocoque videres.

SATIRA IX.

IBAM forte Via Sacra (sicut meus est mos)
 Nescio quid meditans nugarum, totus in illis:
 Adcurrit quidam notus mihi nomine tantum;
 Adreptaque manu, Quid agis, dulcissime rerum?
 Suaviter, ut nunc est, inquam; et cupio omnia quae vis.
 Cum adsestaretur, Numquid vis? occupo: at ille,
 Noris nos, inquit; docti sumus. Hic ego, Pluris
 Hoc, inquam, mihi eris. misere discedere quaerens,
 Ire modo ocius, interdum consistere, in aurem
 Dicere nescio quid puer. cum sudor ad imos
 Manaret talos; O te, Bolane, cerebri
 Felicem, aiebam tacitus. cum quidlibet ille
 Garrire, vicos, urbem laudaret; ut illi
 Nil respondebam: Misere cupis, inquit, abire,
 Jamdudum video: sed nil agis; usque tenebo:
 Persequar. hinc quo nunc iter est tibi? nil opus est te
 Circumagi: quendam volo visere non tibi notum;
 Trans Tiberim longe cubat is, prope Caesaris hortos.
 Nil habeo quod agam, et non sum piger; usque sequar te.
 Demitto auriculas, ut iniquae mentis asellus,
 Cum gravius dorso subiit onus. incipit ille:
 Si bene me novi, non Viscum pluris amicum,
 Non Varium facies: nam quis me scribere plures,
 Aut citius possit versus? quis membra movere
 Mollius? invideat quod et Hermogenes, ego canto.

Interpellandi locus hic erat. Est tibi mater,
Cognati, quis te salvo est opus? Haud mihi quisquam:
Omnes conposui. Felices! nunc ego resto.
Confice: namque instat fatum mihi triste, Sabella
Quod puero cecinit divina mota anus urna:
"Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis,
"Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra:
"Garrulus hunc quando consumet cunque: loquaces,
"Si sapiat, vitet, simul atque adoleverit aetas.
Ventum erat ad Vestae, quarta jam parte diei
Præterita: et casu tunc respondere vadato
Debeat; quod ni fecisset, perdere litem.
Si me amas, inquit, paullum hic ades. Inteream, si
Aut valeo stare, aut novi civilia jura:
Et propero, quo scis. Dubius sum quid faciam, inquit;
Tene relinquam, an rem. Me fodes. Non faciam, ille:
Et præcedere coepit. ego (ut contendere durum
Cum victore) sequor. Maecenas quo modo tecum?
Hinc repetit. paucorum hominum, et mentis bene fanae.
Nemo dexterius fortuna est usus: haberes
Magnum adjutorem, posset qui ferre secundas,
Hunc hominem velles si tradere: dispeream, ni
Summosse omnes. Non isto vivimus illic,
Quo tu rere, modo: domus hac nec purior ulla est,
Nec magis his aliena malis: nil mi officit unquam,
Ditor hic, aut est quia doctior: est locus uni-
cuque suus. Magnum narras, vix credibile. Atqui
Se habet. Accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. Velis tantummodo, quae tua virtus,
Expugnabis: et est qui vinci possit; eoque
Difficiles aditus primos habet. Haud mihi deero:
Muneribus servos corrumpam: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam; tempora quaeram;

Occurram in triviis; deducam. Nil sine magno
 Vita labore dedit mortalibus. Haec dum agit, ecce
 Fuscus Aristius occurrit, mihi carus, et illum
 Qui pulchre nosset. consistimus. Unde venis? et
 Quo tendis? rogat, et respondet. vellere coepi,
 Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
 Distorquens oculos, ut me eriperet. male falsus
 Ridens dissimulare: meum jecur urere bilis.
 Certe nescio quid secreto velle loqui te
 Ajebas mecum. Memini bene; sed meliore
 Tempore dicam; hodie tricesima sabbata. vin' tu
 Curtis Judaeis oppedere? Nulla mihi, inquam,
 Relligio est. At m̄; sum paullo infirmior, unus
 Multorum; ignoscet, alias loquar. Hunccine solem
 Tam nigrum surrexe mihi? fugit inprobus, ac me
 Sub cultro linquit. casu venit obvius illi
 Adversarius, et, Quo tu, turpissime? magna
 Exclamat voce, et, Licet antestari? ego vero
 Oppono auriculam. rapit in jus, clamor utrinque,
 Undique concursus. sic me servavit Apollo.

SATIRA X.

NE^MPE incomposito dixi pede currere versus
 Lucili. quis tam Lucili fautor inepte est,
 Ut non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
 Urbem defricuit, charta laudatur eadem.
 Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque caetera: nam sic
 Et Laberi mimos, ut pulchra poēmata, mirer.
 Ergo non satis est risu diducere rictum
 Auditoris; et est quaedam tamen h̄c quoque virtus:
 Est brevitate opus, ut currat sententia, neu se
 Inpediat verbis lassas onerantibus aures:

Et sermones
 Defendente
 Interdum u
 Extenuanti
 Fortius ac
 Illi, scripta
 Hoc stabant
 Hermogenes
 Nil praeter
 At magnurn
 Misericordia
 Difficile et
 Contigit, a
 Suavior (u
 Cum versu
 Dura tibi p
 Scilicet obl
 Cum Pediu
 Corvinus, p
 Verba foris
 Atqui ego
 Versiculos,
 Post media
 In silvam
 Magnas G
 Turgidus A
 Diffingit R
 Quae nec
 Nec redeat
 Arguta me
 Eludente f
 Unus vivo
 Facta cani

Et sermone opus est modo tristii, saepe jocoſo,
Defendente vicem modo rhetoris atque poëtæ;
Interdum urbani parcentis viribus, atque
Extenuantis eas consulto. ridiculum acri
Fortius ac melius magnas plerumque fecat res.
Illi, scripta quibus comoedia prisca viris est,
Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque simius iste,
Nil praeter Calvum et doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod verbis Graeca Latinis
Misicit. o feri studiorum! quîne putetis
Difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit. at fermo lingua concinnus utraque
Suavior (ut Chio nota si connista Falerni est)
Cum versus facias, teipsum percontor, an, et cum
Dura tibi peragenda rei sit causa Petilli,
Silicet oblitus patriaeque patrisque, Latine
Cum Pedius causas exsudet Poplicola, atque
Corvinus, patriis intermischere petita
Verba foris malis, Canusini more bilinguis?
Atqui ego cum Graecos facerem, natus mare citra,
Versiculos, vetuit me tali voce Quirinus
Post medium noctem visus, cum somnia vera:
In silvam non ligna feras insanius, ac si
Magnas Graecorum malis inplere catervas.
Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
Diffingit Rheni luteum caput; haec ego ludo,
Quæ nec in aede fonent certantia, judice Tarpa,
Nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris.
Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
Eludente fenum, comis garrire libellos,
Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
Facta canit pede ter percusso: forte epos acer,

Ut nemo, Varius dicit; molle atque facetum
 Virgilio adnuerunt gaudentes rure Camenae.
 Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
 Atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
 Inventore minor: neque ego illi detrahere ausim
 Haerentem capiti multa cum laude coronam.
 At dixi fluere hunc lutulentum, saepe fercentem
 Plura quidem tollenda relinquendis. age, quaeo,
 Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
 Nil comis tragicci mutat Lucilius Acci?
 Non ridet versus Enni gravitate minores,
 Cum de se loquitur, non ut majore reprensis?
 Quid vetat et nosmet Lucili scripta legentes
 Quaerere, num illius, num rerum dura negarit
 Versiculos natura magis factos et euntes
 Mollius, ac si quis pedibus quid claudere fenis
 Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
 Ante cibum versus, totidem coenatus? Etrusci
 Quale fuit Cassi rapido ferventius amni
 Ingenium; capsis quem fama est esse librisque
 Ambustum propriis: fuerit Lucilius, inquam,
 Comis et urbanus; fuerit limatior idem,
 Quam rudis, et Graecis intacti carminis auctor,
 Quamque poetarum seniorum turba: sed ille,
 Si foret hoc nostrum fato dilatus in aevum,
 Detereret sibi multa: recideret omne, quod ultra
 Perfectum traheretur: et in versu faciendo
 Saepe caput scaberet, vivos et rodoret ungues.
 Saepe stilum vertas, iterum quae digna legi sint
 Scripturus: neque, te ut miretur turba, labores,
 Contentus paucis lectoribus. an tua demens
 Vilibus in ludis dictari carmina malis?
 Non ego: nam satis est equitem mihi plaudere: ut audax,

Contemtis a
 Men' move
 Vellicet abf
 Fannius He
 Plotius, et
 Valgus, et
 Fuscus; et
 Ambitione
 Pollio; te,
 Vos Bibuli,
 Conplures
 Prudens p
 Adridere v
 Deterius n
 Discipulari
 I puer, atq

Contemtis aliis, explosa Arbuscula dixit.
Men' moveat cimex Pantilius? aut cruciet, quod
Vellicet absentem Demetrius? aut quod ineptus
Fannius Hermogenis laedat conviva Tigelli?
Plotius, et Varius, Maecenas, Virgiliusque,
Valgius, et probet haec Octavius optimus, atque
Fuscus; et haec utinam Viscorum laudet uterque:
Ambitione relegata, te dicere possum,
Pollio; te, ~~Messala~~, tuo cum fratre; simulque
Vos Bibuli, et Servi, simul his te, candide Furni;
Conplures alios, doctos ego quos et amicos
Prudens praetereo: quibus haec, sint qualiacunque,
Adridere velim; doliturus, si placeant spe
Deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli,
Discipularum inter jubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus haec subscribe libello.

S E R M O N U M

L I B E R S E C U N D U S.

S A T I R A I.

SUNT, quibus in Satira videor nimis acer, et ultra
Legem tendere opus: sine nervis altera quidquid
Conposui pars esse putat, similesque meorum
Mille die versus deduci posse. Trebat,
Quid faciam praescribe. Quiescas. Ne faciam, inquis,
Omnino versus? Aio. Peream male, si non
Optimum erat; verum nequeo dormire. Ter uncti
Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto;
Inriguumque mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Caesaris invicti res dicere, multa laborum
Praemia latus. Cupidum, pater optime, vires
Deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereunte cuspite Gallos,
Aut labentis equo describat vulnera Parthi.
Attamen et iustum poteras et scribere fortem,
Scipiadam ut sapiens Lucilius. Haud mihi deero,
Cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Caesaris aurem;
Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.
Quanto restius hoc, quam tristi laedere versu
Pantolabum scurram, Nomentanumque nepotem?
Cum sibi quisque timet, quanquam est intactus, et odit.
Quid faciam? saltat Milonius, ut semel icto

Accessit fervor capit̄, numerusque lucernis.
Castor gaudet equis; ovo prognatus eodem,
Pugnis. Quot capitum vivunt, totidem studiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba
Lucili ritu, nostrū melioris utroque.
Ille velut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris; neque, si male cesserat, usquam
Decurrentis alio, neque si bene: quo fit, ut omnis
Votiva pateat veluti descripta tabella,
Vita senis. sequor hunc, Lucanus an Apulus, anceps:
Nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
Mifsus ad hoc, pulsis (vetus est ut fama) Sabellis,
Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis;
Sive quod Apula gens, seu quod Lucania bellum
Inuteret violenta. sed hic stilus haud petet ultro
Quemquam animantem, et me veluti custodiet ensis
Vagina tectus: quem cur distingere coner,
Tutus ab infestis latronibus? o pater et rex
Jupiter, ut pereat positum rubigine telum;
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
Qui me conmorit (melius non tangere, clamo)
Flebit, et insignis tota cantabitur urbe.
Cervius iratus leges minitatur et urnam;
Canidia Albuci, quibus est inimica, venenum;
Grande malum Turius, si quis se judge certet.
Ut, quo quisque valet, suspectos terreat; utque
Imperet hoc Natura potens, sic conlige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit; unde, nisi intus
Monstratum? Scaevae vivacem crede nepoti
Matrem; nil faciet sceleris pia dextera (mirum
Ut neque calce lupus quemquam, neque dente petit bos)
Sed mala tollet anum vitiatō melle cicuta.
Ne longum faciam; seu me tranquilla senectus

Expectat; seu Mors atris circumvolat alis;
 Dives, inops; Romae, seu Fors ita juss erit, exul;
 Quisquis erit vitae, scribam, color. o puer, ut sis
 Vitalis metuo; et majorum ne quis amicus
 Frigore te feriat. Quid? cum est Lucilius ausus
 Primus in hunc operis conponere carmina morem,
 Detrahere et pellem, nitidus qua quisque per ora
 Cederet, introrsum turpis; num Laelius, aut qui
 Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
 Ingenio offensi? aut laeso doluere Metello?
 Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
 Primores populi adripuit populumque tributum;
 Scilicet uni aequus Virtuti atque ejus amicis.
 Quin, ubi se a vulgo et scena in secreta remorant
 Virtus Scipiadae et mitis sapientia Laeli;
 Nugari cum illo, et discincti ludere, donec
 Decoqueretur olus, soliti. quidquid sum ego, quamvis
 Infra Lucili censum ingeniumque; tamen me
 Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
 Invidia; et fragili quaerens inlidere dentem,
 Offendet solido: nisi quid tu, docte Trebati,
 Dissentis. Evidem nihil hinc diffingere possum.
 Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti
 Incutiat tibi quid sanctorum inficitia legum:
 Si mala condiderit in quem quis carmina, jus est
 Judiciumque. Esto, si quis mala: sed bona si quis
 Judice condiderit laudatur Caesare. si quis
 Opprobriis dignum laceraverit, integer ipse,
 Solventur risu tabulae: tu missus abibis.

QUAE virt
 (Nec m
 Rusticus, ab
 Discite, non
 Cum stupet i
 Adclinis fal
 Verum hic in
 Dicam, si po
 Corruptus ju
 Lassus ab in
 Militia adsue
 Molliter aust
 Seu te discus
 Cum labor e
 Sperne cibun
 Ne biberis d
 Defendens p
 Latrantem f
 Qui partum
 Summa, sed
 Sudando. pi
 Nec scarus, a
 Vix tamen e
 Hoc potius,
 Corruptus v
 Rara avis, et
 Tanquam ad
 Quam lauda
 Carne tamen
 Inparibus fo
 Unde datum

SATIRA II.

Quae virtus et quanta, boni, sit vivere parvo,
Q(Nec meus hic sermo est, sed quem praecepit Ofellus,
Rufius, abnormis sapiens, crassaque Minerva)
Discite, non inter lances mensasque nitentes;
Cum stupet insanas acies fulgoribus, et cum
Adlinis falsis animus meliora recusat:
Verum hic inpransi mecum disquirite. Cur hoc?
Dicam; si potero. male verum examinat omnis
Corruptus judex. leporem se~~tatus~~, equove
Lassis ab indomito; vel si Romana fatigat
Militia adsuetum Graecari; seu pila velox,
Molliter austерum studio fallente labore;
Seu te discus agit, pete cedentem aëra disco;
Cum labor extuderit fastidia; siccus, inanis
Sperne cibum villem; nisi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris est promus, et atrum
Defendens pisces hiemat mare: cum sale panis
Latrantem stomachum bene leniet. Unde putas, aut
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quaere
Sudando. pinguem vitiis albumque nec ostrea,
Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
Hoc potius, quam gallina tergere palatum,
Corruptus vanis rerum; quia veneat auro
Rara avis, et picta pandat spectacula cauda:
Tantquam ad rem adtineat quidquam. num vesceris ista,
Quam laudas, pluma? co~~cto~~ num adest honor idem?
Carne tamen quamvis distat nihil, hac magis illa;
Inparibus formis deceptum te patet. esto.
Unde datum sentis, lupus hic, Tiberinus, an alto

Captus hiet? pontesne inter jaſtatus, an amnis
 Ostia ſub Tuſci? laudas, infane, trilibrem
 Mulum; in ſingula quem minus pulmenta neceſſe eſt.
 Dicit te ſpecies, video. quo pertinet ergo
 Proceros odiſſe lupos? quia ſcilicet illis
 Majorem Natura modum dedit, his breve pondus.
 Jejunus raro ſtomachus vulgaria temnit.
 Porreſtum magno magnum ſpectare catino
 Vellem, ait Harpiis gula digna rapacibus. at vos
 Praefentes Austri, coquite horum obſonia: quanquam
 Putet aper rhombusque recens, mala copia quando
 Aegrum follicitat ſtomachum; cum rapula plenus
 Atque acidias mavult inulas. nec dum omnis abacto
 Pauperies epiſis regum; nam vilibus ovis,
 Nigrisque eſt oleis hodie locus. haud ita pridem
 Galloni paeconis erat acipenſere mensa
 Infamis. quid? tum rhombos minus aequora alebant?
 Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido;
 Donec vos auētor docuit praetorius. ergo
 Si quis nunc mergos ſuaves edixerit affos,
 Parebit pravi docilis Romana juventus.
 Sordidus a tenui vietu diſtabit, Ofello
 Judice. nam fruſtra vitium vitaveris illud,
 Si te alio pravus detorferis. Avidienus,
 Cui Canis ex vero ductum cognomen adhaeret.
 Quinquennes oleas eſt, et ſilvestria corna; et
 Ac, niſi mutatum, parcit defundere vinum; et
 Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit
 Ille repotia, natales, alioſve dierum
 Festos albatus celebret) cornu ipſe bili bri
 Caulibus inſtillat, veteris non parcus acetii.
 Quali igitur vietu sapiens utetur, et horum
 Utrum imitabitur? hac urguet lupus, hac canis, aiunt.

Mundus erit, qua non offendat fordibus, atque
In neutram partem cultūs miser. hic neque servis,
Albuci senis exemplo, dum munia didit,
Sævus erit: nec sic ut simplex Naevius, unctam
Convivis præbebit aquam: vitium hoc quoque magnum.
Accipe nunc, vietus tenuis quae, quantaque fecum
Adferat. in primis valeas bene: nam variae res
Ut noceant homini, credas, memor illius escae
Quæ simplex olim tibi federit. at simul affis
Miscueris elixa, simul conchylia turdis;
Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
Lenta feret pituita. vides, ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum
Hæternis vitiis animum quoque prægravat una,
Atque adfigit humo divinae particulam aureæ.
Alter, ubi dicto citius curata sopori
Membra dedit, vegetus præscripta ad mumia surgit.
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam;
Sive diem festum rediens advixerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus, ubique
Accident anni, et tractari mollius aetas
Inbecilla volet: tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer et validus præsumis, mollitem; seu
Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant, non quia nasus
Illi nullus erat: sed, credo, hac mente, quod hospes
Tardius adveniens, vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus consumeret. hos utinam inter
Heroas natum tellus me prima tulisset!
Das aliquid famae, quae carmine gratiæ aurem
Occupat humanam? grandes rhombi, patinaeque
Grande ferunt una cum damno dedecus. adde
Iratum patrum, vicinos, te tibi iniquum,

Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
 As, laquei pretium. Jure, inquis, Trasius itis
 Jurgatur verbis: ego ve^ctigalia magna
 Divitiasque habeo tribus amplas regibus. Ergo
 Quod superat, non est melius quo insumere possis?
 Cur eget indignus quisquam, te divite? quare
 Templa ruunt antiqua Deūm? cur, inprobe, carae
 Non aliquid patriae tanto emetiris acervo?
 Uni nimirum tibi recte semper erunt res?
 O magnus posthac inimicis risus! uterne
 Ad casus dubios fidel sibi certius? hic, qui
 Pluribus adsuerit mentem corpusque superbū;
 An qui contentus parvo, metuensque futuri,
 In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
 Quo magis his credas: puer hunc ego parvus Ofellum
 Integris opibus novi non latius usum,
 Quam nunc accisis. videas metato in agello,
 Cum pecore et gnatis, fortem mercede colonum,
 Non ego, narrantem, temere edi luce profesta:
 Quidquam praeter olus fumosae cum pede pernae:
 Ac mihi, seu longum post tempus venerat hospes,
 Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
 Vicius; bene erat, non piscibus urbe petitis,
 Sed pullo, atque hoedo: tum pensilis uva secundas
 Et nux ornatbat mensas, cum duplice ficu.
 Post hoc ludus erat culpa potare magistra:
 Ac venerata Ceres, ut culmo surgeret alto,
 Explicit vino contra^ctae seria frontis.
 Saeviat, atque novos moveat Fortuna tumultus;
 Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcias, aut vos,
 O pueri, nituistis, ut huc novus incola venit?
 Nam propriae telluris herum Natura, neque illum,
 Nec me, nec quemquam statuit, nos expulit ille;

Illum aut
 Postremu
 Nunc age
 Dic̄tus, e
 Nunc mi
 Fortiaque
 Sic raro
 Membr
 Iratus tibi
 Nil dignu
 Saturnalib
 Die aliqui
 Culpantur
 Iratis natu
 Atqui vult
 Si vacuum
 Quorsum
 Eupolin A
 Invidiā p
 Contemnē
 Desidia; a
 Ponendum
 Verum ob
 Tam bene
 Ad medium
 Excussus p
 Quō vafer
 Quid sculp
 Callidus hu
 Hortos, eg

Illum aut nequities, aut vafri infcitia juris,
Postremum expellet certe vivacior heres.
Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dicitus, erit nulli proprius, sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alii. quocirca vivite fortes,
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

SATIRA III.

SIC raro scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quaeque retexens,
Iatus tibi, quod vini somnique benignus
Nil dignum fermone canas : quid fiet ? at ipsis
Saturnalibus hue fugisti sobrios. ergo
Dic aliquid dignum promissis. incipe. nil est.
Culpantur frustra calami, inmeritusque laborat
Iratis natus paries Dis atque poëtis.
Atqui vultus erat multa ac praeclara minantis,
Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro ?
Eupolin Archilocho ? comites educere tantos ?
Invidiam placare paras, Virtute relicta ?
Contemnere miser. vitanda est improba Siren
Desidia ; aut quidquid vita meliore parasti
Ponendum aequo animo. Di te, Damasippe, Deaeque
Verum ob consilium donent tonsore. sed unde
Tam bene me nosti ? Postquam omnis res mea Janum
Ad medium fracta est, aliena negotia curo,
Excussus propriis. olim nam quaerere amabam,
Quo vafer ille pedes lavisset Sisyphus aere ;
Quid sculptum infabre, quid fusum durius esset ;
Callidus huic signo ponebam millia centum ;
Hortos, egregiasque domos mercarier unus

Cum lucro noram. unde frequentia Mercuriale
 Inposuere mihi cognomen compita. Novi,
 Et miror morbi purgatum te illius. Atqui,
 Emovit veterem mire novus, ut solet, in cor
 Trajecto lateris miseri, capitifve dolore :
 Ut lethargicus hic eum fit pugil, et medicum urgnet.
 Dum ne quid simile huic, esto ut libet. O bone, ne te
 Frustrere; insanis et tu, stultique prope omnes,
 Si quid Stertinius veri crepat; unde ego mira
 Descripsi docilis praecepta haec, tempore quo me
 Solatus jussit sapientem pascere barbam;
 Atque a Fabricio non tristem ponte reverti.
 Nam, male re gesta, cum vellem mittere operto
 Me capite in flumen, dexter stetit, et, Cave faxis
 Te quidquam indignum: pudor, inquit, te malus urgnet,
 Insanos qui inter vereare insanus haberi.
 Primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
 Solo; nil verbis, pereas quin fortiter, addam.
 Quem mala stultitia, et quemcunque infacia veri
 Caecum agit, insanum Chrysippi porticus et grec
 Autumat. haec populos, haec magnos formula reges,
 Excepto sapiente, tenet. nunc accipe, quare
 Desipient omnes, aequa ac tu, qui tibi nomen
 Insano posuere. velut silvis, ubi passim
 Palantes error certo de tramite pellit,
 Ille sinistrorum, hic dextrorum abit; unus utrique
 Error, sed variis includit partibus: hoc te
 Crede modo insanum; nihil ut sapientior ille,
 Qui te deridet, caudam trahat. est genus unum
 Stultiae nihilum metuenda timentis; ut ignes,
 Ut rupes, fluviosque in campo obstatre queratur:
 Alterum et huic varium et nihil sapientius, ignes
 Per medios fluviosque ruentis. clamet amica

Mater, honesta foror, cum cognatis pater, uxor,
 Hic fossa est ingens, hic rupes maxima, serva :
 Non magis audierit, quam Fufius ebrius olim,
 Cum Ilionam edormit ; Catienis mille ducentis,
 "Mater, te adpello," clamantibus. huic ego vulgus
 Errori similem cunctum insanire docebo.
 Infanit veteres statuas Damasippus emendo :
 Integer est mentis Damasippi creditor ? esto :
 Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam :
 Tunc insanus eris, si acceperis ? an magis excors
 Rejecta praeda, quam praesens Mercurius fert ?
 Scribe decem a Nerio : non est satis : adde Cicutae
 Nodus tabulas centum : mille adde catenas :
 Effugiet tamen haec sceleratus vincula Proteus.
 Cum rapies in jus malis ridentem alienis ;
 Fiet aper, modo avis, modo faxum, et, cum volet, arbor.
 Si male rem gerere insanis est : contra, bene fani :
 Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli
 Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
 Audire, atque togam jubeo conponere, quisquis
 Ambitione mala, aut argenti pallet amore ;
 Quisquis luxuria, tristive superstitione,
 Aut alio mentis morbo calet ; huc proprius me,
 Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
 Danda est ellebori multo pars maxima avaris :
 Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
 Heredes Staberi summam incidere sepulcro ;
 Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
 Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arri,
 Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
 Seu recte, hoc volui, ne sis patrhus mihi. Credo
 Hoc Staberi prudentem animum vidisse. Quid ergo
 Sensit, cum summam patrioni insculpere faxo

Heredes voluit? quoad vixit, credidit ingens
 Pauperiem vitium, et cavit nihil acrius; ut, si
 Forte minus locuples uno quadrante periret,
 Ipse videretur sibi nequior. omnis enim res,
 Virtus, fama, decus, divina humanaque pulchris
 Divitiis parent; quas qui construxerit, ille
 Clarus erit, fortis, justus. Sapiensne? Etiam, et rex
 Et quidquid volet. hoc, veluti virtute paratum,
 Speravit magnae laudi fore. Quid simile isti
 Graecus Aristippus? qui servos projicere aurum
 In media jussit Libya; quia tardius irent
 Propter onus segnes. uter est infanior horum?
 Nil agit exemplum, item quod lite resolvit.
 Si quis emat citharas, emtas conportet in unum,
 Nec studio citharae, nec Musae deditus ulli;
 Si scalpra ac formas non tutor; nautica vela
 Aversus mercaturis; delirus, et amens
 Undique dicatur merito. qui discrepat istis,
 Qui nummos aurumque recondit, nescius uti
 Conpositis, metuensque velut contingere sacrum?
 Si quis ad ingentem frumenti semper acervum
 Porrectus vigilet cum longo fuste, neque illinc
 Audeat esuriens dominus contingere granum;
 Ac potius foliis parcus vescatur amaris:
 Si, positis intus Chii veterisque Falerni
 Mille cadis, nihil est, tercentum millibus, acre
 Potet acetum: age, si et stramentis incubet unde-
 octoginta annos natus, cui stragula vestis,
 Blattarum ac tinearum epulae, putrefaciat in arca;
 Nimirum infanus paucis videatur; eo quod
 Maxima pars hominum morbo jaestatur eodem.
 Filius, aut etiam haec libertus ut ebibat heres,
 Dis inimice senex, custodis, ne tibi desit?

Quantul
 Unguere
 Cooperis
 Si quidvi
 Undique
 Incipias,
 Infanum
 Cum laq
 Incolum
 Nec ferr
 An tu re
 Ac non a
 In matr
 Quin, ex
 Nil fane
 Non Pyl
 Electram
 Hanc fun
 Pauper C
 Qui Veier
 Campana
 Quondam
 Jam circu
 Curreret.
 Excitat h
 Effundi f
 Ad numer
 Ni tua cu
 Men' viv
 Deficient
 Ingens ac
 Tu cessas
 Quanti er

Quantulum enim summae curtabit quisque dierum,
Unguere si caules oleo meliore, caputque
Cooperis inpexa foedum porrigine? quare,
Si quidvis satis est, perjurias, surripis, aufers
Undique? tun' sanus? populum si caedere faxis
Incipias, servosve, tuo quos aere pararis;
Insanum te omnes pueri, clamentque puellae.
Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
Incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argis,
Nec ferro, ut demens, genitricem occidis, Orestes.
An tu reris eum occisa insanisse parente,
Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin, ex quo est habitus male tutae mentis Orestes,
Nil sane fecit, quod tu reprendere possis;
Non Pyladen ferro violare, aususve fororem
Electram: tantum maledicit utrique, vocando
Hanc furiam, hunc aliud, jussit quod splendida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus et auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappamque profestis,
Quondam lethargo grandi est oppressus; ut heres
Jam circum loculos, et claves laetus ovansque
Curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis
Excitat hoc pacto: mensam poni jubet, atque
Effundi faccos nummorum, accedere plures
Ad numerandum; hominem sic erigit. addit et illud;
Ni tua custodis, avidus jam haec auferet heres.
Men' vivo? Ut vivas igitur, vigila. hoc age. Quid vis?
Deficient inopem venae te, ni cibus atque
Ingens accedat stomacho fultura ruentii.
Tu cessas? agedum: sume hoc ptisanarium oryzae.
Quanti emptae? Parvo. Quanti ergo? Octo assibus. Eheu!

Quid refert morbo, an furtis, pereamne rapinis?
 Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid avarus?
 Stultus et insanus. Quid? si quis non sit avarus?
 Continuo sanus? Minime. Cur Stoice? Dicam.
 Non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
 Hic aeger: recte est igitur, surgetque? negabit:
 Quod latus, aut renes morbo tentantur acuto.
 Non est perjurus, neque sordidus: inmolet aequis
 Hie porcum Laribus. verum ambitionis et audax.
 Naviget Anticyram. quid enim differt, balatroni
 Dones quidquid habes, an nunquam utare paratis?
 Servius Oppidius Canusi duo praedia, dives
 Antiquo censu, gnatis divisae duobus
 Fertur, et hoc moriens pueris dixisse vocatis
 Ad lectum: Postquam te talos, Aule, nuesque
 Ferre sinu laxo, donare, et ludere vidi:
 Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem;
 Extimui, ne vos ageret vesania discors;
 Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
 Quare per Divos oratus uterque Penates,
 Tu cave ne minuas; tu ne majus facias id,
 Quod satis esse putat pater, et Natura coercet.
 Praeterea, ne vos titillet gloria, jure-
 jurando obstringam ambo: uter aedilis, fueritve
 Vestrum praetor, is intestabilis et facer esto.
 In cicere atque faba bona tu, perdasque lupinis,
 Latus ut in circu spatiere, et aeneus ut stes;
 Nudus agris, nudus nummis, insane, paternis?
 Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
 Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
 Ne quis humasse velit Ajacem, Atrida, vetas cur?
 Rex sum. Nil ultra quaero plebeius. Et aequam
 Rem imperito: ac si qui videor non justus; insulto

Dicere, quae sentit, permitto. Maxime Regum,
 Di tibi dent capta classem deducere Troja;
 Ergo consulere, et mox respondere licebit?
 Consule. Cur Ajax heros ab Achille secundus
 Putreficit, toties servatis clarus Achivis;
 Gaudeat ut populus Priami, Priamusque inhumato,
 Per quem tot juvenes patrio caruere sepulcro?
 Mille ovium insanus morti dedit, inclytum Ulyssem
 Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
 Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide natara
 Ante aras, spargisque mola caput, inprobe, falsa,
 Rectum animi servas? Quorsum? Insanus quid enim Ajax
 Fecit? cum stravit ferro pecus; abstinuit vim
 Uxore et gnato, mala multa precatus Atridis:
 Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulyssem.
 Verum ego, ut haerentes adverso littore naves
 Eriperem, prudens placavi sanguine Divos.
 Nempe tuo, furiose. Meo, sed non furiosus.
 Qui species alias veris, scelerisque tumultu
 Permittas capiet, conmotus habebitur; atque
 Stultitiae erret, nihilum distabit, an ira.
 Ajax inmeritos dum occidit, desipit, agnos?
 Cum prudens scelus ob titulos admittis inanes,
 Stas animo? et purum est, vitio tibi cum tumidum est cor?
 Si quis leictica nitidam gestare amet agnam;
 Huic vestem, ut gnatae, paret ancillas, paret aurum;
 Pusam, aut Pusillam adpellet, fortique marito
 Destinet uxorem; interdicto huic omne adimat jus
 Praetor, et ad sanos abeat tutela propinquos.
 Quid? si quis gnatam pro muta devovet agna,
 Integer est animi? ne dixeris. ergo ubi prava
 Stultitia, hic summa est insania: qui sceleratus,
 Et furiosus erit. quem cepit vitrea fama,

Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
 Nunc, age, Luxuriam et Nomentanum adripe mecum:
 Vincet enim stultos ratio infanire nepotes.
 Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
 Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
 Unguentarius ac Tusci turba inopia vici,
 Cum scurris fartner, cum Velabro omne macellum,
 Mane domum veniant. quid tum? venere frequentes;
 Verba facit leno: Quidquid mihi, quidquid et horum
 Cuique domi est, id crede tuum; et vel nunc pete, vel cras.
 Accipe, quid contra juvenis responderit aequus.
 In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
 Coenem ego: tu pisces hiberno ex aequore verris:
 Segnis ego, indignus qui tantum possideam. aufer:
 Sume tibi decies; tibi tantundem; tibi triplex,
 Unde uxor media currit de nocte vocata.
 Filius Aesopi detraetam ex aure Metellae,
 (Scilicet ut decies solidum absorberet) aceto
 Diluit insignem baccam, qui fanior, ac si
 Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?
 Quincti progenies Arri, par nobile fratum,
 Nequitia et nugis, pravorum et amore gemellum,
 Luscinias soliti inpenso prandere coemtas:
 Quorsum abeant fani? creta an carbone notandi?
 Aedificare casas, plostello adjungere mures,
 Ludere par inpar, equitare in arundine longa,
 Si quem delectet barbatum; amentia verset.
 Si puerilins his ratio esse evincet amare;
 Nec quidquam differre, utrumne in pulvere, trimus
 Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
 Sollicitus plores: quaero, faciasne, quod olim
 Mutatus Polemo? ponas insignia morbi,
 Fasciolas, cubital, focalia: potus ut ille

Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
Postquam est inpransi conreptus voce magistri?
Porrigis irato puerο cum poma, recusat;
Sumē Catelle; negat: si non des, optat. amator
Exclusus quā distat? agit ubi secum, eat, an non,
Quo redditurus erat non arcessitus; et haeret
Invisis foribus: ne nunc, cum me vocat ultro,
Acedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit, revocat, redeam? non, si obsecrat. Ecce
Servus non paullo sapientior: o here, quae res
Nec modum habet neque consilium, ratione modoque
Tractari non vult. in amore haec sunt mala: bellum,
Pax rursum. haec si quis tempestatis prope ritu
Mobilia, et caeca fluitantia forte, laboret
Reddere certa sibi, nihilo plus explicet, ac si
Infanire paret certa ratione modoque.
Quid? cum Picenis excerpens semina pomis,
Gaudes, si cameram percussi forte, penes te es?
Quid? cum balba feris annofo verba palato,
Aedificante casas quā sanior? adde cruento
Stultitiae, atque ignem gladio scrutare. modo, inquam,
Hellade percussa, Marius cum praecepit se,
Cerritus fuit? an commotae criminē mentis
Absolves hominem, et sceleris damnabis eundem,
Ex more inponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat, et, Unum,
(Quid tam magnum? addens) unum me surpite morti,
Dis etenim facile est, orabat; fanus utrisque
Auribus, atque oculis: mentem, nisi litigiosus,
Exciperet dominus, cum venderet. hoc quoque vulgus
Chrysippus ponit fecunda in gente Meneni.
Jupiter, ingentes qui das, adimisque dolores,

Mater ait pueri menses jam quinque cubantis,
 Frigida si puerum quartana reliquerit, illo
 Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
 In Tiberi stabit. casus medicusve levarit
 Aegrum ex praecipiti; mater delira necabit
 In gelida fixum ripa, febrimque reducet.
 Quone malo mentem concussa? timore Deorum.
 Haec mihi Stertinus, sapientum octavus, amico
 Arma dedit; posthac ne conpellarer iuultus.
 Dixerit insanum qui me, totidem audiet; atque
 Respicere ignoto disbet pendentia tergo.
 Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris,
 Quam me stultitiam (quoniam non est genus unum)
 Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.
 Quid? caput abscissum manibus cum portat Agave
 Gnati infelcis, sibi tum furiosa videtur?
 Stultum me fateor (liceat concedere veris)
 Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
 Aegrotare putes animi vitio. Accipe: primum
 Aedificas; hoc est, longos imitaris, ab imo
 Ad summum totus moduli bipedalis, et idem
 Corpore majorem rides Turbonis in armis
 Spiritum et incessum: qui ridiculus minus illo?
 An quodcumque facit Maecenas, te quoque verum est,
 Tanto dissimilem, et tanto certare minorem?
 Absentis ranae pullis vituli pede pressis,
 Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
 Belua cognatos eliserit. illa rogare,
 Quantane? num tandem, se inflans, sic magna fuisset?
 Major dimidio. Num tanto? cum magis atque
 Se magis inflaret; Non, si te ruperis, inquit,
 Par eris. Haec a te non multum abludit imago.
 Adde poëmata nunc, hoc est, oleum adde camino;

Quae si quis
 Non dico he
 Majorem co
 Mille puella
 O major tan

UNDE, e
 Ponere
 Pythagoran
 Peccatum f
 Interpellari
 Quod si int
 Sive est nat
 Quin id era
 Ut pote res t
 Ede homini
 Ipsa memor
 Longa quib
 Ut succi me
 Ponere, na
 Caule subun
 Dulcior: in
 Si vespertin
 Ne gallina
 Doctus eris
 Hoc teneras
 Natura est;
 Aestates per
 Finiet, ante
 Aufidius for
 Mendose; c

Quae si quis sanus fecit, sanus facis et tu.
 Non dico horrendam rabiem. Jam define. Cultum
 Majorem censu. Teneas, Damasippe, tuis te.
 Mille puellarum, puerorum mille furores.
 O major tandem parcas infane minori.

SATIRA IV.

UNDE, et quo Catius? Non est mihi tempus aventi
 Ponere signa novis praeceptis; qualia vincant
 Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platona.
 Peccatum fateor, cum te sic tempore laevo
 Interpellarim : sed des veniam bonus, oro.
 Quid si intercederit tibi nunc aliquid, repetes mox;
 Sive est naturae hoc, sive artis, mirus utroque.
 Quin id erat curae, quo pacto cuncta tenerem;
 Ut pote res tenues, tenui sermone peractas.
 Ede hominis nomen; simul an Romanus, an hospes.
 Ipsa memor praecepta canam: celabitur auctor.
 Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
 Ut succi melioris, et ut magis alba rotundis,
 Ponere; namque marem cohibent callosa vitellum.
 Caule suburbanus, qui siccis crevit in agris,
 Dulcior: in rigo nihil est elutius horto.
 Si vespertinus subito te oppresserit hospes;
 Ne gallina malum responset dura palato,
 Doctus eris vivam misto mersare Falerno:
 Hoc teneram faciet. pratenisibus optima fungis
 Natura est; aliis male creditur. ille salubres
 Aestates peraget, qui nigris prandia moris
 Finiet, ante gravem quae legerit arbore solem.
 Aespidius fortis miscebat mellia Falerno,
 Mendose; quoniam vacuis committere venis

Nil nisi lene decet. leni praecordia mulso
 Prolueris melius. si dura morabitur alvus,
 Mitulus et viles pellent obstantia conchae,
 Et lapathi brevis herba; sed albo non sine Coo.
 Lubrica nascentes inplet conchylia lunae.
 Sed non omne mare est generosae fertile testae:
 Murice Bajano melior Lucrina peloris,
 Ostrea Circaeis, Miseno oriuntur echini;
 Pectinibus patulis jactat se molle Tarentum.
 Nec sibi coenarum quivis temere adroget artem,
 Non prius exacta tenui ratione saportam.
 Nec satis est cara pisces averrere mensa,
 Ignarum, quibus est jus aptius, et quibus assis
 Languidus in cubitum jam se conviva reponet.
 Umber, et ligna nutritus glande, rotundas
 Curvet aper lances carnem vitantis inertem;
 Nam Laurens malus est, ulvis et arundine pinguis.
 Vinea summittit capreas non semper edules.
 Fecundae leporis sapiens sectabitur armos.
 Piscibus atque avibus quae natura, et foret aetas,
 Ante meum nulli patuit quae sita palatum.
 Sunt quorum ingenium nova tantum crustula promit.
 Nequaquam satis in re una consumere curam:
 Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, laboret;
 Quali perfundat pisces securus olivo.
 Massica si coelo subponas vina sereno,
 Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura.
 Et decebat odor nervis inimicus: at illa
 Integrum perdunt lino vitiata saporem.
 Surrentina vafer qui miscet faece Falerna
 Vina, columbino limum bene colligit ovo;
 Quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
 Tostis marcentem squillis recereabis et Afra

otorem cochlea : nam laetitia innatat acri
 olt vinum stomacho : perna magis, ac magis hillis
 flagitat in morsus refici : quin omnia malit,
 Quaecumque inmundis fervent adlata popinis.
 Et operaे pretium duplicitis pernoscere juris
 Naturam. Simplex e dulci constat olivo :
 Quod pingui miscere mero muriaque decebit,
 Non alia, quam qua Byzantia putuit orca.
 Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
 Corycioque croco sparsum stetit, insuper addes
 Pressa Venafranae quod bacca remisit olivae.
 Picnis cedunt pomis Tiburtia succo :
 Nam facie praestant. Venucula convenit ollis.
 Rectius Albanam fumo duraveris uvam :
 Hanc ego cum malis, ego faecem primus, et alec,
 Primus et invenior piper album cum fale nigro
 incretum, puris circumposuisse catillis.
 Inmane est vitium, dare millia terna macello,
 Angustoque vagos pisces urguere catino.
 Magna movent stomacho fastidia ; seu puer unctis
 Tractavit calicem manibus, dum furta ligurit :
 Sive gravis veteri craterae limus adhaesit.
 Filibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
 Consilis sumtus ? neglectis, flagitium ingens.
 Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
 Et Tyrias dare circum inlota toralia vestes,
 Oblitum, quanto curam sumtumque minorem
 Haec habent, tanto reprendi justius illis,
 Quae nisi divitibus nequeant contingere mensis ?
 Doce Cati, per amicitiam Divosque rogatus,
 Ducere me auditum, perges quumcunque, memento.
 Nam quamvis referas memori mihi pectori cuncta,
 Non tamen interpres tantundem juveris. adde

Vultum habitumque hominis; quem tu vidisse beatus
 Non maghi pendis, quia contigit: at mihi cura
 Non mediocris ineft, fontes ut adire remotos,
 Atque haurire queam vitae pracepta beatae.

SATIRA V.

Hoc quoque, Tiresia, praeter narrata, petenti
 Responde: quibus amissas reparare queam res
Artibus atque modis. quid ride? jamne, dolose,
 Non satis est Ithacam revehi, patriosque penates
Aspicere? O nulli quidquam mentite, vides, ut
 Nudus inopsque domum redeam, te vate: neque illic
 Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. atqui
 Et genus et virtus, nisi cum re, vilior alga est.
Quando pauperiem, missis ambagibus, horres:
Accipe, qua ratione queas ditescere. turdus,
 Sive aliud privum dabitur tibi, devolet illuc,
 Res ubi magna nitet, domino fene: dulcia poma,
 Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem gustet venerabilior Lare dives;
 Qui quamvis perjurus erit, sine gente, cruentus
 Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
 Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
 Utne tegam spurco Damae latus? haud ita **T**rojae
 Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
 Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare jubebo.
 Et quandam majora tuli. tu protenus, unde
 Divitias, aerisque ruam, dic, augur, acervos.
 Dixi equidem, et dico. captes astutus ubique
 Testamenta senum: neu, si vafer unus et alter
 Insidiatorem praerofo fugerit hamo,
 Aut spem deponas, aut artem inlusus omittas.

magna minorve foro si res certabitur olim;
lvet uter locuples sine gnatis, improbus, ultro
qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
defensor: fama civem causaque priorem
perne, domi si gnatus erit, secundave conjux.
quincte, puta, aut Publi (gaudent praenomine molles
auriculae) tibi me virtus tua fecit amicum:
us anceps novi: causas defendere possum:
ripet quivis oculos citius mihi, quam te
contemptum cassa nuce pauperet: haec mea cura est,
te quid tu perdas, neu sis jocus. ire domum, atque
elliculam curare jaibe: si cognitor ipse:
ersta, atque obdura: seu rubra Canicula findet
infantes statuas: seu pingui tentus omafo
arius hibernas cana nixe confspuet Alpes.
onne vides (aliquis cubito stanter prope tangens
quiet) ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
ures adnabunt thunni, et cetaria crescent.
cui praeterea validus male filius in re
declara sublatus aletur; ne manifestum
elibus obsequium nudet te, leniter in spem
drepe officiosus, ut et scribare secundus
eres; et, si quis casus puerum egerit Orco,
vacuum venias: perraro haec alea fallit.
qui testamentum tradet tibi cunque legendum,
bonuere, et tabulas a te removere memento:
tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
tra velit versu: solus, multisne coheres,
doci percurre oculo. plerumque recocitus
triba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
captorque dabit risus Nasica Corano.
cum furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:

Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
 Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
 Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
 Demissum genus Aenea, tellure marique
 Magnus erit; fortis nubet procera Corano
 Filia Nasicae metuentis reddere soldum.
 Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit, atque
 Ut legat, orabit: multum Nasica negatas
 Accipiet tandem, tacitus leget; invenietque
 Nil sibi legatum, praeter plorare, suisque.
 Illud ad haec jubeo: mulier si forte dolosa,
 Libertusve senem delirum temperet; illis
 Accedas socius: laudes, lauderis ut absens.
 Adjuvat hoc quoque: sed vincit longe prius ipsum
 Expugnare caput. scribet mala carmina vecors?
 Laudato. scortator erit? cave te roget: ultro
 Penelopen facilis potiori trade. Putasne,
 Perduc i poterit tam frugi, tamque pudica,
 Quam nequiere proci recto depellere cursu?
 Venit enim magno, donandi parca juventus,
 Nec tantum Veneris, quantum studiosa culinae.
 Sic tibi Penelope frugi est: quae si semel uno
 De fene gustarit, tecum partita lucellum,
 Ut canis, a corio nunquam absterrebitur uncto.
 Me fene, quod dicam, factum est. anus improba Thebis
 Ex testamento sic est elata: cadaver
 Unctum oleo largo nudis humeris tulit heres:
 Scilicet elabi si posset mortua: credo,
 Quod nimium institerat viventi. cautus adito:
 Neu desis operae: neve inmoderatus abundes.
 Difficilem et morosum offendes garrulus. ultro
 Non etiam fileas. Davus sis comicus; atque
 Stes capite obstipo, multum similis metuenti.

Obsequio grassare: mone, si increbuit aura,
 Cautus uti velet carum caput: extrahe turba
 Oppositis humeris: aurem substringe loquaci.
 Importunus amat laudari? donec, Ohe jam!
 Ad coelum manibus sublatis dixerit, urgue, et
 Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
 Cum te servitio longo curaque levarit;
 Et certum vigilans, Quartae sit partis Ulysses,
 Audieris heres: Ergo nunc Dama sodalis.
 Nusquam est? unde mihi tam fortē, tamque fidelem?
 Sparge subinde: et, si paullum potes, inlacrimare. est
 Gaudia prodentem vultum celare. sepulcrum
 Permissum arbitrio, sine fordibus extrue: funus
 Egregie factum laudet vicinia. si quis
 Forte coheredum senior male tussiet; huic tu
 Dic, ex parte tua, seu fundi, sive domus sit
 Emtor, gaudentem nummo te addicere. sed me
 Imperiosa trahit Proserpina; vive, valeque.

SATIRA VI.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
 Hortus ubi, et tecto vicinus jugis aquae fons,
 Paullum silvae super his foret. auctius atque
 Melius fecere. bene est. nihil amplius oro,
 Iaia nate, nisi ut propria haec mihi munera faxis.
 Neque majorem feci ratione mala rem,
 Nec sum facturus vitio, culpave minorem:
 Veneror stultus nihil horum; O si angulus ille
 Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
 Si urnam argenti fors quae mihi monstret! ut illi
 Hesfauro invento qui mercenarius agrum
 Cum ipsum mercatus aravit, dives amico

N

Hercule: si quod adest, gratum juvat: hac prece te oro,
 Pingue pecus domino facias, et cetera praeter
 Ingenium; utque soles, custos mithi maximus adfis.
 Ergo ubi me in montes et in arcem ex urbe removi,
 Quid prius in histrum Satiris Musaque pedestri?
 Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auster,
 Autumnusque gravis, Libilitinae quaestus acerbae.
 Matutine pater, seu Jane libentius audis,
 Unde homines operum primos vitaeque labores
 Instituunt (sic Dis placitum) tu carminis esto
 Principium. Romae sponsorem me rapis. Eia,
 Ne prior officio quisquam respondeat, urgue:
 Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem
 Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
 Postmodo, quod m̄ ob sit, clare certumque locuto,
 Luctandum in turba, facienda injuria tardis.
 Quid vis, infane, et quas res agis? improbus urguet
 Iratis precibus. tu pulsus omne quod obstat,
 Ad Maecenatem memori si mente recursras.
 Hoc juvat, et melli est, non mentiar. at simul atras
 Ventum est Esquiliis, aliena negotia centum
 Per caput et circa saliunt latus. ante secundam
 Roscius orabat sibi adesses ad Puteal cras.
 De re communi scribae magna atque nova te
 Orabant hodie meminisse, Quincte, reverti.
 Inprimat his, cura, Maecenas signa tabellis.
 Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit, et instat.
 Septimus octavo propior jam fugerit annus,
 Ex quo Maecenas me coepit habere fuorum
 In numero, duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
 Vellent, iter faciens, et cui concredere nugas
 Hoc genus: Hora quota est? Threx est Gallina Syro par?
 Matutina parum cautos jam frigora mordent;

Et quae
 Per totu
 Invidiae
 Lusifer i
 Frigidus
 Quicunq
 Scire, De
 Numquia
 Semper e
 Si quidqu
 Praedia C
 Jurantem
 Scilicet eg
 Perditur H
 Orus, qu
 Nunc veter
 Ducere sol
 O quando
 Uncta sati
 O noctes, o
 Ante larem
 Pasco libati
 Siccat inae
 Legibus in
 Pocula, feu
 Sermo oritu
 Nec male n
 Pertinet, ac
 Divitiis hor
 Quidve ad a
 Et quae sit
 Cervius ha
 Ex re fabell

Et quae rimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus, subiectior in diem et horam
Invidiae. Noster ludos spectaverit una,
Luferit in campo, Fortunae filius, omnes.
Frigidus a Rostris manat per compita rumor,
Quicunque obvius est, me consultit, O bone (nam te
Scire, Deos quoniam proprius contingis, oportet)
Numquid de Dacis audisti? Nil equidem. Ut tu
Semper eris derisor! At omnes Di exagitent me,
Si quidquam. Quid? militibus promissa Triquetra
Praedia Caesar, an est Itala tellure daturus?
Jurantem me scire nihil, miratur, ut unum
Scilicet egregii mortalem altique silenti.
Perditur haec inter misero lux, non sine votis,
Orus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit,
Nunc veterum libris, nunc somno, et inertibus horis
Ducere sollicitae jucunda oblivia vitae?
O quando faba Pythagorae cognata, simulque
Uncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes, coenaeque Deum! quibus ipse, meique
Ante larem proprium vescor; vernalisque procaces
Pasco libatis dapibns. prout cuique libido est,
Siccat inaequales calices conviva, solutus
Legibus insanis; seu quis capit acria fortis
Pocula, seu modicis uvescit laetius. ergo
Sermo oritur, non de villis domibusve alienis,
Nec male necne Lepos saltet: sed quod magis ad nos
Pertinet, ac nescire malum est, agitamus: utrumne
Divitiis homines, an sint virtute beati:
Quidve ad amicitias, usus rectumne, trahat nos:
Et quae sit natura boni, summumque quid ejus.
Cervius haec inter vicinus garrit aniles
Ex re fabellas. nam si quis laudat Arelli

Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
 Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
 Accepisse cavo, veterem vetus hospes amicum,
Asper, et attentus quae sitis: ut tamen arctum
 Solveret hospitiis animum. quid multa? neque ille
 Sepositi ciceris, nec longae invidit avenae;
 Aridum et ore ferens acinum, semesaque lardi
 Frusta dedit, cupiens varia fastidia coena
 Vincere tangentis male singula dente superbo:
 Cum patē ipse domus palea porrectus in horna
 Esset ador loliumque, dapis meliora relinquens.
 Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit, amice,
 Praerupti nemoris patientem vivere dorso?
 Vis tu homines urbemque feris praeponere silvis?
 Carpe viam (mihi crede) comes: terrestria quando
 Mortales animas vivunt fortita, neque ulla est
 Aut magno aut parvo lethi fuga. quo, bone, circa,
 Dum licet, in rebus jucundis vive beatus:
 Vive memor, quam sis aevi brevis. haec ubi dicta
Agrestem pepulere; domo levis exsilit: inde
 Ambo propositum peragunt iter, urbis aentes
 Moenia nocturni subrepere. jamque tenebat
 Nox medium coeli spatium, cum ponit uterque
 In locuplete domo vestigia: rubro ubi coco
 Tineta super lectos canderet vestis eburnos,
 Multaque de magna superessent fercula coena,
 Quae procul exstructis inerant hesterna canistris.
 Ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit
Agrestem; veluti succinctus cursit hospes,
 Continuatque dapes; nec non verniliter ipsis
 Fungitur officiis, praelibans omne quod adfert.
 Ille cubans gaudet mutata forte, bonisque
 Rebus agit laetum convivam: cum subito ingens

Valvarum
 Currere
 Exanimis
 Personarum
 Est opus
 Tutus a

JAM DU
 Pauca,
 Mancipi
 Ut vitale
 (Quando
 Pars hom
 Propositu
 Interdum
 Cum tribu
 Vixit inae
 Aedibus ex
 Mundior
 Jam moecl
 Vivere; Va
 Scurra Vol
 Contudit a
 Mitteret in
 Conductum
 In vitiis, ta
 Qui jam co
 Non dices
 Furcifer?
 Fortunam
 Si quis ad i

Valvarum strepitus lectis excusfit utrumque.
 Currere per totum paviди conclave; magisque
 Exanimis trepidare, simul domus alta Molossis
 Personuit canibus. tum rusticus, Haud mihi vita
 Est opus hac, ait, et valeas : me silva cavusque
 Tutus ab insidiis tenui solabitur ervo.

SATIRA VII.

JAM DUDUM ausculo; et cupiens tibi dicere servus
 Pauca, reformido. Davusne? Ita, Davus, amicum
 Mancipium domino, et frugi, quod sit satis; hoc est,
 Ut vitale putes. Age, libertate Decembri
 (Quando ita maiores voluerunt) utere: narra.
 Pars hominum vitiis gaudet constanter, et urguit
 Propositum; pars multa natat, modo recta capessens,
 Interdum pravis obnoxia. saepe notatus
 Cum tribus annellis, modo laeva Priscus inani
 Vixit inaequalis, clavum ut mutaret in horas;
 Aedibus ex magnis subito se conderet, unde
 Mundior exiret vix libertinus honeste:
 Jam moechus Romae, jam mallet doctus Athenis
 Vivere; Vertumnis, quotquot sunt, natus inquis.
 Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
 Contudit articulos, qui pro se tolleret atque
 Mitteret in phimum talos, mercede diurna
 Conductum pavit: quanto constantior idem
 In vitiis, tanto levius miser ac prior ille,
 Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
 Non dices hodie, quorsum haec tam putida tendant,
 Furcifer? Ad te, inquam. Quo pacto, pessime? Laudas
 Fortunam ac mores antiquae plebis, et idem,
 Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses;

Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse;
 Aut quia non firmus rectum defendis, et haeres,
 Nequicquam coeno cupiens evellere plantam.
 Romae rus optas; absentem rusticus Urbem
 Tollis ad astra levis. si nusquam es forte vocatus
 Ad coenam, laudas secturum ollas; ac, velut usquam
 Vinctus eas, ita te felicem dicis amasque,
 Quod nusquam tibi sit potandum. jussit ad se
 Maecenas ferum sub lumina prima venire
 Convivam, Nemon' oleum fert ocius? equis
 Audit? cum magno blateras clamore, fugisque.
 Milvius et seurrae, tibi non referenda precati,
 Discedunt. etenim fateor me, dixerit ille,
 Duci ventre levem: nasum nidore supinor:
 Inbecillus, iners, si quid vis, adde, popino.
 Tu, cum sis quod ego, et fortassis nequior, ultro
 Infectere, velut melior, verbisque decoris
 Obvolvas vitium? quid, si me stultior ipse
 Quingentis emto drachmis deprenderis? aufer
 Me vultu terrere: manum stomachumque teneto,
 Dum, quae Crispini docuit me janitor,edo.
 Te conjux aliena capit, metetricula Davum:
 Peccat uter nostrum cruce dignus? acris ubi me
 Natura incendit, sub clara nuda lucerna,
 Quaecunque exceptit turgentis verbera caudae,
 Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum,
 Dimittit, neque famosum, neque sollicitum ne
 Ditior, aut formae melioris meiat eodem.
 Tu, cum projectis insignibus, annulo equestris,
 Romanoque habitu, prodis ex judice Dama
 Turpis, odoratum caput obscurante lacerna;
 Non es quod simulias? metuens induceris, atque
 Altercante libidinibus tremis ossa pavore.

Quid refer
 Auctoratu
 Quo te de
 Contractu
 Matronae
 In confup
 Non habit
 Cum te fo
 Ibis sub fu
 Committe
 Evasisti? cr
 Quaeres q
 Possis. o t
 Cum seme
 Non sum i
 Praetereo
 Jam vaga
 Tune mihi
 Tot tantif
 Inposita ha
 Adde super
 Sive vicaris
 Vester ait,
 Tu, mihi
 Duceris, u
 Quisnam i
 Quem neq
 Responsare
 Fortis, et i
 Externi ne
 In quem m
 Ex his, ut
 Poscit te m

Quid refert, ur̄i virginis ferroque necari
 Auctoratus eas; an turpi clausus in arca,
 Quo te demisit peccati conscia herilis,
 Contractum genibus tangas caput? estne marito
 Matronae peccantis in ambos justa potestas?
 In corruptorem vel justior? illa tamen se
 Non habitu, mutatve loco, peccatve superne;
 Cum te formidet mulier, neque credat amanti.
 Ibis sub furcam prudens, dominoque furenti
 Committes rem omnem, et vitam, et cum corpore famam.
 Evasisti? credo metues, doctusque cavebis:
 Quaeres quando iterum paveas, iterumque perire
 Possis. o toties servus! quae bellua ruptis,
 Cum semel effugit, reddit se prava catenis?
 Non sum moechus, ais. neque ego hercule fur, ubi vasā
 Praetereo sapiens argentea. tolle periculum,
 Jam vaga prossiliet frenis natura remotis.
 Tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque
 Tot tantisque minor? quem ter vindicta quaterque
 Imposita haud unquam misera formidine privet?
 Adde super, dictis quod non levius valeat: nam
 Sive vicarius est, qui servo paret, uti mos
 Vester ait, seu conservus; tibi quid sum ego? nempe
 Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser, atque
 Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
 Quisnam igitur liber? Sapiens; sibi qui imperiosus;
 Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent:
 Responsare cupidinibus, contemnere honores
 Fortis, et in seipso totus; teres atque rotundus,
 Externi ne quid valeat per leve morari;
 In quem manca ruit semper fortuna. potesne
 Ex his, ut proprium, quid noscere? quinque talenta
 Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum

Perfundit gelida: rursus vocat. eripe turpi
Colla jugo: Liber, liber sum, dic age. non quis:
Urguet enim dominus mentem non lenis, et acres
Subiectat laeso stimulos, versatque negantem.
Vel cum Pausiaca torpes, infane, tabella,
Quî peccas minus atque ego, cum Fulvi Rutubaeque,
Aut Placideiani contento poplite miror
Proelia, rubrica picta aut carbone, velut si
Re vera pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri? Nequam et cessator Davus: at ipse
Subtilis veterum judex, et callidus audis.
Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus coenis responsat opimis.
Obsequium ventris mihi perniciosus est: Cur?
Tergo plector enim; quî tu inpunitior illa,
Quae parvo sumi nequeunt, obsonia captas?
Nempe inamarescunt epulae sine fine petiae,
Inlusique pedes vitosum ferre recusant
Corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer uvam
Furtiva mutat strigili? qui praedia vendit,
Nil servile gulæ parens habet? adde, quod idem
Non horam tecum esse potes, non otia recte
Ponere; teque ipsum vitas fugitivus et erro;
Jam vino quaerens, jam somno fallere curam:
Frustra: nam comes atra premit, sequiturque fugacem.
Unde mihi lapidem? Quorsum est opus? Unde sagittas?
Aut insanit homo, aut versus facit. Ocius hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

UT N
Nam
De medi
In vita fu
Quae pri
In primis
Captus, u
Rapula, l
Pervellun
Hiſ ubi f
Gaufape
Sublegit
Posset Co
Cum fac
Caecubā v
Hic herpu
Te magis
Divitias i
Fundani,
Summus
Si memin
Vibidiu
Nomenta
Ridiculus
Nomenta
Indice me
Nos, inqu
Longe di
Ut vel co
Ingustata
Post hoc

SATIRA VIII.

UT Nasidieni juvit te coena beati?
Nam mihi quaerenti convivam, dictus here illie
De medio potare die. Sic, ut mihi nunquam
In vita fuerit melius. Dic (si grave non est)
Quae prima iratum ventrem placaverit esca.
In primis Lucanus aper; leni fuit Austro
Captus, ut aiebat coenae pater; acria circum
Rapula, laetuae, radices, qualia lassum
Pervellunt stomachum, sifer, alec, faecula Coa.
His ubi sublatis, puer alte cinctus acernam
Gausape purpureo mensam pertergit, et alter
Sublegit quodcumque jaceret inutile, quodque
Posset Coenantes offendere: ut Attica virgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes
Caecuba vina ferens; Alcon, Chium maris expers.
Hic herus; Albanum, Maecenas, sive Falernum
Te magis adpositis delectat; habemus utrumque.
Divitias miseris! sed queis coenantibus una,
Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse labore.
Summus ego, et prope me Viscus Thurinus, et infra,
Si memini, Varius, cum Servilio Balatrone
Vibidius, quos Maecenas adduxerat umbras:
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas:
Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte lateret,
Indice monstraret digito. nam cetera turba,
Nos, inquam, coenamus aves, conchylia, pisces,
Longe dissimilem noto celantia succum:
Ut vel continuo patuit, cum passeris atque
Ingustata mihi porrexerat ilia rhombi.
Post hoc me docuit melimela rubere, minorem

Ad lunam delecta. quid hoc intersit, ab ipso
 Audieris melius. tum Vibidius Balatroni;
 Nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti;
 Et calices poscit majores. vertere pallor
 Tum parochi faciem, nil sic metuentis ut acres
 Potores: vel quod maledicunt liberius; vel
 Fervida quod subtile exfurdant vina palatum.
 Invertunt Allifanis vinaria tota
 Vibidius Balatroque; secutis omnibus: imi
 Convivae lecti nihil nocuere lagenis.
 Adfertur squillas inter muraena natantes
 In patina porrecta. sub hoc herus; Haec gravida, inquit,
 Capta est; deterior post partum carne futura.
 His mistum jus est oleo, quod prima Venafri
 Pressit cella; garo de succis piscis Iberi;
 Vino quinqueani, verum citra mare nato,
 Dum coquitur; cocto Chium sic convenit, ut non
 Hoc magis ullum aliud; pipere albo, non sine acetō,
 Quod Methymnaeā vitio mutaverit uvam.
 Erucas virides, inulas ego primus amaras
 Monstravi incoquere; inlotos Curtillus echinos,
 Ut meius muria, quam testa marina remittit.
 Interea suspensa graves aulaea ruinas
 In patinam fecere, trahentia pulveris atri
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
 Nos majus veriti, postquam nihil esse pericli
 Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, ut si
 Filius inmaturus obisset, flere. quis esset
 Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
 Tolleret? Heu, Fortuna, quis est crudelior in nos
 Te Deus? ut semper gaudes inludere rebus
 Humanis! Varius mappa conpescere risum
 Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,

Haec est co
 Responsura
 Tene, ut e
 Sollicitudin
 Ne male co
 Praecincti
 Adde hos p
 Ut modo;
 Sed conviv
 Adversae n
 Nasidiens
 Commoda
 Et soleas p
 Stridere sec
 Nullos his
 Redde, age
 Quaerit de
 Quod sibi p
 Ridetur fi
 Nasidiene,
 Emendatur
 Mazonomo
 Membra gr
 Pinguibus e
 Et leporum
 Quam si cu
 Vidimus et
 Suaves res,
 Naturas do
 Ut nihil on
 Canidia adf

Haec est conditio vivendi, aiebat : eoque
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Sollicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne male conditum jus adponatur; ut omnes
Praecincti recte pueri comique ministrent?
Addo hos praeterea casus; aulaea ruant si,
Ut modo; si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
Adversae nudare solent, celare secundae.
Nasidienus ad haec: Tibi Di, quaecunque preceris,
Commoda dent; ita vir bonus es, convivaque comis.
Et soleas poscit. tum in lecto quoque videres
Stridere secreta divisos aure susurros.
Nullos his mallem ludos spectasse: sed illa
Redde, age, quae deinceps risisti. Vibidius dum
Quaerit de pueris, num sit quoque fracta lagena,
Quod sibi poscenti non dentur pocula; dumque
Ridetur fictis rerum, Balatrone secundo:
Nasidiene, redis mutatae frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde securi
Mazonomo pueri magno disceppta ferentes
Membra gruis sparsi sale multo non sine farre,
Finguibus et ficis pastum jecur anseris albi,
Et leporum avulfos, ut multo suavius, armos,
Quam si cum lumbis quis edit. tum pectore adusto
Vidimus et merulas poni, et sine clunte palumbes;
Suaves res, si non causas narraret earum, et
Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
Ut nihil omnino gustaremus, velut illis
Canidia adflasset peior serpentibus Afris.

H

EP

Q U I N T I
HORATII FLACCI
EPISTOLARUM
L I B R I D U O.

H

EP

PRIM
Spec

Maecenas

Non eade

Herculis

Ne popul

Est mihi

Solve fen

Peccet ac

Nunc ita

Quid ver

Condo et

Ac ne fo

Nullius

Quo me

Nunc ag

Virtutis

Nunc in

QUINTI
HORATII FLACCI
EPISTOLARUM
LIBER PRIMUS.

AD MÆCENATEM. EPIST. I.

PRIMA dñe mihi, summa dicende Camena,
Spectatum satis, et donatum jam rude, quaeris,
Maecenas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est aetas, non mens. Veianus, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro;
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi purgatam crebro qui personet aurem;
Solve senescentem mature fanus equum, ne
Pecchet ad extremum ridendus, et illa ducat.
Nunc itaque et versus et cetera ludicra pono:
Quid verum atque decens, curo et rogo, et omnis in hoc sum:
Condo et conpono, quae mox depromere possim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo Lare tuter:
Nullius addictus jurare in verba magistri,
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis sio, et mersor civilibus undis,
Virtutis verae custos, rigidusque fatelles:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor;

Et mihi res, non me rebus, subjungere conor.
 Ut nox longa, quibus mentitur amica, diesque
 Longa videtur opus debentibus; ut piger annus
 Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
 Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quae spem
 Consiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
 Aequa pauperibus prodest, locupletibus aequa;
 Aequa neglectum pueris senibusque nocebit.
 Restat, ut his ego me ipse regam solerque elementis.
 Non possis oculo quantum contendere Lynceus,
 Non tamen idcirco contemnas lippus inungui:
 Nec, quia desperes invicti membra Glyconis,
 Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
 Est quadam prodire tenus, si non datur ultra.
 Fervet avaritia, miseroque cupidine peccus?
 Sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem
 Possis, et magnam morbi deponere partem.
 Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quae te
 Ter pure lecto poterunt recreare libello.
 Invidus, iracundus, iners, vinofus, amator;
 Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
 Si modo culturae patientem commonet aurem.
 Virtus est, vitium fugere; et sapientia prima,
 Stultitia caruisse. vides, quae maxima credis
 Esse mala, exiguum censum, turpemque repulsam,
 Quanto devites animi capitisque labore?
 Inpiger extremos curris mercator ad Indos,
 Per mare pauperiem fugiens, per faxa, per ignes.
 Ne cures ea, quae stulte miraris et optas,
 Discere, et audire, et meliori credere non vis?
 Quis circum pagos, et circum compita pugnax,
 Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
 Cui sit conditio dulcis sine pulvere palmae?

Vetus argentum est auro, virtutibus aurum.
 O cives, cives, quaerenda pecunia primum,
 Virtus post nummos; haec Janus summus ab imo
 Producet; haec recinunt juvenes dictata senesque,
 Laevo suspensi loculos tabulamque lacerto.
 Est animus tibi, sunt mores, est lingua fidesque:
 Sed quadringentis sex septem millia desint;
 Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, aiunt,
 Si recte facies. Hic murus aeneus esto,
 Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
 Rofcia, dic fodes, melior lex, an puerorum est
 Naenia, quae regnum recte facientibus offert,
 Et maribus Curiis, et decantata Camillis?
 Isne tibi melius suadet, qui, Rem facias; rem
 Si possis recte; si non, quocunque modo rem;
 Ut proprius spectes lacrimosa poëmata Pupi:
 An qui, fortunae te responsare superbae
 Liberum et erectum praefens hortatur et aptat?
 Quod si me populus Romanus forte roget, cur
 Non, ut porticibus, sic judiciis fruar isdem,
 Nec sequar aut fugiam, quae diligit ipse vel odit:
 Olim quod vulpes aegroto cauta leoni
 Respondit, referam: Quia me vestigia terrent,
 Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.
 Bellua multorum es capitum; nam quid sequar, aut quem?
 Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
 Crustis et pomis viduas venentur avaras,
 Excipiuntque senes, quos in vivaria mittant:
 Multis occulto crescit res fenore. verum
 Esto, aliis alios rebus studiisque teneri:
 Idem eadem possunt horam durare probantes?
 Nullus in erbe sinus Baiis praelucet amoenis,
 Si dixit dives; lacus et mare sentit amorem

Festinantis heri; cui si vitiosa Libido
 Fecerit auspicium; cras ferramenta Teanum
 Tolletis, fabri. lectus genialis in aula est?
 Nil ait esse prius, melius nil coelibe vita:
 Si non est, jurat bene solis esse maritis.
 Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
 Quid pauper? rides. mutat coenacula, lectos,
 Balnea, tonsores, conducto navigio aequa
 Nauseat ac locuples, quem ducit priva triremis.
 Si curatus inaequali tonsore capillos
 Occurro, rides: si forte subuecula pexae
 Trita subest tunicae, vel si toga diffidet inpar,
 Rides. quid? mea cum pugnat sententia fecum;
 Quod petiit, spernit; repetit quod nuper omisit?
 Aestuat, et vitae disconvenit ordine toto;
 Diruit, aedificat, mutat quadrata rotundis.
 Infanire putas solemnia me, neque rides,
 Nec medici credis, nec curatoris egere
 A praetore dati? rerum tutela mearum
 Cum sis, et prave festum stomacheris ob unguem
 De te pendentis, te respicientis amici.
 Ad summam, sapiens uno minor est Jove, dives,
 Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum;
 Praecipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

AD LOLLIUM. EPIST. II.

TORJANI belli scriptorem, maxime Lolli.
 Dum tu declamas Romae, Praeneste relegi:
 Qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
 Planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit.
 Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
 Fabula, qua Paridis propter narratur amorem

Gracia
 Stultoru
 Anteno
 Quod P
 Cogi po
 Inter Pe
 Hunc ar
 Quidqui
 Sedition
 Iliacos i
 Rursum
 Utile pre
 Qui don
 Et more
 Dum sib
 Pertulit,
 Sirenum
 Quae si c
 Sub dom
 Vixisset
 Nos num
 Sponsi Pe
 In cute c
 Cui pulch
 Ad strepi
 Ut jugule
 Ut teipfu
 Si noles f
 Posces an
 Intendes
 Invidia ve
 Quae laed
 Est animu

Graecia Barbariae lento conflita duello,
Stultorum regum, et populorum continet aestus.
Antenor censet bellum praecidere causam.
Quod Paris, ut salvus regnet, vivatque beatus,
Cogi posse negat. Nestor conponere lites
Inter Peliden festinat et inter Atriden.
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
Quidquid delirant Reges, plectuntur Achivi.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, et ira,
Iliacos intra muros peccatur, et extra.
Rursum quid virtus, et quid sapientia possit,
Utile proposuit nobis exemplar Ulyssem:
Qui domitor Trojae, multorum providus urbes
Et mores hominum inspexit, latumque per aequor,
Dum sibi, dum sociis redditum parat, aspera multa
Pertulit, adversis rerum inmersabilis undis.
Sirenum voces, et Circes pocula nosti;
Quae si cum sociis stultus cupidusque bibisset,
Sub domina meretrice fuisset turpis et excors;
Vixisset canis inmundus, vel amica luto sus.
Nos numerus sumus, et fruges consumere nati,
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique
In cute curanda plus aequo operata juventus;
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et
Ad strepitum citharae cessantem ducere somnum.
Ut jugulent hominem, surgunt de nocte latrones:
Ut te ipsum serves, non expurgisceris? atqui
Si noles sanus, cures hydropicus: et ni
Posces ante diem librum cum lumine; si non
Intendes animum studiis et rebus honestis;
Invidia vel amore vigil torquebere. nam cur,
Quae laedunt oculos, festinas demere; si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?

Dimidium facti, qui coepit, habet. sapere aude:
 Incipe. vivendi recte qui prorogat horam,
 Rusticus exspectat dum defluat amnis: at ille
 Labitur, et labetur in omne volubilis aevum.
 Quaeritur argentum, puerisque beata creandis
 Uxor; et in cultae pacantur vomere silvae.
 Quod satis est, cui contingit, nihil amplius optet.
 Non domus et fundus, non aeris acervus et auri
 Aegroto domini deduxit corpore febres,
 Non animo curas. valeat possessio oportet,
 Si conportatis rebus bene cogitat uti.
 Qui cupit aut metuit, juvat illum sic domus et res,
 Ut lippum pietae tabulae, fomenta podagram,
 Auriculas citharae conlecta forde dolentes.
 Sincerum est nisi vas; quodcunque infundis, acescit.
 Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.
 Semper avarus eget: certum voto pete finem.
 Invidus alterius macrescit rebus opinis:
 Invidia Siculi non inveneri tyranni
 Majus tormentum: qui non moderabitur irae,
 Infectum volet esse, dolor quod suaserit et mens,
 Dum poenas odio per vim festinat insulto.
 Ira furor brevis est. animum rege; qui, nisi paret,
 Imperat; hunc frenis, hunc tu conpesce catena.
 Fingit equum tenera docilem cervice magister
 Ire, viam qua monstret eques: venaticus, ex quo
 Tempore cervinam pellem latravit in aula,
 Militat in silvis catulus. nunc adibibe puro
 Pectore verba, puer; nunc te melioribus offer.
 Quo semel est inbuta recens, servabit odorem
 Testa diu. quod si cessas, aut strenuus anteis;
 Nec tardum opperior, nec praecedentibus insto.

JULI
 Clau
 Thraca
 An fret
 An ping
 Quid stu
 Quis fib
 Bella qu
 Quid T
 Pindaric
 Faſtidire
 Ut valet
 Theban
 An trag
 Quid mi
 Privatas
 Scripta,
 Ne, si fo
 Grex av
 Furtivis
 Quae cir
 Ingeniū
 Seu ling
 Respond
 Prima fe
 Frigida
 Quo te c
 Hoc opu
 Si patria
 Debes ho
 Quantae

AD JULIUM FLORUM. EPIST. III.

JULI Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti privignus, scire labore.
Thracane vos, Hebrusque nivali compede vincitus,
An freta vicinas inter currentia terras,
An pingues Asiae campi, collesque morantur?
Quid studiosa cohors operum struit? hoc quoque curo.
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis et paces longum diffundit in aevum?
Quid Titius, Romana brevi venturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus et rivos ausus apertos:
Ut valet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis?
Thebanos aptare modos studet, auspice Musa?
An tragica desaevit et ampullatur in arte?
Quid mihi Celsus agit? monitus, multumque monendus,
Privatas ut quaerat opes, et tangere vitet
Scripta, Palatinus quaecunque recepit Apollo.
Ne, si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula risum
Furtivis nudata coloribus. ipse quid audes?
Quae circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
Ingenium, non incultum est, et turpiter hirtum.
Seu linguam causis acuis, seu civica jura
Respondere paras, seu condis amabile carmen,
Prima feres ederae vietricis praemia. quod si
Frigida curarum fomenta relinquere posses;
Quo te coelestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parvi properemus et ampli,
Si patriae volumus, si nobis vivere cari.
Debes hoc etiam rescribere; si tibi curae,
Quantae conveniat, Munatius. an male sarta

Gratia nequicquam coit, et rescinditur; ac vos
Seu calidus sanguis, seu rerum infictia vexat,
Indomita cervice feros. ubicunque locorum
Vivitis, indigni fraternum rumpere foedus,
Pascitur in vestrum redditum votiva juventa.

AD ALBIUM TIBULLUM. EPIST. IV.

ALBI, nostrorum sermonum candide judex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
An tacitum silvas inter reptare salubres,
Curantem quidquid dignum sapiente bonoque est?
Non tu corpus eras sine pectori. Di tibi formam,
Di tibi dixitias dederant, artemque fruendi.
Quid voeat dulci nutricula majus alumno,
Qui sapere, et fari possit quae sentiat, et cui
Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
Et mundus vietus, non deficiente crumena?
Inter spem curamque, timores inter et iras,
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superveniet, quae non sperabitur, hora,
Me pinguem et nitidum bene curata cute vises,
Cum ridere yoles, Epicuri de grege porcum.

AD TORQUATUM. EPIST. V.

Si potes Archiacis conviva recumbere lectis,
Nec modica coenare times olus omne patella,
Supremo te sole domi, Torquate, manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffusa, palustres
Inter Minturnas Sinuesanumque Petrinum.
Si melius quid habes, arcesse; vel imperium fer.

Jamdu
Mitte l
Et Mo
Dat ver
Aestiva
Quo mi
Parcus
Adsidet
Incipian
Quid no
Spes ju
Solliciti
Fecund
Contra
Haec eg
Invitus
Conrugi
Ostenda
Sit, qui
Jungatu
Et, nisi
Detinet
Sed nim
Tu, qu
Atria fe

NIL:
Sola
Hunc f
Tempo
Inbuti

Jamdudum splendet focus, et tibi munda supellex.
 Mitte leves spes, et certamina divitiarum,
 Et Moschi causam. cras nato Caesare festus
 Dat veniam somnumque dies. impune licebit
 Aestivam sermone benigno tendere noctem.
 Quo mihi fortuna, si non conceditur uti?
 Parcus ob heredis curam, nimiumque severus,
 Adsidet insano. potare et spargere flores
 Incipiam, patiarque vel inconsultus haberi.
 Quid non ebrietas designat? operta recludit;
 Spes jubet esse ratas; ad praelia trudit inertem;
 Sollicitis animis onus eximit; addocet artes.
 Fecundi calices quem non fecere disertum?
 Contracta quem non in paupertate solutum?
 Haec ego procurare et idoneus imperor, et non
 Invitus; ne turpe toral, ne sordida mappa
 Conruget nares; ne non et cantharus et lanx
 Ostendat tibi te; ne fidos inter amicos
 Sit, qui dicta foras eliminet; ut coeat par,
 Jungaturque pari. Butram tibi Septiciumque,
 Et, nisi coena prior potiorque puella, Sabinum
 Detinet, adsumam. locus est et pluribus umbris:
 Sed nimis arcta premunt olidae convivia caprae.
 Tu, quotus esse velis, rescribe; et, rebus omissis,
 Atria servantem postico falle clientem.

AD NUMICUM. EPIST. VI.

NIL admirari, prope res est una, Numici,
 Solaque quae possit facere et servare beatum.
 Hunc solem, et stellas, et decedentia certis
 Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
 Inbuti spectant. quid censes munera terrae?

Quid, maris extremos Arabas ditantis et Indos?
 Ludicra quid, plausus et amici dona Quiritis?
 Quo spectanda modo, quo sensu credis et ore?
 Qui timet his adversa, fere miratur eodem,
 Quo cupiens, pacto. pavor est utrobique molestus;
 Improvisa simul species exterret utrumque:
 Gaudeat, an doleat, cupiat, metuatne; quid ad rem,
 Si, quidquid vidit melius pejusve sua spe,
 Defixis oculis, animoque et corpore torpet?
 Infani sapiens nomen ferat, aequus iniqui;
 Ultra quam satis est, virtutem si petat ipsam.
 I nunc, argentum et marmor vetus, aeraque et artes
 Suspice: cum gemmis Tyrios mirare colores;
 Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem;
 Gnavus mane forum, et vespertinus pete tectum:
 Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
 Mutus, et (indignum quod sit) pejoribus ortus,
 Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
 Quidquid sub terra est, in apricum proferet aetas;
 Defodiet, condetque nitentia. cum bene notum
 Porticus Agrippae, et via te conspexerit Appi;
 Ire tamen restat, Numa quo devenit et Ancus.
 Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
 Quaere fugam morbi. vis recte vivere? quis non?
 Si virtus hoc una potest dare; fortis omisis
 Hoc age deliciis. Virtutem verba putas, ut
 Lucum ligna? cave ne portus occupet alter,
 Ne Cibyrica, ne Bithyna negotia perdas:
 Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro
 Tertia succedant, et quae pars quadret acervum.
 Scilicet uxorem cum dote, fidemque, et amicos,
 Et genus, et formam Regina Pecunia donat;
 Ac bene nummatum decorat Suadela Venusque.

Mancipiis locuples, eget aeris Cappadocum Rex :
 Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut aiunt,
 Si posset centum scenae praebere rogatus,
 Qui possum tot? ait : tamen et quaeram, et quot habebo,
 Mittam. post paullo scribit, sibi millia quinque
 Esse domi chlamydum : partem, vel tolleret omnes.
 Exilis domus est, ubi non et multa supersunt,
 Et dominum fallunt, et prosunt furibus. ergo,
 Si res sola potest facere et servare beatum ;
 Hoc primus repeatas opus, hoc postremus omittas.
 Si fortunatum species, et gratia praefstat ;
 Mercemur servum, qui dicit nomina, laevum
 Qui fodiat latus, et cogat trans pondera dextram
 Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille Velina :
 Cui libet hic fasces dabit : eripietque curule,
 Cui volet, importunus ebur. Frater, Pater, adde :
 Ut cuique est aetas, ita quemque facetus adopta.
 Si bene qui coenat, bene vivit ; lucet, eamus,
 Quo dicit gula : piscemur, venemur, ut olim
 Gargilius, qui mane plagas, venabula, servos,
 Differtum transire forum populumque jubebat ;
 Unus ut e multis populo spectante referret
 Emptum mulus aprum. crudi tumidique lavemur,
 Quid deceat, quid non, oblixi ; Caerite cera
 Digni, remigium vitiosum Ithacensis Ulysseni ;
 Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
 Si, Mimnermus uti censet, sine amore jocisque
 Nil est jucundum ; vivas in amore jocisque.
 Vive, vale. si quid novisti rectius istis,
 Candidus imperti ; si non, his utere mecum.

AD MAECENATEM. EPIST. VII.

QUINQUE dies tibi pollicitus me rure futurum,
 Sextilem totum mendax desideror: atqui
 Si me vivere vis sanum, recteque valentem;
 Quam mihi das aegro, dabis aegrotare timenti,
 Maecenas, veniam: dum ficus prima, calorque
 Designatorem decorat lictoribus atris:
 Dum pueris omnis pater, et maternula pallet;
 Officiosaque sedulitas, et opella forensis
 Adducit febres, et testamenta resignat.
 Quod si bruma nives Albanis inlinet agris;
 Ad mare descendet vates tuus, et sibi parcer,
 Contractusque leget: te, dulcis amice, reviset
 Cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.
 Non, quo more pyris vesici Calaber jubet hospes,
 Tu me fecisti locupletem. Vescere fodes.
 Jam satis est. At tu quantumvis tolle. Benigne.
 Non invisa feres pueris munuscula parvis.
 Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.
 Ut libet: haec porcis hodie comedenda relinques.
 Prodigus et stultus donat quae spernit et odit:
 Haec seges ingratos tulit, et feret omnibus annis.
 Vir bonus et sapiens dignis ait esse paratus;
 Nec tamen ignorat quid distent aera lupinis.
 Dignum praestabo me etiam pro laude merentis.
 Quod si me noles usquam discedere; reddes
 Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
 Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, et
 Inter vina fugam Cynarae moerere protervae.
 Forte per angustam tenuis nitedula rimam
 Repserat in cumeram frumenti; pastaque, rursus
 Ire foras pleno tendebat corpore frustra.

Cui mustela procul, Si vis, ait, effugere istinc,
 Macra cavum repetes arctum, quem macra subisti.
 Hac ego si compellor imagine, cuncta resigno:
 Nec somnum plebis laudo satur altilium, nec
 Otia divitiis Arabum liberrima muto.
 Saepe verecundum laudasti: Rexque, Paterque
 Audisti coram, nec verbo parcus absens.
 Inspice, si possum donata reponere laetus.
 Haud male Telemachus proles patientis Ulysseni;
 Non est aptus equis Ithacae locus, ut neque planis
 Porrectus spatiis, neque multæ prodigus herbae:
 Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
 Parvum parva decent. mihi jam non regia Roma,
 Sed vacuum Tibur placet, aut inbelle Tarentum.
 Strenuus et fortis, causisque Philippus agendis
 Clarus, ab officiis octavam circiter horam
 Dum reddit, atque foro nimium distare Carinas
 Jam grandis natu queritur; conspexit, ut aiunt,
 Adrasum quendam vacua tonsoris in umbra,
 Cultello proprios purgantem leniter ungues,
 Demetri (puer hic non laeve jussa Philippi
 Accipiebat) abi, quaere, et refer; unde domo, quis,
 Cujus fortunae, quo sit patre, quove patrono.
 It, reddit, et narrat, Vulteum nomine Maenam,
 Praeconem, tenui censu, sine crimine notum,
 Et properare loco, et cessare, et quaerere, et uti,
 Gaudentem parvisque sodalibus et lare certo,
 Et ludis, et, post decisa negotia, Campo.
 Scitari libet ex ipso, quocunque refers. dic
 Ad coenam veniat. non fane credere Maena:
 Mirari secum tacitus. quid multa? Benigne,
 Respondet. Negat ille mihi? Negat inprobus, et te

Negligit, aut horret. Vulteum mane Philippus
 Vilia vendentem tunicato scruta popello
 Occupat: et salvere jubet prior. ille Philippo
 Excusare laborem et mercenaria vincla,
 Quod non mane domum venisset; denique quod non
 Providisset eum. Sic ignovisse putato
 Me tibi, si coenas hodie mecum. Ut libet. Ergo
 Post nonam venies: nunc i, rem strenuus auge.
 Ut ventum ad coenam est; dicens, tacenda locutus,
 Tandem dormitum dimittitur. hic ubi saepe
 Occultum visus decurrere piscis ad hamum,
 Mane cliens, et jam certus conviva; jubetur
 Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
 Inpositus mannis, arvum coelumque Sabinum
 Non cessat laudare. videt, ridetque Philippus:
 Et sibi dum requiem, dum risus undique quaerit,
 Dum septem donat festertia, mutua septem
 Promittit; persuadet uti mercetur agellum:
 Mercatur. ne te longis ambagibus ultra
 Quam satis est morer: ex nitido fit rusticus; atque
 Sulcos et vineta crepat mera: praeparat ulmos:
 Inmoritur studiis, et amore senescit habendi.
 Verum ubi oves furto, morbo perierte capellae,
 Spem mentita seges, bos est enectus arando;
 Offensus damnis, media de nocte caballum
 Adripit, iratusque Philippi tendit ad aedes.
 Quem simul aspergit scabrum intonsumque Philippus,
 Durus, ait, Vultei, nimis attentusque videris
 Esse mihi. Pol me miserum, patrone, vocares,
 Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
 Quod te per Genium dextramque Deosque Penates,
 Obscro, et obtestor; vitae me redde priori.

Qui sem
 Praestent
 Metiri se

AD C

CELSO
 Musa
 Si quaere
 Vivere n
 Contude
 Nec quia
 Sed quia
 Nil audi
 Fidis off
 Cur me
 Quae no
 Romae
 Polt ha
 Ut place
 Si dicet,
 Praecepi
 Ut tu fo

A D

SEPTI
 Quant
 Scilicet,
 Digna
 Munere
 Quid p
 Multa c

LIBER I. EPIST. VII. v. 96. 222

Qui semel aspexit, quantum dimissa petitis
Praestent; mature redeat, repeatque relista.
Metiri se quinque suo modulo ac pede verum est.

AD CELSUM ALBINOVANUM. EPIST. VIII.

CELSO gaudere et bene rem gerere Albinovano,
Musa rogata, refer, comiti scribaeque Neronis.
Si quaeret, quid agam; dic, multa et pulchra minantem;
Vivere nec recte, nec suaviter: haud quia grando
Contuderit vites, oleamve momorderit aestus;
Ne quia longinquis armentum aegrotet in arvis:
Sed quia mente minus validus quam corpore toto,
Nil audire velim, nil discere, quod levet aegrum:
Fidis offendar medicis, irascar amicis,
Cur me funesto properent arcere veterno.
Quae nocuere sequar, fugiam quae profore credam:
Romae Tibur amem, ventosus, Tibure Romam.
Post haec, ut valeat; quo pacto rem gerat, et se;
Ut placeat juveni, percontare, utque cohorti.
Si dicet, Recte: primum gaudere; subinde
Praeceptum auriculis hoc instillare memento;
Ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

AD CLAUDIUM NERONEM. EPIST. IX.

SEPTIMIUS, Claudi, nimirum intelligit unus,
Quanti me facias. nam cum rogat, et prece cogit
Scilicet, ut tibi se laudare et tradere coner,
Dignum mente domoque legentis honesta Neronis,
Munere cum fungi propioris censet amici;
Quid possim videt ac novit me valdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:

Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
 Dissimulator opis propriae, mihi commodus uni.
 Sic ego, majoris fugiens opprobria culpac,
 Frontis ad urbanae descendit praemia. quod si
 Depositum laudas ob amici jussa pudorem;
 Scribe tui gregis hunc, et fortem crede bonumque.

AD FUSCUM ARISTIUM. EPIST. X.

URBI amatorem Fuscum falvere jubemus
 Ruris amatores; hac in re scilicet una
 Multum dissimiles; at cetera pene gemelli,
 Fraternis animis; quidquid negat alter, et alter:
Adnuimus pariter: vetuli notique columbi.
 Tu nidum servas; ego laudo ruris amoeni
 Rivos, et musco circumlita saxa, nemusque.
 Quid quaeris? vivo, et regno, simul ista reliqui,
 Quae vos ad caelum effertis rumore secundo.
 Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso,
 Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.
 Vivere naturae si convenienter oportet,
 Ponendaeque domo querenda est area primum;
 Novistine locum potiorem rure beato?
 Est ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
 Leniat et rabiem Canis, et momenta Leonis,
 Cum semel accepit Solem furibundus acutum?
 Est ubi depellat somnos minus invida cura?
 Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
 Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
 Quam quae per pronum trepidat cum murmure rivum?
 Nempe inter varias nutritur silva columnas,
 Laudaturque domus, longos quae prospicit agros.
 Naturam expellas furca, tamen usque recurret,

Et mala p
 Non, qui
 Nescit Aq
 Certius a
 Quam qu
 Quem re
 Mutatae
 Invitus.
 Reges et
 Cervus e
 Pellebat:
 Inploravi
 Sed postq
 Non equi
 Sic qui pa
 Libertate
 Serviet ae
 Cui non c
 Si pede m
 Laetus fo
 Nec me d
 Cogere q
 Imperat a
 Tortum
 Haec tibi
 Excepto,

QUID t
 Quid
 Smyrna q
 Cunctane

Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
 Non, qui Sidonio contendere callidus ostro
 Nescit Aquinatem potentia vellera fucum,
 Certius accipiet damnum, propriusve medullis,
 Quam qui non poterit vero distinguere falsum.
 Quem res plus nimio delebatavere secundae,
 Mutatae quatent. si quid mirabere, pones
 Invitus. fuge magna: licet sub paupere testo
 Reges et regum vita praecurrere amicos.
 Cervus equum pugna melior communibus herbis
 Pellebat: donec minor in certamine longo
 Imploravit opes hominis, frenumque recepit:
 Sed postquam viator vieto discessit ab hoste,
 Non equitem dorso, non frenum depulit ore.
 Sic qui pauperiem veritus potiore metallis
 Libertate caret, dominum vehit improbus; atque
 Serviet aeternum, quia parvo nesciet uti.
 Cui non conveniet sua res, ut calcus olim
 Si pede major erit, subvertet; si minor, uret.
 Laetus forte tua vives sapienter, Aristi:
 Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
 Cogere quam satis est, ac non cessare videbor.
 Imperat aut servit conlecta pecunia cuique,
 Tortum digna sequi potius quam ducere funent.
 Haec tibi dictabam post fanum putre Vacunae,
 Excepto, quod non simul esses, cetera laetus.

AD BULLATIUM. EPIST. XI.

Quid tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
 Quid concinna Samos? quid Croefi regia Sardis?
 Smyrna quid, et Colophon? majora, minorane fama?
 Cunctane prae campo et Tiberino flumine sordent?

An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
 An Lebedon laudas odio maris atque viarum?
 Scis, Lebedos quid sit; Gabiis desertior, atque
 Fidenis vicus: tamen illic vivere vellem;
 Oblitusque meorum, obliviscendus et illis,
 Neptunum procul e terra spectare furentem.
 Sed neque, qui Capua Romam petit, imbre lutoque
 Adspersus volet in caupona vivere; nec, qui
 Frigus conlegit, furnos et balnea laudat,
 Ut fortunatam plene praestantia vitam:
 Nec si te validus jaetaverit Auster in alto,
 Idcirco navem trans Aegaeum mare vendas.
 Incolumi Rhodos et Mitylene pulchra facit, quod
 Penula solstitio, campestre nivalibus auris,
 Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
 Dum licet, ac vultum servat Fortuna benignum,
 Romae laudetur Samos, et Chios, et Rhodos absens.
 Tu quamcunque Deus tibi fortunaverit horam
 Grata sume manu; nec dulcia differ in annum:
 Ut, quoconque loco fueris, vixisse libenter
 Te dicas. nam si ratio et prudentia curas,
 Non locus effusi late maris arbiter, aufert;
 Coelum, non animum mutant, qui trans mare currunt;
 Strenua nos exercet inertia. navibus atque
 Quadrigis petimus bene vivere: quod petis, hic est;
 Est Ulubris, animus si te non deficit aequus.

AD ICCIUM. EPIST. XII.

FRUCTIBUS Agrippae Siculis, quos conligis, Icci,
 Si recte frueris, non est ut copia major
 Ab Jove donari possit tibi. tolle querelas:
 Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.

Si ventri
 Divitiae
 Si forte
 Vivis et
 Confestin
 Vel quia
 Vel quia
 Miramu
 Cultaque
 Cum tu
 Nil parv
 Quae ma
 Stellae sp
 Quid pre
 Quid vel
 Empedoc
 Verum, f
 Utete Po
 Defer: n
 Vilis ami
 Ne tam
 Cantaber
 Armeniu
 Caesaris a
 Italiae pl

AD

UT prof
 Auguf
 Si validus
 Ne studio
 Sedulus in

Si ventri bene, si lateri est, pedibusque tuis ; nil
 Divitiae poterunt regales addere majus.
 Si forte in medio positorum abstemius, herbis
 Vivis et urtica ; sic vives protenus, ut te
 Confestim liquidus fortunae rarus inauret :
 Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
 Vel quia cuncta putas una Virtute minora.
 Miramur, si Democriti pecus edit agellos
 Culataque, dum peregre est animus sine corpore velox ?
 Cum tu inter scabiem tantam et contagia lucri,
 Nil parvum sapias, et adhuc sublimia cures :
 Quae mare compescant caufae : quid temperet annum :
 Stellae sponte sua, jussaene vagentur et errant ;
 Quid premat obscurum lunae, quid proferat orbem :
 Quid velit et possit rerum concordia discors :
 Empedocles, an Stertinium deliret acumen.
 Verum, seu pisces, seu porrum et caepe trucidat,
 Utet Pompeio Grospho ; et, si quid petet, ultro
 Debet : nil Grosphus nisi verum orabit et aequum.
 Vilis amicorum est annonae, bonis ubi quid deest.
 Ne tamen ignores, quo sit Romana loco res :
 Cantaber Agrippae, Claudi virtute Neronis
 Armenius cecidit : jus imperiumque Phraates
 Caesaris accepit, genibus minor, aurea fruges
 Italiae pleno defundit Copia cornu.

AD VINNIUM ASELLAM. EPIST. XIII.

UT proficiscentem docui te saepe diuque,
 Augusto reddes signata volumina, Vinni,
 Si validus, si laetus erit, si denique poscet :
 Ne studio nostri pecces, odiumque libellis
 Sedulus importes opera vehementer minister.

P

Si te forte meae gravis uret sarcina chartae;
 Abjicito potius, quam, quo perferre juberis,
 Clitellas ferus in pingas, Asinaeque paternum
 Cognomen vertas in risum, et fabula fias.
 Viribus uteris per clivos, flumina, lamas.
 Victor propositi simul ac perveneris illuc,
 Sic positum servabis onus; ne forte sub ala
 Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum;
 Ut vinosa glomus furtivae Pyrrhia lanae;
 Ut cum pileolo soleas conviva tribulis.
 Neu vulgo narres te sudavisse ferendo
 Carmina, quae possunt oculos auresque morari
 Caesaris. oratus multa prece, nitere. porro
 Vade, vale; cave ne titubes, mandataque frangas.

AD VILLICUM SUUM. EPIST. XIV.

VILLICE silvarum et mihi me reddentis agelli,
 Quem tu fastidis, habitatum quinque focis, et
 Quinque bonos solitum Variam dimittere Patres;
 Certemus, spinas animone ego fortius, an tu
 Evellas agro; et melior sit Horatius, an rus.
 Me quamvis Lamiae pietas et cura moratur
 Fratrem moerentis, rapto de fratre dolentis
 Insolabiliter; tamen istuc mens animusque
 Fert, et amat spatiis obstantia rumpere claustra.
 Rure ego viventem, tu dicis in Urbe beatum.
 Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors.
 Stultus uterque locum inmeritum causatur inique;
 In culpa est animus, qui se non effugit unquam.
 Tu mediastinus tacita prece rura petebas:
 Nunc Urbem et ludos et balnea villicus optas.
 Me constare mihi scis, et discedere tristem,

Quand
 Non ea
 Meque
 Credis,
 Quae t
 Incuti
 Angulu
 Nec vi
 Quae p
 Ad stre
 Jampric
 Disjunct
 Addit o
 Multa n
 Nunc a
 Quem t
 Quem f
 Quem b
 Coena b
 Nec lusi
 Non isti
 Limat, r
 Rident v
 Cum ser
 Horum t
 Lignoru
 Optat epi
 Quam sc

Quandocunque trahunt invisa negotia Romam.
 Non eadem miramur: eo disconvenit inter
 Meque et te: nam quae deserta et inhospita tescua
 Credis, amoena vocat mecum qui sentit; et odit
 Quae tu pulchra putas. fornix tibi et uncta popina
 Incutiuunt Urbis desiderium, video; et quod
 Angulus iste feret piper et thus ocius uva;
 Nec vicina subest vinum praebere taberna
 Quae possit tibi; nec meretrix tibicina, cuius
 Ad strepitum falias terrae gravis: et tamen urgues
 Jampridem non taeta ligonibus arva; bovemque
 Disjunctum curas, et strictis frondibus exples.
 Addit opus pigro rivus, si decidit imber,
 Multa mole docendus aprico parcere prato.
 Nunc age, quid nostrum concentum dividat, audi.
 Quem tenues decuere togae nitidique capilli,
 Quem scis inmunem Cynarae placuisse rapaci,
 Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
 Coena brevis juvat, et prope rivum somnus in herba.
 Nec lusisse pudet; sed non incidere ludum.
 Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
 Limat, non odio obscuro morsuque venenat:
 Rident vicini glebas et faxa moventem.
 Cum servis urbana diaria rodere mavis.
 Horum tu in numerum voto ruis: invidet usum
 Lignorum et pecoris tibi calo argutus et horti.
 Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
 Quam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

AD C. NUMONIUM VALAM. EPIST. XV.

QUAE sit hiems Veliae, quod coelum, Vala, Salerni,
 Quorum hominum regio, et qualis via (nam mihi Baia
 Musa supervacuas Antonius; et tamen illis
 Me facit invisum, gelida cum perluor unda
 Per medium frigus. fane myrteta relinqu,
 Diictaque cessantem nervis elidere morbum
 Sulfura contemni, vicus gemit, invidus aegris,
 Qui caput et stomachum subponere fontibus audent
 Clusinis; Gabiosque petunt, et frigida rura.
 Mutandus locus est, et diversoria nota
 Praeteragendus equus. Quo tendis? non mihi Cumas
 Est iter aut Baias, laeva stomachosus habena
 Dicit eques: sed equis frenato est auris in ore.)
 Major utrum populum frumenti copia pascat,
 Conlectosne bibant imbræ, puteosne perennes
 Dulcis aquæ: (nam vina nihil moror illius oræ:
 Rure meo possum quidvis perferre patique:
 Ad mare cum veni, generosum et lene requiro,
 Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
 In venas animumque meum, quod verba ministret,
 Quod me Lucanae juvenem commendet amicae.)
 Tractus uter plures lepores, uter educet apros;
 Utra magis pisces et echinos aequora celent,
 Pinguis ut inde domum possim Phaeaxque reverti,
 Scribere te nobis, tibi nos adcredere, par est.
 Maenius, ut rebus maternis atque paternis
 Fortiter absuntis urbanus coepit haberis;
 Seurra vagus, non qui certum præsepe teneret;
 Inpransus non qui civem dignosceret hoste;
 Quaelibet in quemvis opprobria fingere saevus;
 Pernicies et tempestas, barathrumque macelli,

Quidquid quaesierat, ventri donabat avaro.
 Hic, ubi nequitiae fautoribus et timidis nil
 Aut paullum abstulerat, patinas coenabat omasi
 Vilis et agninae, tribus ursis quod satis esset :
 Scilicet ut ventres lamna candente nepotum
 Diceret urendos, corrector Bestius. idem,
 Quidquid erat naestus praedae majoris, ubi omne
 Verterat in fumum et cinerem; Non hercule miror,
 Aiebat, si qui comedunt bona : cum sit obeso
 Nil melius turdo, nil vulva pulchrius ampla.
 Nimirum hic ego sum : nam tuta et parvula laudo,
 Cum res deficiunt ; satis inter vilia fortis :
 Verum, ubi quid melius contingit et unctius ; idem
 Vos sapere et solos aio bene vivere, quorum
 Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QUINTIUM. EPIST. XVI.

NE perconteris, fundus meus, optime Quinti,
 Arvo pascat herum, an baccis opulentet olivae,
 Pomifne, an pratis, an amicta vitibus ulmo ;
 Scribetur tibi forma loquaciter et situs agri.
 Continui montes, ni dissocientur opaca
 Valle: sed ut veniens dextrum latus adspiciat Sol,
 Laevum decadens curru fugiente vaporet.
 Temperiem laudes. quid? si rubicunda benigni
 Corna vepres et pruna ferunt? si quercus et ilex
 Multa fruge pecus, multa dominum juvat umbra?
 Dicas adductum proprius frondere Tarentum.
 Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
 Frigidior Thracam nec purior ambiat Hebrus,
 Infirmo capiti fluit utilis, utilis alvo.
 Hae latebrae dulces, etiam (si credis) amoena,

Incolumem tibi me praestant Septembribus horis.
 Tu recte vivis, si curas esse quod audis.
 Jaetamus jampridem omnis te Roma beatum;
 Sed vereor ne cui de te plus quam tibi credas;
 Neve putas alium sapiente bonoque beatum:
 Neu, si te populus sanum recteque valentem
 Dicitet, occultam febrem sub tempus edendi
 Dissimules; donec manibus tremor incidat unctis.
 Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
 Si quis bella tibi terra pugnata marique
 Dicat, et his verbis vacuas permulceat aures;
 Tene magis salvum populus velit, an populum tu,
 Servet in ambiguo, qui consulit et tibi et Urbi,
 Jupiter; Augusti laudes agnoscere possis.
 Cum pateris sapiens emendatusque vocari;
 Respondestne tuo, dic fodes, nomine? nempe
 Vir bonus et prudens dici delector ego, ac tu.
 Qui dedit hoc hodie, eras, si volet, auferet: ut si
 Detulerit fasces indigno, detrahet idem.
 Pone, meum est; inquit: pono, tristisque recedo.
 Idem, si clamet furem, neget esse pudicum,
 Contendat laqueo collum pressisse paternum,
 Mordear opprobriis falsis, mutemque colores?
 Falsus honor juvat, et mendax infamia terret
 Quem, nisi mendosum et mendacem? vir bonus est quis?
 Qui consulta patrum, qui leges, juraque servat;
 Quo multae magnaue secantur judice lites;
 Quo res sponfore, et quo causae teste tenentur.
 Sed videt hunc omnis domus et vicinia tota,
 Introrsus turpem, speciosum pelle decora.
 Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
 Servus: Habes pretium; loris non ureris, aio.
 Non hominem occidi: Non pasces in cruce corvos.

Sum bonus et frugi: Renuit negitatque Sabellus.
 Cautus enim metuit foveam lupus; accipiterque
 Suspectos laqueos; et opertum militius hamum.
 Oderunt peccare boni virtutis amore:
 Tu nihil admittes in te formidine poenae.
 Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.
 Nam de mille fabae modiis cum subripis unum;
 Damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto.
 Vir bonus, omne forum quem spectat et omne tribunal;
 Quandocunque Deos vel porco vel bove placat;
 Jane pater, clare, clare cum dixit, Apollo;
 Labra movet metuens audiri; pulchra Lavernā,
 Da mihi fallere; da justo sanctoque videri:
 Noctem peccatis et fraudibus objice nubem.
 Qui melior servo, qui liberior sit avarus,
 In triviis fixum cum se demittit ob assēm,
 Non video. nam qui cupiet, metuet quoque: porro
 Qui metuens vivit, liber mihi non erit unquam.
 Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
 Semper in augenda festinat et obruitur re.
 Vendere cum possis captivum, occidere noli:
 Serviet utiliter: sine pascat durus aretque:
 Naviget, ac mediis hiemet mercator in undis:
 Annonae profit, portet frumenta penusque.
 Vir bonus et sapiens audebit dicere, Pentheū
 Rector Thebarum, quid me perferre patique
 Indignum coges? Adimam bona. Nempe pecus, rem,
 Lectos, argentum: tollas licet. In manicis et
 Compedibus saevo te sub custode tenebo.
 Ipse Deus, simulatque volam, me solvet. Opinor,
 Hoc sentit, Moriar. mors ultima linea rerum est,

AD SCAEVAM. EPIST. XVII.

QUAMVIS, Scaeua, satis per te tibi consulis, et scis
 Quo tandem pacto deceat majoribus uti;
 Disce, docendus adhuc quae censet amiculus: ut si
 Caecus iter monitare velit; tamen adipice, si quid
 Et nos, quod cures proprium fecisse; loquamur.
 Si te grata quies et primam somnus in horam
 Delectat: si te pulvis strepitusque rotarum,
 Si laedet capona; Ferentinum ire jubebo.
 Nam neque dixitibus contingunt gaudia solis;
 Nec vixit male, qui natus moriensque fefellit.
 Si prodesse tuis, paulloque benignius ipsum
 Te tractare voles; accedes siccus ad unctum.
 Si pranderet olus patienter; regibus uti
 Nollet Aristippus. Si sciret regibus uti;
 Fastidiret olus, qui me notat. Utrius horum
 Verba probes et facta, doce: vel junior, audi
 Cur sit Aristippi potior sententia. namque
 Mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt:
 Scurror ego ipse mihi; populo tu: rectius hoc et
 Splendidius multo est. equus ut me portet, alat rex,
 Officium facio: tu poscis vilia rerum
 Dante minor; quamvis fers te nullius egentem.
 Omnis Aristippum decuit color et status et res,
 Tentantem majora, fere praesentibus aequum:
 Contra, quem duplice panno patientia velat,
 Mirabor, vitae via si conversa decebit.
 Alter purpureum non expectabit amictum;
 Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet;
 Personamque feret non inconcinnus utramque.
 Alter Miletii textam cane pejus et angue
 Vitabit chlamydem; morietur frigore, si non

Rettuleris pannum : refer, et sine vivat ineptus.
 Res gerere et captos ostendere civibus hostes,
 Adtingit solium Jovis et coelestia tentat.
 Principibus placuisse viris non ultima laus est.
 Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
 Sedit, qui timuit ne non succederet : esto :
 Quid? qui pervenit, fecitne viriliter? atqui
 Hic est, aut nusquam, quod quaerimus. hic onus horret,
 Ut parvis animis et parvo corpore majus :
 Hic subit et perfert. aut Virtus nomen inane est,
 Aut decus et pretium recte petit experiens vir.
 Coram rege suo de paupertate tacentes
 Plus poscente ferent. distat, sumasne pudenter,
 An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
 Indotata mihi foror est, paupercula mater,
 Et fundus nec vendibilis nec pascere firmus,
 Qui dicit, clamat, Victum date. succinit alter,
 Et mihi dividuo findetur munere quadra.
 Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet
 Plus dapis, et rixae multo minus invidiaeque.
 Brundisium comes aut Surrentum ductus amoenum,
 Qui queritur salebras et acerbum frigus et imbræ,
 Aut cistam effractam et subducta viatica plorat ;
 Nota refert meretricis acumina, saepe catellam,
 Saepe periscelidem raptam sibi flentis : uti mox
 Nulla fides dampnis verisque doloribus adsit.
 Nec semel inrisus, triviis adtollere curat
 Fracto crure planum : licet illi plurima manet
 Lacrima ; per sanctum juratus dicat Osirim,
 Credite, non ludo ; crudeles, tollite claudum :
 Quaere peregrinum, vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIUM. EPIST. XVIII.

Si bene te novi, metues, liberrime Lolli,
 Scurrantis speciem praebere, professus amicum.
 Ut matrona meretrici dispar erit atque
 Discolor, infido scurrae distabit amicus.
 Est huic diversum vitio vitium prope majus,
 Asperitas agrestis et inconcinna, gravisque,
 Quae se commendat tonsa cute, dentibus atris,
 Dum vult libertas mera dici, veraque virtus.
 Virtus est medium vitiorum, et utrinque reductum.
 Alter in obsequium plus aequo pronus, et imi-
 Derisor lecti, sic nutum divitiis horret,
 Sic iterat voces, et verba cadentia tollit,
 Ut puerum saevo credas dictata magistro
 Reddere, vel partes mimum tractare secundas.
 Alter rixatur de lana saepe caprina;
 Propugnat nugis armatus: Scilicet, ut non
 Sit mihi prima fides; et, vere quod placet, ut non
 Acriter elatrem, pretium aetas altera sordet.
 Ambigitur quid enim? Castor sciatis, an Docilis plus;
 Brundisium Minuci melius via ducat, an Appi.
 Quem damnofa Venus, quem praeceps alea nudat,
 Gloria quem supra vires et vestit et unguit,
 Quem tenet argenti sitis importuna famesque:
 Quem paupertatis pudor et fuga; dives amicus.
 Saepe decem vitiis instructior, odit et horret:
 Aut si non odit, regit; ac, veluti pia mater,
 Plus quam se sapere et virtutibus esse priorem
 Vult: et ait prope vera; Meae (contendere noli)
 Stultitiam patiuntur opes; tibi parvula res est:
 Arcta decet sanum comitem toga: desine mecum
 Certare. Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,

Vestimenta dabat pretiosa; beatus enim jam
 Cum pulchris tunicis sumet nova consilia et spes;
 Dormiet in lucem; scorto postponet honestum
 Officium; nummos alienos pascat; ad imum
 Threx erit, aut olitoris aget mercede caballum.
 Areanum neque tu scrutaberis illius unquam;
 Conmissumque teges, et vino tortus et ira.
 Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes:
 Nec, cum venari volet ille, poëmata panges.
 Grata sic fratrum geminorum, Amphionis atque
 Zethi diffiluit; donec suspecta severo
 Conticuit lyra. fraternalis cessisse putatur
 Moribus Amphion. tu cede potentis amici
 Lenibus imperiis; quotiesque educet in agros
 Aetolis onerata plagis jumenta canesque,
 Surge, et inhumanae fenium depone Camenae;
 Coenes ut pariter pulmenta laboribus emta:
 Romanis solempne viris opus, utile famae,
 Vitaeque et membris; praeferim cum valeas, et
 Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
 Possis. adde, virilia quod speciosius arma
 Non est qui tractet. scis quo clamore coronae
 Proelia sustineas campestria: denique saevam
 Militiam puer et Cantabrica bella tulisti
 Sub duce, qui templis Parthorum signa refixit,
 Nunc et, si quid abest, Italis adjudicat armis.
 Ac, ne te retrahas, et inexcusabilis absis;
 Quamvis nil extra numerum fecisse modumque
 Curas, interdum nugaris rure paterno.
 Partitur linctres exercitus: Actia pugna,
 Te duce, per pueros hostili more refertur:
 Adversarius est frater; Iacus, Adria: donec
 Alterutrum velox Victoria fronde coronet.

Consentire suis studiis qui crediderit te,
 Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
 Protenus ut moneam (si quid monitoris eges tu)
 Quid de quoque viro, et cui dicas, saepe videto.
 Percontatorem fugito: nam garrulus idem est;
 Nec retinent patulae commissa fideliter aures:
 Et femel emissum volat irrevocabile verbum.
 Non ancilla tuum jecur ulceret ulla puerve,
 Intra marmoreum venerandi limen amici;
 Ne dominus, pueri pulchri, caraeve puellae
 Munere te parvo beet, aut incommodus angat.
 Qualem commendes, etiam atque etiam adspice; ne mox
 Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
 Fallimur, et quandam non dignum tradimus. ergo,
 Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri.
 Ut penitus notum si tentent crima, serves
 Tuterisque tuo fidenter praefidio; qui
 Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
 Ad te post paullo ventura pericula sentis?
 Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
 Et neglecta solent incendia sumere vires.
 Dulcis inexpertis cultura potentis amici;
 Expertus metuit. tu, dum tua navis in alto est,
 Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
 Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosif.
 Sedatum celeres, agilem gnavumque remissi:
 Potores liquidi media de luce Falerni
 Oderunt porrecta negantem pocula; quamvis
 Nocturnos jures te formidare temores.
 Deme supercilium nubem: plerumque modestus
 Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
 Inter cuncta leges, et percontabere doctos,
 Qua ratione queas traducere leniter aevum;

LI
 Ne te sem
 Ne pavor,
 Virtutem
 Quid min
 Quid pur
 An secret
 Me quoti
 Quem M
 Quid sen
 Sit mihi,
 Quod sup
 Sit bona
 Copia : n
 Sed satis
 Det vitar

 PRISCA
 Nulla
 Quae scri
 Adscripti
 Vina fer
 Laudibu
 Ennius i
 Profiluit
 Mandab
 Hoc sim
 Nocturn
 Quid? f
 Exiguae
 Virtuter
 Rupit Ia

Ne te semper inops agit vexetque cupidus,
 Ne pavor, et rerum mediocriter utilium spes;
 Virtutem doctrina paret, Naturane donet;
 Quid minuat curas; quid te tibi reddat amicum;
 Quid pure tranquillet; honos, an dulce lucellum;
 An secretum iter, et fallentis semita vitae.
 Me quoties reficit gelidus Digenzia rivus,
 Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus;
 Quid sentire putas, quid credis, amice, precari?
 Sit mihi, quod nunc est; etiam minus: et mihi vivam
 Quod supereft aevi, si quid supereft volunt Di:
 Sit bona librorum et provisa frugis in annum
 Copia: neu fluitem dubiae spe pendulus horae.
 Sed satis est orare Jovem quae ponit et aufert:
 Det vitam, det opes: aequum mihi animum ipse parabo.

AD MAECENATEM. EPIST. XIX.

PRISCO si credis, Maecenas docte, Cratino,
 Nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
 Quae scribuntur aquae potoribus, ut male sanos
 Adscripsit Liber satiris Faunisque poetas.
 Vina fere dulces oluerunt mane Camenae.
 Laudibus arguitur vini vinosus Homerus.
 Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
 Profiluit dicenda. Forum putealque Libonis
 Mandabo siccis, adimam cantare severis.
 Hoc simul edixi; non cessavere poetae
 Nocturno certare mero, putere diurno.
 Quid? si quis vultu torvo ferus, et pede nudo,
 Exiguaequ togae simulet textore Catonem;
 Virtutemne repreäsentet moresque Catonis?
 Rupit Iarbitan Timagenis aemula lingua;

Dum studet urbanus, tenditque disertus haberi.
 Decipit exemplar vitiis imitabile. quod si
 Pallerem casu, biberent exsangue cuminum.
O imitatores, servum pecus; ut mihi bilem,
 Ut mihi saepe jocum vestri movere tumultus!
 Libera per vacuum posui vestigia princeps,
 Non aliena meo pressi pede. qui sibi fudit
 Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
 Ostendi Latio; numeros animosque fecutus
Archilochi, non res et agentia verba Lycamben.
 Ac ne me foliis ideo brevioribus ornes,
 Quod timui mutare modos et carminis artem:
Temperat Archilochi Musam pede mascula Sappho;
Temperat Alcaeus, sed rebus et ordine dispar,
 Nec socerum querit, quem versibus obliniat atris,
 Nec sponsae laqueum famoso carmine necit.
 Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinus
 Vulgavi fidicen. juvat inmemorata ferentem
 Ingenuis oculisque legi, manibusque teneri.
 Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector
 Laudet ametque domi, premat extra limen iniquus?
 Non ego ventofae plebis suffragia venor
 In pensis coenarum, et tritae munere vestis:
 Non ego nobilium scriptorum auditor et ulti,
Grammaticas ambire tribus et pulpita dignor.
 Hinc illae lacrimae. Spissis indigna theatris
 Scripta pudet recitare, et nugis addere pondus,
 Si dixi; Rides, ait, et Jovis auribus ista
 Servas: fidis enim manare poetica mella
 Te solum, tibi pulcher. Ad haec ego naribus uti
 Formido, et, luctantis acuto ne fecer ungui,
 Displacet iste locus, clamo, et diludia posco.
 Ludus enim genuit trepidum certamen, et iram;
 Ira truces inimicitias, et funebre bellum.

VERTU
 Scilicet
 Odisti clav
 Paucis of
 Non ita n
 Non erit
 Quid volu
 In breve
 Quod si n
 Carus eri
 Conrecta
 Cooperis;
 Aut fugi
 Ridebit n
 Qui male
 Iratus. q
 Hoc quo
 Occupet
 Cum tibi
 Me libert
 Majores
 Ut, quan
 Me prim
 Corporis
 Iraisci cel
 Forte m
 Me quat
 Conlega

AD LIBRUM SUUM. EPIST. XX.

VERBUM NUM Janumque, liber, spectare videris:
Scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.
Odisti claves, et grata sigilla pudico,
Paucis ostendi gemis, et communia laudas;
Non ita nutritus, fuge quo descendere gestis.
Non erit emissio redditus tibi. Quid miser egi?
Quid volui? dices; ubi quid te laeserit, et scis
In breve te cogi, cum plenus languet amator.
Quod si non odio peccantis despit augur,
Carus eris Romae, donec te deseret aetas.
Contrectatus ubi manibus fordescere vulgi
Cooperis; aut tineas pasces taciturnus inertes,
Aut fugies Uticam, aut vincitus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: ut ille,
Qui male parentem in rupes protrusit asellum
Iratus, quis enim invitum servare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba senectus.
Cum tibi Sol tepidus plures admoverit aures;
Me libertino natum patre, et in tenui re,
Majores pennas nido extendisse loqueris;
Ut, quantum generi demas, virtutibus addas.
Me primis Urbis belli placuisse domique;
Corporis exigui, praecanum, solibus aptum;
Irafcii celerem, tamen ut placabilis essem.
Forte meum si quis te percontabitur aevum;
Me quater undenos sciat impleuisse Decembres,
Conlegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

EPISTOLARUM

LIBER SECUNDUS.

AD AUGUSTUM. EPIST. I.

CUM tot sustineas et tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendas; in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Caesar.
Romulus, et Liber pater, et cum Castore Pollux,
Post ingentia facta Deorum in templa recepti,
Dum terras, hominumque colunt genus, aspera bella
Conponunt, agros adsignant, oppida condunt;
Ploravere suis non respondere favorem
Speratum meritis. diram qui contudit Hydram,
Notaque fatali portenta labore subegit,
Conperit invidiam supremo fine domari.
Urit enim fulgore suo, qui praegravat artes
Infra se positas; existinctus amabitur idem.
Praesenti tibi maturos largimur honores,
Jurandasque tuum per numen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hoc populus sapiens et justus in uno,
Te nostris ducibus, te Graiis anteferendo,
Cetera nequaquam simili ratione modoque
Aestimat; et nisi quae terris semota suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit et odit.
Sic fautor veterum, ut Tabulas peccare vetantes,
Quas bis quinque viri sanxerunt, Foedera Regum,

Vel Gabii
Pontificu
Dictitet A
Si, quia C
Scripta v
Scriptore
Nil intra
Venimus
Pfallimus
Si melior
Scire veli
Scriptor a
Perfectos
Viles atq
Est vetus
Quid? qu
Inter que
An quos
Iste quide
Qui vel i
Utor per
Paullatin
Dum cad
Qui redit
Miratur
Ennius e
(Ut criti
Quo pro
Naevius
Pene rec
Ambigiti
Pacuvius
Dicitur A

Vel Gabiis vel cum rigidis aequata Sabinis,
Pontificum libros, annosa volumina vatum,
Dicitet Albano Musas in monte locutas.
Si, quia Graiorum sunt antiquissima quaeque
Scripta vel optima, Romani pensantur eadem
Scriptores trutina; non est quod multa loquamur:
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri:
Venimus ad summum fortunae; pingimus, atque
Psallimus, et luctamur Achivis doctius uncis.
Si meliora dies, ut vina, poëmata reddit,
Scire velim, chartis pretium quotus adroget annus?
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos veteresque referri debet, an inter
Viles atque novos? excludat jurgia finis.
Est vetus atque probus centum qui perficit annos.
Quid? qui deperiit minor uno mense, vel anno,
Inter quos referendus erit? veteresne poëtas,
An quos et praesens et postera respuat aetas?
Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
Qui vel mense brevi vel toto est junior anno.
Utor permisso, caudaeque pilos ut equinae,
Paullatim vello; et demo unum, demo et item unum;
Dum cadat elufus ratione ruentis acervi,
Qui redit ad fastos, et virtutem aestimat annis;
Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacravit.
Ennius et sapiens, et fortis, et alter Homerus,
(Ut critici dicunt) leviter curare videtur,
Quo promissa cadant, et somnia Pythagorea.
Naevius in manibus non est, et mentibus haeret
Pene recens? adeo sanctum est vetus omne poëma.
Ambigitur quoties, uter utro sit prior; aufert
Pacuvius docti famam senis, Accius alti;
Dicitur Afrani toga convenisse Menandro;

Q

Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi;
 Vincere Caecilius gravitate, Terentius arte;
 Hos ediscit, et hos arcto stipata theatro
 Spectat Roma potens; habet hos numeratque poëtas,
 Ad nostrum tempus Livi scriptoris ab aevo.
 Interdum vulgus rectum videt; est ubi peccat.
 Si veteres ita miratur laudatque poëtas,
 Ut nihil anteferat, nihil illis conparet; errat.
 Si quaedam nimis antique, si pleraque dure
 Dicere credit eos, ignave multa fatetur;
 Et sapit, et mecum facit, et Joye judicat aequo.
 Non equidem insector, delendaque carmina Laevi
 Esse reor, memini quae plagosum mihi parvo
 Orbilium dictare; sed emendata videri,
 Pulchraque, et exactis minimum distantia, miror:
 Inter quae verbum emicuit si forte decorum,
 Si versus paullo concinnior unus et alter,
 Injuste totum dicit venditque poëma.
 Indignor quidquam reprendi, non quia crasse
 Conpositum inlepidove putetur, sed quia nuper:
 Nec veniam antiquis, sed honorem et praemia posci.
 Recte necne crocum floresque perambulet Attae
 Fabula, si dubitem; clamenter periisse pudorem
 Cuncti pene patres: ea cum reprendere coner,
 Quae gravis Aesopus, quae doctus Roscius egit.
 Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt:
 Vel quia turpe putant parere minoribus, et quae
 Inberbes didicere, senes perdenda fateri.
 Jam Saliare Numae carmen qui laudat, et illud,
 Quod mecum ignorat, solus vult scire videri;
 Ingeniis non ille favet plauditque sepultis,
 Nostra sed inpugnat, nos nostraque lividus odit,
 Quod si tam Gracchis novitas invisa fuisset,

Quam nobis; quid nunc esset vetus? aut quid haberet,
 Quod legeret tereretque viritim publicus usus?
 Ut primum positis nugari Graecia bellis
 Coepit; et in vitium fortuna labier aequa;
 Nunc athletarum studijs, nunc arsit equorum;
 Marmoris, aut eboris fabros, aut aeris amavit;
 Suspendit picta vultum mentemque tabella:
 Nunc tibicinibus, nunc est gavisa tragoedis.
 Sub nutrice puella velut si luderet infans,
 Quod cupide petuit, mature plena reliquit.
 Quid placet, aut odio est, quod non mutabile credas?
 Hoc paces habuere bonae, ventique secundi.
 Romae dulce diu fuit et solemne, reclusa
 Mane domo vigilare, clienti promere jura:
 Cautos nominibus certis expendere nummos:
 Majores audire, minori dicere, per quae
 Crescere res posset, minui damnosa libido.
 Mutavit mentem populus levis, et calet uno
 Scribendi studio: puerique patresque severi
 Fronde comas vincit coenant, et carmina dictant.
 Ipse ego, qui nullos me adfirmo scribere versus,
 Invenior Parthis mendacior; et prius orto
 Sole vigil calamum et chartas et scrinia posco.
 Navem agere ignarus navis timet: abrotonum aegro
 Non audet, nisi qui didicit, dare: quod medicorum est,
 Promittunt medici: tractant fabrilia fabri:
 Scribimus indocti doctique poëmata passim.
 Hic error tamen et levis haec infania quantas
 Virtutes habeat; sic collige: vatis avarus
 Non temere est animus: versus amat, hoc studet unum;
 Detimenta, fugas servorum, incendia ridet:
 Non fraudem socio, puerove incogitat ullam
 Pupillo: vivit filiquis et pane secundo:

Militiae quanquam piger et malus, utilis urbi:
 Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari;
 Os tenerum pueri balbumque poëta figurat:
 Torquet ab obscoenis jam nunc sermonibus aurem:
 Mox etiam peccus praeceptis format amicis,
 Asperitatis et invidiae corrector et irae;
 Repte facta refert: orientia tempora notis
 Instruit exemplis: inopem solatur et aegrum.
 Castis cum pueris ignara puella mariti
 Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
 Poscit opem chorus, et praefentia numina sentit:
 Coelestis implorat aquas docta prece blandus:
 Avertit morbos, metuenda pericula pellit:
 Inpetrat et pacem, et locupletem frugibus annum.
 Carmine Di superi placantur, carmine Manes.
 Agricolae prisci, fortes, parvoque beati,
 Condita post frumenta, levantes tempore festo
 Corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem,
 Cum sociis operum pueris, et conjuge fida,
 Tellurem porco, Sylvanum lacte piabant,
 Floribus et vino Genium memorem brevis aevi.
 Fescennina per hunc inventa licentia morem
 Versibus alternis opprobria rustica fudit;
 Libertasque recurrentes accepta per annos
 Lusit amabiliter: donec jam saevus apertam
 In rabiem coepit verti jocus, et per honestas
 Ire domos impune minax. doluere cruento
 Dente lacefitti: fuit intactis quoque cura
 Conditione super communi: quin etiam lex
 Poenaque lata, malo quae nollet carmine quemquam
 Describi. vertere modum, formidine fustis
 Ad bene dicendum delestandumque redacti.
 Graecia capta ferum victorem cepit, et artes

Intulit agresti Latio. sic horridus ille
 Defluxit numerus Saturnius, et grave virus
 Munditiae pepulere: sed in longum tamen aevuna
 Manserunt, hodieque manent vestigia ruris.
 Serus enim Graecis admovit acumina chartis;
 Et post Punica bella quietus quaerere coepit,
 Quid Sophocles et Thespis et Aeschylus utile ferrent.
 Tentavit quoque rem si digne vertere posset:
 Et placuit sibi, natura sublimis et acer:
 Nam spirat tragicum fatis, et feliciter audet;
 Sed turpem putat inscite metuitque lituram.
 Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
 Sudoris minimum; sed habet Comoedia tanto
 Plus oneris, quanto veniae minus. adspice, Plautus
 Quo pacto partes tutetur amantis ephebi,
 Ut patris adtenti; lenonis ut insidiosi:
 Quantus sit Dossennus edacibus in parasitis:
 Quam non adstricto percurrat pulpita focco:
 Gestit enim nummum in loculos demittere; post hoc
 Securus, cadat, an recto stet fabula talo.
 Quem tulit ad scenam ventoso Gloria curru,
 Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.
 Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis avarum
 Subruit ac reficit. valeat res ludicra, si me
 Palma negata macrum, donata reducit opimum.
 Saepe etiam audacem fugat hoc terretque poëtam,
 Quod numero plures, virtute et honore minores,
 Indocti, stolidique, et depugnare parati,
 Si discordet eques, media inter carmina poscunt
 Aut ursum aut pugiles; his nam plebecula gaudet.
 Verum equitis quoque jam migravit ab aure voluptas
 Omnis, ad incertos oculos et gaudia vana.
 Quattuor, aut plures aulaea premuntur in horas;

Dum fugiunt equitum turmae, peditumque catervae:
 Mox trahitur manibus regum fortuna retortis:
 Eseda festinant, pilenta, petorrita, naves:
 Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
 Si foret in terris, rideret Demoeritus; seu
 Diversum confusa genus panthera camelo,
 Sive elephas albus vulgi converteret ora:
 Spectaret populum ludis attentius ipsis,
 Ut sibi praebentem mimo spectacula plura:
 Scriptores autem narrare putaret asello
 Fabellam surdo: nam quae per vincere voces
 Evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
 Garganum mugire putas nemus, aut mare Tuscum;
 Tanto cum strepitu ludi spectantur, et artes,
 Divitiaeque peregrinae: quibus oblitus auctor
 Cum stetit in scena, concurrit dextera laevae:
 Dixit adhuc aliiquid? nil sane. quid placet ergo?
 Lana Tarentino violas imitata veneno.
 Ac ne forte putas, me, quae facere ipse recusem,
 Cum recte tractent alii, laudare maligne:
 Ille per extentum funem mihi posse videtur
 Ire poëta, meum qui pectus inaniter angit,
 Irritat, mulcet, falsis terroribus inplet,
 Ut magus; et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
 Verum age, et his, qui se lectori credere malunt,
 Quam spectatoris fastidia ferre superbi,
 Curam inpende brevem; si munus Apolline dignum
 Vis complere libris, et vatibus addere calcar,
 Ut studio majore petant Helicona virentem.
 Multa quidem nobis facimus mala saepe poëtae,
 (Ut vineta egomet caedam mea) cum tibi librum
 Sollicito damus, aut fesso: cum laedimur, unum
 Si quis amicorum est ausus reprendere versum:

Cum lo
 Cum la
 Nostro
 Cum sp
 Carmi
 Arcella
 Sed tan
 Aeditu
 Virtus,
 Gratu
 Choeri
 Rettuli
 Sed vel
 Atram
 Splendi
 Qui ta
 Edicto
 Pinger
 Fortis
 Judiciu
 Ad lib
 Boeotu
 At nec
 Muner
 Dilecti
 Nec m
 Quam
 Claror
 Repen
 Terra
 Monti
 Auspic
 Claust

Cum loca jam recitata revolvimus inrevocati:
 Cum lamentamur non adparere labores
 Nostros, et tenui deducta poëmata filo:
 Cum speramus eo rem venturam, ut, simul atque
 Carmina rescieris nos fingere, commodus ulti
 Arcessas, et egere vetes, et scribere cogas.
 Sed tamen est operae pretium cognoscere, quales
 Aedituos habeat bellū spectata domique
 Virtus, indigno non committenda poëtae:
 Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
 Choerilus, incultis qui versibus et male natis
 Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos.
 Sed veluti tractata notam labemque remittunt
 Atramenta, fere scriptores carmine foedo
 Splendida facta linunt. idem rex ille, poëma
 Qui tam ridiculum tam care prodigus emit.
 Edicto vetuit; ne quis se praeter Apellem,
 Pingeret, aut alias Lysippo duceret aera
 Fortis Alexandri vultum simulantia. quod si
 Judicium subtile videndis artibus illud
 Ad libros et ad haec Musarum dona vocares;
 Boeotum in crasso jurates aëre natum.
 At neque dedecorant tua de se judicia, atque
 Munera, quae multa dantis cum laude tulerunt
 Dilecti tibi Virgilius Variusque poëtae:
 Nec magis expressi vultus per aënea signa,
 Quam per vatis opus mores animique virorum
 Clarorum adparent: nec sermones ego mallem
 Repentes per humum, quam res conponere gestas,
 Terrarumque situs et flumina dicere, et arces
 Montibus inpositas, et barbara regna, tuisque
 Auspiciis totum confecta duella per orbem,
 Claustraque custodem pacis cohibentia Janum,

Et formidatam Parthis, te Principe, Romam;
 Si quantum cuperem, possem quoque. sed neque parvum
 Carmen majestas recipit tua; nec meus audet
 Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
 Sedulitas autem stulte, quem diligit, urguet;
 Praecipue cum se numeris commendat et arte.
 Discit enim citius, meminitque libentius illud,
 Quod quis deridet, quam quod probat et veneratur.
 Nil moror officium quod me gravat: ac neque factio
 In pejus vultu proponi cereus usquam,
 Nec prave factis decorari versibus opto:
 Ne rubeam pingui donatus munere, et una
 Cum scriptore meo capsula porrectus aperta,
 Deferar in vicum vendentem thus et odores,
 Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis.

AD JULIUM FLORUM. EPIST. II.

FLORE, bono claroque fidelis amice Neroni;
 Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
 Tibure vel Gabiis, et tecum sic agat; Hic et
 Candidus, et talos a vertice pulcher ad imos,
 Fiet eritque tuus, nummorum millibus octo;
 Verna ministeriis ad nutus aptus heriles,
 Literulis Graecis inbutus, idoneus arti
 Cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda:
 Quin etiam canet indoctum, sed dulce, bibenti:
 Multa fidem promissa levant, ubi plenius aequo
 Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
 Res urguet me nulla; meo sum pauper in aere.
 Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere a me
 Quivis ferret idem: semel hic cessavit, et (ut fit)
 In scalis latuit metuens pendentis habenae:

Des nu
 Ille fera
 Pruden
 Inseque
 Dixo m
 Talibus
 Jurgard
 Quid tu
 Si tame
 Exspec
 Luculli
 Aerum
 Perdide
 Iratus
 Praefid
 Summe
 Clarus
 Accipi
 Forte f
 Nescio
 Verbis
 I bone
 Grand
 Post ha
 Ibit eo
 Roma
 Iratus
 Adjece
 Scilicet
 Atque
 Dura f
 Civilis
 Caesar

Des nummos, excepta nihil te si fuga laedit.
Ille ferat pretium, poenae securus, opinor.
Prudens emisi vitiosum: dicta tibi est lex:
Insequeris tamen hunc, et lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficisci tibi, dixi
Talibus officiis prope mancum: ne mea faetus
Jurgares ad te quod epistola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia jura
Si tamen attentas? quereris super hoc etiam; quod
Exspectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles conlecta viatica multis
Aerumnis, laesus dum noctu stertit, ad assēm
Perdiderat: post hoc vehemens lupus, et sibi, et hosti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Praefidium regale loco dejecit, ut aiunt,
Summe munito, et multarum divite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis,
Accipit et bis dena super festertia nummūm.
Forte sub hoc tempus castellum evertere praetor
Nescio quod cupiens, hortari coepit eundem
Verbis, quae timido quoque possent addere mentem:
I bone, quo virtus tua te vocat: i pede fausto,
Grandia latus meritorum praemia: quid stas?
Post haec ille catus, quantumvis rusticus; Ibit,
Ibit ea, quo vis, qui zonam perdidit, inquit.
Romae nutriri mihi contigit atque doceri
Iratus Graiis quantum nocuisse Achilles.
Adjecere bonae paullo plus artis Athenae:
Scilicet, ut possem curvo dignoscere rectum,
Atque inter silvas Academi quaerere verum.
Dura sed emovere loco me tempora grato;
Civilisque rudem belli tulit aestus in arma,
Caesaris Augusti non responsura lacertis.

Unde simul primum me dimisere Philippi
 Decisis humilem pennis, inopemque paterni
 Et laris et fundi, paupertas inpullit audax,
 Ut versus facerem : sed, quod non desit, habentens
 Quae poterunt unquam fatis expurgare cicutae,
 Ni melius dormire putem, quam scribere versus?
 Singula de nobis anni praedantur eentes ;
 Eripuere jocos, venerem, convivia ludum ;
 Tendunt extorquere poëmata. quid faciam vis?
 Denique non omnes eadem mirantur amantque.
 Carmine tu gaudes : hic delectatur iambis;
 Ille Bioneis sermonibus, et sale nigro.
 Tres mihi convivae prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diversa palato.
 Quid dem? quid non dem? renuis quod tu, jubet alter:
 Quod petis, id sane est invisum acidumque duobus.
 Praeter cetera, me Romaene poëmata censes
 Scribere posse inter tot curas totque labores?
 Hic sponsum vocat; hic auditum scripta, relictis
 Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini;
 Hic extremo in Aventino; visendus uterque:
 Intervalla vides humane commoda. Verum
 Purae sunt plateae, nihil ut meditantibus obstet.
 Festinat calidus mulis gerulisque redemptor :
 Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum :
 Tristia robustis luctantur funera plaustris :
 Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit fus.
 I nunc, et versus tecum meditare canoros.
 Scriptorum chorus omnis amat nemus, et fugit urbes,
 Rite cliens Bacchi somno gaudentis et umbra.
 Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
 Vis canere, et non tacta sequi vestigia vatum?
 Ingenium sibi quod vacuas desumis Athenas ;

Et studi
 Libris e
 Plerum
 Fluctib
 Verba l
 Frater e
 Alterius
 Gracch
 Qui mi
 Carmin
 Caelatu
 Quantu
 spectem
 Mox et
 Quid fe
 Caedim
 Lento S
 Discedo
 Quis, n
 Fit Min
 Multa f
 Cum se
 Idem, f
 Obture
 Rident
 Gauder
 Si tacea
 At qui
 Cum ta
 Audebit
 Et sine
 Verba r
 Et ver

Et studiis annos septem dedit, infenuitque
Libris et curis, statua taciturnius exit
Plerumque, et risu populum quatit : hic ego rerum
Fluctibus in mediis, et tempestatibus Urbis,
Verba lyrae motura sonum connectere digner ?
Frater erat Romae consulti rhetor ; ut alter
Alterius sermone meros audiret honores :
Gracchus ut hic illi foret ; huic ut Mucius ille.
Qui minus argutos vexat furor iste poëtas ?
Carmina conpono, hic elegos ; mirabile visu !
Caelatumque novem Musis opus. adspice primum,
Quanto cum fastu, quanto molimine circum-
spectemus vaenam Romanis vatibus aedem.
Mox etiam (si forte vacas) sequere, et procul audi
Quid ferat, et quare sibi necat uterque coronam.
Caedimus, et totidem plagis consumimus hostem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Discedo Alcaeus punto illius : ille meo quis ?
Quis, nisi Callimachus ? si plus adposcere visus ;
Fit Mimnermus, et optivo cognomine crescit.
Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
Cum scribo ; et supplex populi suffragia capto :
Idem, finitis studiis, et mente recepta,
Obturem patulas inpune legentibus aures.
Ridentur mala qui conponunt carmina : verum
Gaudent scribentes, et se venerantur, et ultiro,
Si taceas, laudant ; quidquid scripsere, beati.
At qui legitimum cupiet fecisse poëma,
Cum tabulis animam censoris sumet honesti :
Audebit, quaecunque parum splendoris habebunt,
Et sine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
Verba mouere loco ; quamvis invita recedant,
Et versentur adhuc intra penetralia Vestae.

Obscurata diu populo bonus eruet, atque
 Proferet in lucem speciosa vocabula rerum,
 Quae priscis memorata Catonibus atque Cethegis,
 Nunc situs informis premit et deserta vetustas.
 Adsciscet nova, quae genitor produxerit usus:
 Vehemens, et liquidus, puroque simillimus amni,
 Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua:
 Luxuriantia conpescet: nimis aspera fano
 Levabit cultu: virtute carentia tollet:
 Ludentis speciem dabit, et torquebitur, ut qui
 Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur.
 Praetulerim scriptor delirus inersque videri,
 Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
 Nam sapere, et ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
 Qui se credebat miros audire tragoedos,
 In vacuo laetus sessor plausorque theatro:
 Cetera qui vitae servaret munia recto
 More, bonus sane vicinus, amabilis hospes,
 Comis in uxorem, posset qui ignoscere servis,
 Et signo laeso non insanire lagenae:
 Posset qui rupem et puteum vitare patentem:
 Hic ubi cognatorum opibus curisque refectus,
 Expulit elleboro morbum bilemque meraco,
 Et rediit ad se: Pol me occidistis, amici,
 Non servastis, ait; cui sic extorta voluptas,
 Et demsus per vim mentis gratissimus error.
 Nimirum sapere est abjectis utile nugis,
 Et tempestivum pueris concedere ludum:
 Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
 Sed verae numerosque modosque ediscere vitae.
 Quocirca mecum loquor haec, tacitusque recordor:
 Si tibi nulla sitim finiret copia lymphae;
 Narrares medicis: quod quanto plura parasti,

Tanto
 Si vul
 Non f
 Profici
 Rem I
 Stultit
 Plenio
 At, si
 Si cup
 Vivere
 Si pro
 Quaede
 Qui te
 Cum f
 Te do
 Pullos
 Paulla
 Aut et
 Quid
 Emto
 Emtu
 Sub n
 Sed vo
 Limit
 Sit pre
 Nunc
 Permu
 Sic, q
 Hered
 Quid
 Saltib
 Grand
 Gemin

Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
 Si vulnus tibi monstrata radice vel herba
 Non fieret levius; fugeres radice vel herba
 Proficiente nihil curarier. audieras, cui
 Rem Di donarint, illi decedere pravam
 Stultitiam; et cum sis nihilo sapientior, ex quo
 Plenior es, tamen uteris monitoribus ifdem?
 At, si dixitiae prudentem reddere possent,
 Si cupidum timidumque minus, te; nempe ruberes,
 Viveret in terris te si quis avarior uno.
 Si proprium est, quod quis libra mercatur et aere;
 Quaedam (si credis consultis) mancupat usus;
 Qui te pascit ager, tuus est; et villicus Orbi,
 Cum segetes occat tibi mox frumenta daturas,
 Te dominum sentit. das nummos; accipis uvam.
 Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo isto
 Paullatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
 Aut etiam supra, nummorum millibus emtum.
 Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
 Emto Aricini quondam Veientis et arvi,
 Emto coenat olus; quamvis aliter putat: emtis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat aenum.
 Sed vocat usque suum, qua populus adsita certis
 Limitibus vicina refigit jurgia: tanquam
 Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horae
 Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte suprema,
 Permutet dominos, et cedat in altera jura.
 Sic, quia perpetuus nulli datur usus, et heres
 Heredem alterius, velut unda supervenit undam;
 Quid vici profunt, aut horrea? quidve Calabris
 Saltibus adjecti Lucani? si metit Orcus
 Grandia cum parvis, non exorabilis auro.
 Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,

Argentum, vestes Getulo murice tintas,
 Sunt qui non habeant; est qui non curat habere.
 Cur alter fratrum cessare, et ludere, et ungui
 Praeferat Herodis palmetis plinguibus; alter
 Dives et importunus, ad umbram lucis ab ortu,
 Silvestrem flammis et ferro mitiget agrum:
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturae Deus humanae, mortalis in unum-
 quodque caput, yultu mutabilis, albus et ater.
 Utar, et ex modico, quantum res poscet, acervo
 Tollam: nec metuam, quid de me judicet heres,
 Quod non plura dasis invenaerit. et tamen idem
 Scire volam, quantum simplex hilarisque nepoti
 Discrepet; et quantum discordet parcus avaro.
 Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumtum
 Invitus facias nec plura parare labores;
 Ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,
 Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
 Pauperies immunda procul procul absit. ego, utrum
 Nave ferar magna an parva, ferar unus et idem.
 Non agitur tumidis velis Aquilone secundo:
 Non tamen aduersis aetatem duclimus Austris:
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis usque priores.
 Non es avarus: abi. quid? cetera jam simul isto
 Cum vitio fugere? caret tibi peccus inani
 Ambitione? caret mortis formidine et ira?
 Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 Nocturnos Lemures, portentaque Theffala rides?
 Natales grate numeras? ignoscis amicis?
 Lenior et melior sis accidente senecta?
 Quid te exenta levat spinis de pluribus una?
 Vivere si recte nescis, decede peritis:

Lusisti
 Temp
 Rideat

Lusisti satis, edisti satis, atque bibisti :
Tempus abire tibi est : ne potum largius aequo
Rideat et pulset lasciva decentius aetas.

A F

H U
Ju

Undique

Desinat

Spectatu

Credite

Perfimi

Fingent

Reddat

Quidlib

Scimus

Sed no

Serpent

Incepti

Purpur

Adsuit

Et pro

Aut flu

Sed nu

Q U I N T I

HORATII FLACCI
ARS POETICA.

EPISTOLA AD PISONES.

HUMANO capitи cervicem pictor equinam
Jungeret si velit, et varias inducere plumas,
Undique conlatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne;
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite, Pisones, isti tabulae fore librum
Persimilem, cuius, velut aegri somnia, vanae
Fingentur species; ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formae. Pictoribus atque poëtis
Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas:
Scimus, et hanc veniam petimusque damusque vicissim:
Sed non ut placidis coëant inmitia; non ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis gravibus plerumque et magna professis
Purpureus, late qui splendeat, unus et alter
Adfuitur pannus: cum lucus et ara Dianae,
Et properantis aquae per amoenos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: et fortasse cupressum

R

Scis simulare: quid hoc, si fractis enat exspes
 Navibus, aere dato qui pingitur? amphora coepit
 Institui; currente rota, cur urceus exit?
 Denique sit quidvis simplex duntaxat et unum.
 Maxima pars vatuum, pater et juvenes patre digni,
 Decipimur specie recti. brevis esse labore,
 Obscurus fio: sectantem lenia nervi
 Deficiunt animique: professus grandia, turguet:
 Serpit humi tutus nimium timidusque procellae:
 Qui variare cupit rem prodigaliter unam,
 Delphinum silvis adpingit, fluctibus aprum.
 In vitium dicit culpae fuga, si caret arte.
 Aemilium circa ludum faber unus et unguies
 Exprimet, et molles imitabitur aere capillos;
 Infelix operis summa, quia ponere totum
 Nesciet. hunc ego me, si quid conponere curem,
 Non magis esse velim, quam pravo vivere naso,
 Spectandum nigris oculis nigroque capillo.
 Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam
 Viribus; et versate diu, quid ferre recusent,
 Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res,
 Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
 Ordinis haec virtus erit et venus, aut ego fallor;
 Ut jam nunc dicat jam nunc debentia dici;
 Pleraque differat, et praesens in tempus omittat.
 Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor.
 In verbis etiam tenuis cautusque serendis:
 Dixeris egregie, notum si callida verbum
 Reddiderit junctura novum. si forte necesse est
 Indiciis monstrare recentibus abdita rerum;
 Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
 Continget: dabiturque licentia sumta pudenter.
 Et nova factaque nuper habebunt verba fidem; si

Graec
 Caecili
 Virgil
 Si pos
 Sermo
 Nomin
 Signat
 Ut silv
 Prima
 Et juv
 Deben
 Terra
 Regis
 Vicina
 Seu cu
 Doctu
 Nedun
 Multa
 Quae
 Quem
 Res g
 Quo f
 Versib
 Post e
 Quis
 Gram
 Arch
 Hunc
 Alter
 Vince
 Musa
 Et pu
 Et ju

Graeco fonte cadant, parce detorta. quid autem
 Caecilio Plautoque dabit Romanus, ademtum
 Virgilio Varioque? ego cur, adquirere pauca
 Si possum, invideo? cum lingua Catonis et Enni
 Sermonem patrium ditaverit, et nova rerum
 Nomina protulerit. h^{ec}uit, semperque licebit
 Signatum praesente nota procudere nomen.
 Ut silvae foliis pronus mutantur in annos;
 Prima cadunt: ita verborum vetus interit aetas,
 Et juvenum ritu florent modo nata vigentque.
 Debemur morti nos, nostraque; sive receptus
 Terra Neptunus classes Aquilonibus arcit,
 Regis opus; sterilisve diu palus, aptaque remis
 Vicinas urbes alit; et grave sentit aratrum:
 Seu cursum mutavit iniquum frugibus amnis,
 Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
 Nedum sermonum stet honos, et gratia vivax.
 Multa renascentur, quae jam cecidere; cadentque,
 Quae nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
 Quem penes arbitrium est, et jus, et norma loquendi.
 Res gestae regumque ducumque, et tristia bella
 Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
 Versibus inpariter junctis querimonia primum,
 Post etiam inclusa est voti sententia compos.
 Quis tamen exiguos elegos emiserit auctor,
 Grammatici certant, et adhuc sub judice lis est.
 Archilochum proprio rabies armavit iambo:
 Hunc focci cepere pedem grandesque cothurni,
 Alternis aptum sermonibus, et populares
 Vincentem itrepitus, et natum rebus agendis.
 Musa dedit fidibus Divos, puerisque Deorum,
 Et pugilem victorem, et equum certamine primum,
 Et juvenum euras, et libera vina referre.

Descriptas servare vices, operumque colores,
 Cur ego, si nequeo ignoroque, poëta salutor?
 Cur nescire, pudens prave, quam discere malo?
 Versibus exponi tragicis res comica non vult:
 Indignatur item privatis ac prope focco
 Dignis carminibus narrari coena Thyestae.
 Singula quaeque locum teneant fortita decentem.
 Interdum tamen et vocem comoedia tollit;
 Iratusque Chremes tumido delitigat ore.
 Et tragicus plerumque dolet sermonे pedestri
 Telephus et Peleus: cum pauper et exul uterque,
 Projicit ampullas et sesquipedalia verba,
 Si curat cor spectantis tetigisse querela.
 Non satis est pulchra esse poëmata; dulcia funto,
 Et quoconque volent, animum auditoris agunto.
 Ut ridentibus adrident, ita flentibus adflent
 Humani vultus. si vis me flere, dolendum est
 Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia laudent,
 Telephe, vel Peleu: male si mandata loqueris,
 Aut dormitabo, aut ridebo. tristia moestum
 Vultum verba decent: iratum, plena minarum;
 Ludentem, lasciva; severum, seria dictu.
 Format enim Natura prius nos intus ad omnem
 Fortunarum habitum; juvat, aut inpellit ad iram,
 Aut ad humum moerore gravi deducit, et angit:
 Post effert animi motus interprete lingua.
 Si dicentis erunt fortunis absonta dicta,
 Romani tollent equites peditesque cachinnum.
 Intererit multum Divusne loquatur, an Heros;
 Maturusne senex, an adhuc florente juventa
 Fervidus; et matrona potens, an sedula nutritrix;
 Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli;
 Colchus, an Assyrius; Thebis nutritus, an Argis.

Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge,
Scriptor: honoratum si forte reponis Achillem;
Inpiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Jura neget sibi nata, nihil non adroget armis.
Sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.
Si quid inexpertum scenae committis, et audes
Personam formare novam; servetur ad imum
Qualis ab incepto procerterit, et sibi constet.
Difficile est proprie communia dicere: tuque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quam si proferres ignota indictaque primus.
Publica materies privati juris erit, si
Nec circa vilem patulumque moraberis orbem;
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres; nec desiles imitator in arctum,
Unde pedem proferre pudor vetet aut operis lex.
Nec sic incipies, ut scriptor cyclicus olim:
“Fortunam Priami cantabo, et nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturiunt montes; nascetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte?
“Dic mihi, Musa, virum, captae post moenia Trojae,
“Qui mores hominum multorum vidi, et urbes.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphaten, Scyllamque, et cum Cyclope Charybdin.
Nec redditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo:
Semper ad eventum festinat; et in medias res,
Non fecus ac notas, auditorem rapit; et quae
Desperat tractata nitescere posse, relinquit:
Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,

Primo ne medium, medio ne discrepet imum.
Tu, quid ego et populus mecum desideret, audi.
Si plausoris eges aulaea manentis, et usque
Sessuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat:
Aetatis cujusque notandi sunt tibi mores,
Mobilibusque decor, maturis dandus et annis.
Reddere qui voces jam scit puer, et pede certo
Signat humum, gestit paribus conludere, et iram
Conligit ac ponit temere, et mutatur in horas.
Inberbis juvenis, tandem custode remoto,
Gaudet equis canibusque, et aprici gramine campi;
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Utilium tardus provisor, prodigus aeris,
Sublimis, cupidusque, et amata relinquere pernix.
Conversis studiis, actas animusque virilis
Quaerit opes et amicitias, inservit honori;
Commissoe cavet, quod mox mutare laboret.
Multæ senem circumveniunt incommoda; vel quod
Quaerit, et inventis miser abstinet, ac timet uti:
Vel quod res omnes timide gelideque ministrat,
Dilator, spe longus, iners, avidusque futuri;
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puelo, castigator censorque minorum.
Multæ ferunt anni venientes commoda secum,
Multæ recedentes adimunt: ne forte seniles
Mandentur juveni partes, puerisque viriles;
Semper in adjunctis, aequoque morabimur aptis.
Aut agitur res in scenis, aut acta refertur:
Segnius irritant animos demissâ per aurem,
Quam quae sunt oculis subiecta fidelibus, et quae
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri promes in scenam: multaque tolles
Ex oculis, quae mox narret facundia praefens:

Ne pueros coram populo Medea trucidet;
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus;
Aut in Avem Progne vertatur, Cadmus in anguem.
Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
Neve minor, neu sit quinto productior actu
Fabula, quae posci vult, et spectata reponi.
Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Aetoris partes chorus, officiumque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat et haereat apte.
Ille bonis faveatque et consilietur amice:
Et regat iratos, et amet pacare tumentes:
Ille dapes laudet mensae brevis: Ille salubrem
Justitiam, legesque, et apertis otia portis:
Ille tegat commissa, Deosque precetur et oret,
Ut redeat miseris, abeat Fortuna superbis.
Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubaeque
Aemula; sed tenuis simplexque foramine paucus
Adspirare et adesse choris erat utilis, atque
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu:
Quo sane populus numerabilis, utpote parvus
Et frugi castusque verecundusque coibat.
Postquam coepit agros extendere victor, et Urbem
Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genius festis inpune diebus;
Accessit numerisque modisque licentia major.
Indoctus quid enim saperet liberque laborum
Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
Sic priscae motumque et luxuriem addidit arti
Tibicen, traxitque vagus per pulpita vestem:
Sic etiam fidibus voces crevere severis,
Et tulit eloquium insolitus facundia praeceps:

Utiliumque sagax rerum, et divina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
Mox etiam agrestes Satyros nudavit, et asper
Incolumi gravitate jocum tentavit: eo quod
Inlecebris erat et grata novitate morandus
Spectator, funetusque sacris, et potus, et exlex.
Verum ita risores, ita commendare dicaces
Conveniet Satyros, ita vertere feria ludo;
Ne, quicunque Deus, quicunque adhibebitur Heros
Regali conspectus in auro nuper et ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas:
Aut, dum vitat humum, nubes et inania captet.
Efutire leves indigna tragoedia versus,
Ut festis matrona moveri jussa diebus,
Intererit Satyris paullum pudibunda protervis.
Non ego inornata et dominantia nomina solum
Verbaque, Pifones, Satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar tragico differre colori,
Ut nihil intersit, Davusne loquatur et audax
Pythias emuneto lucrata Simone talentum,
An custos famulusque Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar; ut sibi quivis
Speret idem; fudet multum, frustraque laboret
Ausus idem; tantum series juncturaque pollet:
Tantum de medio sumitis accedit honoris.
Silvis deducti caveant, me judice, Fauni,
Ne velut innati triviis, ac pene forenses,
Aut nimium teneris juvenentur versibus unquam,
Aut inmunda crepent ignominiosaque dicta.
Offenduntur enim, quibus est equus, et pater, et res:
Nec, si quid fricti ciceris probat et nucis emtor,
Aequis accipiunt animis, donantve corona.

Syllaba longa brevi subiecta, vocatur iambus,
Pes citus; unde etiam Trimetris ad crescere jussit
Nomen iambeis, cum senos redderet ietus
Primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
Tardior ut paullo graviorque veniret ad aures,
Spondeos stabiles in jura paterna recepit
Commodus et patiens; non ut de sede secunda
Cederet, aut quarta socialiter. hic et in Acci
Nobilibus Trimetris apparerat rarus, et Enni.
In scenam missus magno cum pondere versus,
Aut operae celeris nimium curaque carentis,
Aut ignoratae premit artis crimine turpi.
Non quivis videt inmodulata poëmata judex:
Et data Romanis venia est indigna poëtis.
Idcircone vager, scribamque licenter? an omnes
Vifuros peccata putem mea; tutus et intra
Spem veniae cautus? vitavi denique culpam,
Non laudem merui. vos exemplaria Graeca
Nocturna versate manu, versate diurna.
At vestri proavi Plautinos et numeros et
Laudavere sales; nimium patienter utrumque,
Ne dicam stulte, mirati: si modo ego et vos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto,
Legitimumque sonum digitis callemus et aure.
Ignotum tragicæ genus invenisse Camenæ
Dicitur, et plaustris vexisse poëmata Thespis
Qui canerent agerentque, peruncti faecibus ora:
Post hunc personæ pallaeque repertor honestæ
Aeschylus et modicis instravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
Successit vetus his Comoedia, non sine multa
Laude, sed in vitium libertas excidit, et vim
Dignam lege regi: lex est accepta: chorusque

Turpiter obticuit, sublato jure nocendi.
 Nil intentatum nostri liquere poëtae,
 Nec minimum meruere decus, vestigia Graeca
 Ausi deserere, et celebrare domestica facta,
 Vel qui Praetextas, vel qui docuere Togatas.
 Nec virtute foret clarisve potentius armis,
 Quam lingua, Latium; si non offenderet unum-
 quemque poëtarum limae labor et mora. vos, o
 Pomphilus sanguis, carmen reprendite, quod non
 Multa dies et multa litura coercuit, atque
 Praefectum decies non castigavit ad unguem.
 Ingenium misera quia fortunatius arte
 Credit, et excludit fanos Helioone poëtas
 Democritus; bona pars non ungues ponere curat,
 Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
 Nanciscetur enim pretium nomenque poëtae,
 Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
 Tonsoni Licino commiserit. o ego laevus,
 Qui purgor bilem sub verni temporis horam!
 Non alias faceret meliora poëmata. verum
 Nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum
 Reddere quae ferrum valet exsors ipsa secandi.
 Munus et officium, nil scribens ipse, docebo;
 Unde parentur opes; quid alat formetque poëtam;
 Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error.
 Scribendi recte, sapere est et principium et fons.
 Rem tibi Socratae poterunt ostendere chartae:
 Verbaque provisam rem non invita sequentur.
 Qui didicit patriae quid debeat, et quid amicis;
 Quo sit amore parens, quo frater amandus et hospes;
 Quod sit conscripti, quod judicis officium; quae
 Partes in bellum missi ducis; ille profecto
 Reddere personae scit convenientia cuique.

Respicere exemplar vitae morumque jubebo
Doctum imitatorēm, et vivas hinc ducere voces.
Interdum speciosa locis, morataque recte
Fabula, nullius veneris, sine pondere et arte,
Valdius oblectat populum, meliusque moratur,
Quam versus inopes rerum, nugaeque canorac.
Graii ingenium, Graii dedit ore rotundo
Musa loqui, praeter laudem nullius avaris.
Romani pueri longis rationibus assēm
Discunt in partes centum diducere. Dicat
Filius Albiṇi, si de quincunce remota est
Uncia, quid superet; poterat dixisse, Triens? Eu!
Rem poteris servare tuam. redit uncia: quid fit?
Semis. an haec animos aerugo et cura peculi
Cum semel inbuerit, speramus carmina fingi
Posse linenda cedro, et levi servanda cupresso?
Aut prodesse volunt, aut delectare poētae;
Aut simul et jucunda et idonea dicere vitae.
Quidquid praecipies, esto brevis: ut cito dicta
Percipient animi dociles, teneantque fideles.
Omne supervacuum pleno de pectore manat.
Fiēta voluptatis causa sint proxima veris;
Nec quocunque volet, poscat sibi fabula credi:
Neu pransae Lamiae vivūm puerum extrahat alvo.
Centuriae seniorum agitant expertia frugis:
Celsi praetereunt austera poēmata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterque monendo.
Hic meret aera liber Sosiis, hic et mare transit,
Et longum noto scriptori prorogat aevum.
Sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus:
Nam neque chorda sonum reddit quem vult manus et mens:
Pofcentique gravem persaepe remittit acutum;

Nec semper feriet, quodcunque minabitur, arcus.
 Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
 Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
 Aut humana parum cavit natura. quid ergo?
 Ut scriptor si peccat idem librarius usque,
 Quamvis est monitus, venia caret; ut citharoedus
 Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
 Sic mihi qui multum cessat, fit Choerilus ille,
 Quem bis terve bonum, cum risu miror; et idem
 Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
 Verum opere in longo fas est obrepere somnum.
 Ut pictura, poësis; erit quae, si proprius stes,
 Te capiat magis, et quaedam, si longius abstes.
 Haec amat obscurum, volet haec sub luce videri,
 Judicis argutum quae non formidat acumen:
 Haec placuit semel; haec decies repetita placebit.
 O major juvenum, quamvis et voce paterna
 Fingeris ad rectum, et per te sapis; hoc tibi dictum
 Tolle memor: certis medium et tolerabile rebus
 Reête concedi: consultus juris, et auctor
 Causarum mediocris abest virtute diserti
 Messalae, nec scit quantum Cascellius Aulus;
 Sed tamen in pretio est: mediocribus esse poëtis
 Non homines, non Di, non concessere columnae.
 Ut gratas inter mensas symphonia discors,
 Et crassum unguentum, et Sardo cum melle papaver
 Offendunt; poterat duci quia coena sine istis:
 Sic animis natum inventumque poëma juvandis,
 Si paullum summo decessit, vergit ad imum.
 Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:
 Indoctusque pilae, discive, trochive, quiescit;
 Ne spissæ risum tollant impune coronae:
 Qui nescit versus, tamen audet fingere. quidni?

Liber
 Summ
 Tu ni
 Id tibi
 Script
 Et pat
 Mem
 Quod
 Silve
 Caedi
 Dictu
 Dictu
 Saxa
 Duce
 Publi
 Conc
 Oppi
 Sic he
 Carn
 Tyr
 Versi
 Et vi
 Pieri
 Et lo
 Sit ti
 Natu
 Qua
 Nec
 Alter
 Qui
 Mul
 Abs
 Tib

Liber et ingenuus, praesertim cenisus equestrem
Summam nummorum, vitioque remotus ab omni.
Tu nihil invita dices faciesve Minerva :
Id tibi judicium est, ea mens. si quid tamen olim
Scripseris, in Maeti descendat judicis aures,
Et patris, et nostras ; nonumque prematur in annum,
Membranis intus positis. delere licebit,
Quod non edideris : nescit vox missa reverti.
Silvestres homines sacer interpresque Deorum
Caedibus et vietu foedo deterruit Orpheus :
Dictus ob hoc lenire tigres rabidosque leones.
Dictus et Amphion, Thebanae conditor arcis,
Saxa movere sono testudinis, et prece blanda
Ducere quo vellet. fuit haec sapientia quondam,
Publica privatis fecernere, sacra profanis ;
Concubitu prohibere vago ; dare jura maritis ;
Oppida moliri ; leges incidere ligno.
Sic honor et nomen divinis vatibus atque
Carminibus venit. post hos insignis Homerus,
Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
Versibus exacuit. dictae per carmina fortes ;
Et vitae monstrata via est ; et gratia regum
Pieriis tentata modis ; ludusque repertus,
Et longorum operum finis ; ne forte pudori
Sit tibi Musa lyrae solers, et cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quaesitum est. ego nec studium sine divite vena,
Nec rude quid possit video ingenium : alterius sic
Altera poscit opem res, et conjurat amice.
Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer ; sudavit et alsit ;
Abstinuit Venere et vino : qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum.

Nec satis est dixisse, Ego mira poëmata pango :
Occupet extreum scabies : mihi turpe relinqui est,
Et, quod non didici, fane nescire fateri.
Ut praeco, ad merces turbam qui cogit emendas ;
Adsentatores jubet ad lucrum ire poëta
Dives agris, dives positis in foenore nummis.
Si vero est, unctum qui recte ponere possit,
Et spondere levi pro paupere, et eripere atris
Litibus implicitum ; mirabor, si sciет internoscere mendacem verumque beatus amicum.
Tu seu donâris, seu quid donare voles cui ;
Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
Laetitiae : clamabit enim, Pulchre, bene, recte ;
Palleſcet ; ſuper his etiam ſtillabit amicis
Ex oculis rorem ; ſaliet, tundet pede terram.
Ut qui conduicti plorant in funere, dicunt
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo ; ſic
Derisor vero plus laudatore movetur.
Reges dicuntur multis urguere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborant,
An sit amicitia dignus. ſi carmina condes,
Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.
Quinctilio ſi quid recitares, Corrige, fodes,
Hoc, aiebat, et hoc. melius te poſſe negares,
Eis terque expertum fruſtra : delere jubebat
Et male formatos incudi reddere versus.
Si defendere delictum, quam vertere, malles,
Nullum ultra verbum, aut operam inſumebat inanem,
Quin ſine rivali teque et tua ſolus amares.
Vir bonus et prudens versus reprendet inertes,
Culpabit duros, incomtis adlinet atrum
Transverſo calamo ſignum ; ambitioſa recidet
Ornamenta ; parum claris lucem dare coget ;

Arguet ambigue dictum; mutanda notabit;
Fiet Aristarchus: nec dicet, Cur ego amicum
Offendam in nugis? hae nugae feria ducent
In mala derisum semel, exceptumque sinistre.
Ut mala quem scabies aut morbus regius urguit,
Aut fanaticus error, et iracunda Diana;
Vesanum tetigisse timent fugiuntque poëtam,
Qui sapiunt: agitant pueri, incautique sequuntur.
Hic, dum sublimes versus ruatatur, et errat,
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foveamve; licet, Succurrite, longum
Clamet, Io cives; non sit qui tollere curet.
Si curet quis opem ferre, et demittere funem;
Quâ scis, an prudens huc se dejecerit, atque
Servari nolit? dicam; Siculique poëtae
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupid Empedocles, ardentem frigidus Aetnam
Insiluit. sit jus, liceatque perire poëtis.
Invitum qui servat, idem facit occidenti.
Nec semel hoc fecit; nec si retractus erit, jam
Fiet homo, et ponet famosae mortis amorem.
Nec satis adparet, cur versus faciat; utrum
Minixerit in patrios cineres, an triste bidental
Moverit incestus: certe furit, ac velut ursus
Objectos caveae valuit si frangere clathros,
Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.
Quem vero adripuit, tenet, occiditque legendo,
Non missura cutem, nisi plena crux, hirudo.

46

F I N I S.

